ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 17 november 2012

INTERVIEW
65 jaar Soroptimisten 5

ZAKELIJK
De Transparante Vennootschap 8

REPORTAGE
Sociale vorming bij de Marine 14

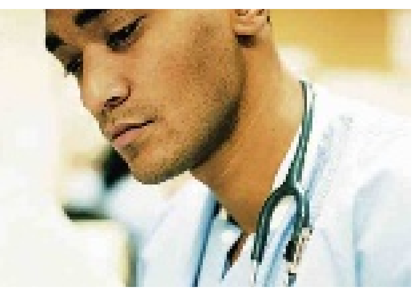

Ebenezer Church:

‘Stem voor de stemlozen’

Op de hoek van de Oranjestraat en Velpstraat in de wijk Steenrijk staat centraal de Ebenezer Church. Het gebouw staat er vanaf 1948, maar het gedachtegoed van de kerk vond zijn weg al eerder door het pionierswerk van de methodistenpredikant Obediah (Obed) Anthony, afkomstig van het eiland Dominica. Volgende week, precies 75 jaar geleden, werd deze Ebenezer Church onderdeel van de Verenigde Protestantse Gemeente (VPG) van Curaçao en dat wordt groots gevierd.

Tekst: Judice Ledeboer Foto’s: Ken Wong

De Ebenezer Church heeft een lange geschiedenis. Aan het eind van de 19e eeuw en begin 20e eeuw kwamen er veel bewoners van de Engelssprekende Caribische eilanden en landen naar Curaçao op zoek naar werk. Zij vestigden zich vooral in de wijken Steenrijk en Nieuw Nederland. Later verhuisden velen naar andere delen van het eiland en vermengden de buurten zich met andere bewoners van het eiland. Ook Obed Anthony kwam vanuit het Caribische eiland Dominica in die tijd naar Curaçao voor werk. Hij merkte al snel dat veel Engelssprekende migranten behoefte hadden aan spirituele begeleiding en dat kon hij hen geven vanuit zijn achtergrond als predikant.

Anthony begon met het organiseren van bijeenkomsten bij hem thuis en in de open lucht onder de boom of daar waar veel mensen samenkwamen. Na een tijdje mocht hij diensten houden in de Fortkerk, maar dat was slechts van korte duur en daarna hield hij zijn diensten weer thuis en in de open lucht. Zijn werk kan wel gezien worden als de basis van de Ebenezer Church.

Het ontstaan van de VPG gaat zelfs terug naar 1825, toen koning Willem I besloot om om Europees-politieke redenen de Hervormde en Lutherse kerk in 1825 samen te smelten tot de Verenigde Protestantse Gemeente. Bij gebrek aan een hervormde dominee en een lutherse kerk werd het kerkgebouw in het Fort voor gecombineerde diensten gebruikt, waarbij de lutherse dominee voorging. In 1931 werd door verschillende kerkleden afkomstig van de Gereformeerde kerk uit Nederland een aparte gemeente opgericht, de Gereformeerde kerk van Curaçao. De Ebenezer Church die in 1937 in de VPG werd opgenomen, functioneerde door de jaren heen altijd al als kerk voor de Engels sprekende migranten van andere Caribische eilanden en dat is tot op de dag vandaag nog steeds zo. De Emmakerk, die was opgericht in 1929 en van origine als kerk diende voor de bij de Shell werkende mensen, werd in 1959 in de VPG opgenomen. De VPG heeft thans drie kerken, die elk een afzonderlijke wijkgemeente vormen: de Fortkerk, de Emmakerk en de Ebenezer Church.

Vanuit de Ebenezer Church ziet men al sinds jaar en dag de grote behoefte aan saamhorigheid en de behoefte aan steun die de buurtbewoners nodig hebben en de kerk heeft daar altijd veel aandacht aan gegeven. Ze ziet het als haar sociaal-maatschappelijke taak en vanuit het centraal gelegen punt kan de kerk ook veel bieden. Op een gegeven ogenblik kwam er ook behoefte aan een eigen gebouw en werd er een stuk land, op de hoek van de Oranjestraat en Velpstraat, aangekocht om een eigen kerk te bouwen. De eerste steen werd op 7 maart 1948 gelegd. De kerk werd voornamelijk door vrijwilligers gebouwd en in augustus 1948 was de kerk klaar. De grondlegger van de kerk, Anthony, heeft dat nog mee kunnen maken. Hij overleed in maart 1949 en de parochianen herdenken hem als een ware pionier en een man met een visie.

In de loop der jaren waren er diverse dominees die allemaal hun eigen stempel achterlieten. Een van hen, dominee John Gumbs, was de initiatiefnemer voor het oprichten van de Women’s Groep en het Divi Divi Jongeren Recreatie Centrum. Vanuit de VPG werkten de Fortkerk, Emmakerk en Ebenezer Church ook wel eens samen. Zo hield dominee F. C. J. Helder, predikant van de Emmakerk diensten in de Ebenezer Church toen er in 1971 geen dominee was. Ds. Roger Snow richtte in de jaren zeventig de Victoria Club voor senioren op en er kwam een jeugdkoor. In de jaren 80 werd er begonnen met het Obed Anthony Scholarship Fund en werden de New Generation Youth Group, en de Mens’s Fellowship Group opgericht. Ook de gebouwen werden renoveerd. Allerlei andere ‘supportgroepen’ volgden in de jaren daarna zoals de Soup Kitchen. Elke donderdag is er soep en brood en mag iedereen die daar behoefte aan heeft langskomen.

Het huidige bestuur, bestaande uit Ludmilla Sampson (voorzitter), Dennis Martina (penningmeester) en Desta Nisbeth (secretaris) is al het hele jaar druk bezig met de viering van het lustrum. Ze hebben alle drie een speciale band met de kerk en de buurt, want ze groeiden in de buurt van de kerk op. Thans zetten ze zich met veel liefde en aandacht in voor de kerk en alle organisaties die er zijn vanuit de kerk.

Sinds 2006 is dominee Leander Warren verbonden aan de Ebenezer Church. Hij is geboren en getogen in Guyana en werd speciaal naar Curaçao gezonden voor de congregratie. De kerk is lid van de Canacom (Caribbean North America Council for Mission), waar twaalf kerken lid van zijn. Warren is zeer bevlogen en voelt zich nauw verbonden met de kerk en de mensen. “Ik ben er trots op dat ik lid van deze kerk mag zijn”, zegt hij. “We zijn een stem voor de stemlozen, we willen de kwetsbaren helpen.” Warren zegt met nadruk dat er een holistische benadering is. “We zien de mens als geheel. Het gaat niet alleen om het spirituele, maar ook om andere zaken. We kunnen niet alles doen, maar we doen wat we kunnen.” Hij wijst daarmee op alle activiteiten die er vanuit de kerk worden georganiseerd om de mensen te ondersteunen en te helpen zich te ontwikkelen. Er is zelfs een stichting opgericht om alle activiteiten die er georganiseerd worden onder te brengen in een aparte rechtspersoon. Deze stichting opereert volledig zelfstandig. Voorzitter van de stichting is Dennis Martina. “De activiteiten en cursussen zijn er voor alle mensen uit de buurt, wel of geen leden van de kerk. Doelstelling is om de mensen in de buurt te helpen met educatie en vorming. Er zijn ook sportactiviteiten die we regelen”, aldus Martina. De leiders van de cursussen en activiteiten zijn voor een deel vrijwilligers, maar er zijn ook mensen die vanuit hun professie zijn aangetrokken. De cursussen, zoals koken, naaien, computerlessen, muzieklessen, zumba en huiswerkbegeleiding zijn voor jongeren van 8 tot 12 jaar en er zijn cursussen voor volwassenen. De meeste cursussen worden dagelijks gegeven. De ruimte waar deze activiteiten plaatsvinden is een ruim gebouw naast de kerk. Dit gebouw was vroeger een waterbak. “Buurtkinderen kwamen er graag. Ze zwommen erin”, vertelt secretaris Nisbeth, die goede herinneringen heeft aan zijn jeugd in deze buurt.

De 75-jarige samenwerking in de Verenigde Protestantse Gemeente van Curaçao wordt eind november uitbundig gevierd en de verbouwing van de kerk is het hoogtepunt. De kerkvloer is nieuw betegeld en alle elektrische bedradingen zijn vernieuwd. Dit is mogelijk gemaakt door giften van particulieren en diverse bedrijven. Het bestuur is iedereen dan ook heel dankbaar voor hun gulle giften. De viering startte al in april met allerlei activiteiten, maar de grote viering vindt op vrijdag 23 november plaats. “Er komen verschillende genodigden uit de publieke en private sector en natuurlijk hebben we ook voormalige dominees uitgenodigd”, aldus Nisbeth. Voorzitter Ludmila Sampson ziet haar taak als een vanzelfsprekendheid. Ze kan nu als volwassen vrouw iets voor de kerk betekenen. “Ik woon niet meer in deze buurt, maar ik kom er wel heel veel. De kerk is er voor alle mensen uit alle buurten.”

De VPG geeft ook een maandblad uit: VPG News-Nieuws-Notisia. Het kerkblad verschijnt tien keer per jaar en wordt aan de leden per post thuisbezorgd of via e-mail. In het blad staan de kerkdiensten van de drie kerken die onder de VPG vallen, nieuws over activiteiten, bijbelleesroosters, wijknieuws en artikelen. Voor meer informatie: vpgnews@gmail.com

Ebenezer United Protestant Church
75 Anniversary
1937 - 2012

Meer informatie: Ebenezer Church
Oranjestraat 111
Telefoon: 4653121

Religies volkstelling 2011:

72,8 procent katholiek (was 80,1 procent in 2001);
6,6 procent behoort tot de Pinkstergemeenten (was 3,5 procent);
0,8 procent is Jehova (was 1,7 procent);
3,3 procent is protestant (was 3,8 procent). De protestanten zijn onderverdeeld in leden van de VPG, vrijgemaakt-gereformeerden, leden van de Evangelische Broedergemeente, methodisten en anglicanen;
3,0 procent zijn adventisten (was 2,2 procent);
7,1 procent andere religies (was 3,9 procent);
Het aantal niet-godsdienstigen steeg van 4,6 naar 6.0 procent.

ÑAPA 2012
Nr. 41

INHOUD

Ebenezer Church 1

Spotlight 2

Op zoek naar een massagraf 3

Gezondheid 4

Soroptimisten 65 jaar 5

Cultuur Agenda 6

Eilandroes: Bedwelmend, verlokkelijk 7

Varia Puzzels 8

Eten&Drinken 9

De Transparante Vennootschap 10

Business Columns 11

Business Rubrieken 12

In bedrijf 13

Werk in uitvoering: Sociale Vorming Marine 14

Nelson Gonzalez:

'Psychographic Acts'

De expositie 'Psychographic Acts' van de kunstenaar Nelson Gonzalez opent vrijdag 23 november bij Gallery Alma Blou. Gonzalez (1979) is geboren in Maracaibo, Venezuela. Aan de Escuela de Artes Plásticas Julio Arraga behaalde hij zijn bachelor in de geesteswetenschappen met als specialisatie beeldende kunst. Hij is zich altijd blijven ontwikkelen door het volgen van verschillende workshops in onder meer experimentele grafiek, fotografie, maar ook pedagogische vorming in artistieke, lichamelijke en taalkundige expresie.

Boto Organico.

Tekst: Lusette Verboom

In 2003 vestigde hij zich in San Nicolaas, Aruba. In de omgeving van San Nicolaas heeft de olieraffinaderij heel lang voor welvaart gezorgd. Een welvaart die men zag wegkwijnen met het verdwijnen van deze belangrijke inkomstenbron. De sociaal-economische impact die dit had op de bevolking is voor lange tijd de grote inspiratiebron geweest voor Gonzalez. Dit heeft ertoe geleid dat hij in 2010 begon aan een project met als thema het 'OroubO Casino' waarbij hij een solo-expositie hield in Atelier '89 op Aruba.

Gonzalez is een intellectueel kunstenaar. Dit betekent dat hij continu bezig is met het observeren van zijn omgeving en op zoek gaat naar de sociale context, naar het hoe en waarom van het menselijk gedrag. Zijn doel met het OroubO Casino-project is om zijn omgeving van San Nicolaas direct te plaatsen in een sociale context. Het casinowezen, de prostitutie en alles wat hier tussen ligt: hoe verhoudt dit zich tot de verschillende aspecten van kolonisatie en de uitbuiting van de mens (recursos humanos)? Tegelijkertijd wordt Aruba op de toeristische markt gezet als het beloofde paradijs, Aruba... One happy island. Deze aspecten stimuleerden de kunstenaar in Gonzalez om op zoek te gaan naar de identiteit van de Arubaan.

Hij noemde dit de 'identiteitspil' en probeerde dit te verbeelden door gebruik te maken van verschillende media zoals performance, driedimensionale objecten, fotografie en tekeningen op papier. Gonzalez valt internationaal op met zijn sociaal geëngageerd werk. Het beeldend resultaat van zijn zoektocht was een expositie in Nederland in februari van dit jaar in de ruimtes van 'Magazijn' in het Red Light District van Amsterdam. Curator van deze expositie was Gijs Stork. De expositie is geen afgerond antwoord op zijn zoektocht naar een identiteit. Deze is zeker nog niet klaar en blijft terugkomen in zijn verdere werken.

Zo werd zijn volgende project 'De Heilige Tiet'. Met deze literaire metafoor wil Gonzalez uitdrukking geven aan het feit van iemands 'afhankelijkheid van een systeem'. Tegelijkertijd brengt hij een relatie tussen conceptuele thematiek van inburgering = zwaan worden (ciscretismo). Dit is duidelijk een historische verwijzing naar post-koloniale processen. Wie bepaalt dat men moet inburgeren en wat betekent inburgering eigenlijk? Hij weet dat het moeilijk is om deze thema's aan te boren aangezien ze een pijnlijke geschiedenis van conflicten vertegenwoordigen. Bovendien is hij de buitenstaander die toekijkt maar tegelijkertijd ook door dit proces gaat.

Gonzalez bewandelt de weg van troost, acceptatie en reflectie. Dit is een proces dat voortvloeit uit onze geschiedenis. We moeten er met compassie naar te kijken in plaats vanuit een polariserend perspectief, is zijn mening. Hij wil deze dialoog graag aangaan, deze thematiek verder uitdiepen. Hij wil op zoek gaan naar antwoorden op vragen die onbeantwoord zijn, bijvoorbeeld: hoe gaat dat proces van integratie bij de immigranten in het Nederlandse systeem, zowel in Nederland zelf als in de kolonies? Dit is een 'Work in Process'. Hij zou graag een open dialoog willen zien, gebruik maken van alle nieuwe sociale media die we tegenwoordig tot onze beschikking hebben zoals een website of Facebook. Hij wil een discussie zien, een benadering en begeleiding van de immigrant die via de naturalisatie deel van het land is geworden. Dit zal hij dan willen verbeelden in verschillende vormen van zijn eigen kunstuitingen.

Bij Gallery Alma Blou brengt Gonzalez de expositie 'Psychographic Acts'. Hier maakt hij gebruik van het concept 'psychografie'. Vanuit de psychografische wetenschap bepaalt de therapeut aan de hand van de hem aangereikte middelen hoe hij een persoonlijkheid zou moeten evalueren of een gedrag categoriseren. Heel vaak worden foto's, tekeningen en inktvlekken gebruikt om bepaalde aspecten van een pathologische persoonlijkeid of andere ziektes te helpen diagnostiseren en soms zelfs bij het voorschrijven van medicijnen. Deze testen zijn vaak gebaseerd op de verschillende vormen die op een symbolische manier het universum waarnemen. Men gaat voorbij aan het feit dat de specifieke complexiteit van een geest of ziel van een individu niet onderschat mag worden. Ieder mens, ieder volk verschilt van elkaar in deze.

Als kunstenaar is Gonzalez altijd op zoek naar verschillende manieren hoe hij vorm kan geven aan zijn gedachtengang. Hoe verwoordt hij in beeld zijn ideeën en emoties? Hoe druk je 'Phychografisch Handelen' uit in beeld? Vroeger was het schrift voorbehouden aan mensen van een bepaalde sociale en culturele komaf. Welk schrift je gebruikte was opgelegd en de middelen om te schrijven heel erg beperkt. Door de ontwikkeling vanuit de traditionele pen tot het toetsenbord en de moderne technologie werd het schrijven toegankelijker waardoor het zich kon uitbreiden naar alle bevolkingslagen en alle culturen, talen en dialecten. Dit maakte een einde aan het schrift als iets persoonlijks en elitairs. Iedereen kan tegenwoordig op zijn eigen manier aantekeningen maken, vrij zijn om een eigen stijl te gebruiken.

Dit gegeven gebruikt Gonzalez als uitgangspunt voor zijn werk. De expositie is opgebouwd uit spontane tekeningen veelal in zwart-wit op grote vellen tekenpapier. Op een gecoördineerde manier, bijna als een dialoog van letters gemaakt uit de hand, ontstaan vormen in een grafische ruimte. Deze vormen zijn herkenbaar zoals bijvoorbeeld een huid bestaande uit schubben, ogen, haren, en alle hebben een functie in deze ruimte, het refereert tegelijkertijd aan iets wat men kent, maar correspondeert niet met de gegeven context. Het is een grafisch spel, een symbolisch vuur in de tweede of derde dimensie.

Deze bijzondere expositie zal vanaf vrijdag 23 november tot en met zaterdag 9 december te zien zijn in Gallery Alma Blou, Landhuis Habaai. www.galleryalmablou.com

'De heilige tiet', performance.

'De Identiteitspil'.

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Kuiper

Aan deze Ñapa werkten mee:

Arthur van Aalst
Marja Berk
Marius Bremmer
CVF
Sueena Francisco
Verele Ghering
Hans de Haan
Margot Hack
Erik van Kampen
Lisette Keus
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Roxanne Martha
Mike Schepers
Stimul-IT
Marcel Truyens
Hans Vaders
William ten Veen
Lusette Verboom
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
767-2000
advertentienapa@amigoe.com

Foto van de week

Deze prachtige foto van een leguaan werd ingezonden door Theo Snijders. Hij schoot het plaatje gewoon in zijn tuin, waar nog veel meer mooie en interessante beesten wonen.

Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Varen

Ik heb iets met varen. Ik vind het geweldig op het water. Op het Spaanse Water. In een speedboot of erachter hangend op een plank. Waterskiën heb ik ooit eens geprobeerd, maar dat was geen succes. Het was gelukkig nog in mijn badpakkentijd, ik moet er niet aan denken hoeveel bikinitopjes ik anders uit het water had moeten vissen. Waterskiën was vooral waterhappen bij mij. Mochten ze daar ooit nog een Olympische sport van maken, dan maak ik wel kans op een medaille.

Planken kon ik prima. Geweldige ervaring om zo achter die boot te hangen. Ik wilde die ervaring graag delen met mijn man. Hij had instructies gekregen en het ging allemaal goed, totdat hij viel. Hij bleef het touw vasthouden en heeft zo voor het leven een zoutspoeling gekregen.

Niet zo lang geleden zijn we wezen varen in de Biesbosch, een waterrijk natuurgebied in het zuiden van Nederland. We wilden een fluisterbootje huren. Elektrisch, dus het maakt niet zoveel lawaai. Kijk, daar gaat de lol er al een klein beetje vanaf voor mij. Bij varen hoort snelheid en bij snelheid hoort lawaai. Het behoeft geen uitleg dat de fluisterboot niet voor snelheid staat. Maar dat het zo langzaam ging had ik niet gedacht. Dat lag overigens niet aan de elektrische fluisterboot, als wel aan de roeiboot die we hebben moeten huren, omdat alle andere boten al verhuurd waren.

In films is roeien altijd romantisch; hij roeit, zij heeft een parasol bij zich, een picknickmand met lekker eten en lekker ontspannen. Ik ben geëmancipeerd genoeg om zelf ook te willen roeien, maar een uurtje sportschool is er niets bij vergeleken. Roeien is hard werken, niks ontspannen. En die volle picknickmand was bij ons een flesje limonade en wat tucjes die nog in de tas zaten. Dat ik aan mijn spieren werkte onder het genot van een flesje spa rood was tot daaraan toe, maar het tempo. Zoooooooooo traag. We maakten een lusje en op de terugweg ging het zo mogelijk nog langzamer, stroomopwaarts met alleen MK (mankracht) is niet grappig.

Geef me dan maar die speedboot van mijn zwager. Die kan lekker hard, met nadruk op kan. Hij kan heel hard, maar in Nederland mag je niet overal heel hard. Op de meeste plekken is er een soort van snelheidsbeperking van maximaal 20 km per uur. En dat is nog snel op sommige waterplassen. Daar zwemmen, surfen en bewegen zoveel mensen dat je de 20 niet wilt halen. Op de vraag van mijn zwager of we een keer wilden komen waterskiën keken we elkaar aan: met 20 km per uur zeker. Toch zijn we gegaan. Het waterskiën deden we op de Maas, want daar mag je harder. We zijn niet zo lang geweest overigens, het vrachtverkeer dat zich ook over de Maas begeeft werd een vervelende partner in het spel. Even snel de boot keren zoals op het Spaanse Water zat er niet in. Er moest regelmatig eerst een boot voorbij. Daar lag ik dan minutenlang in het toch wel koude water. Naar adem happend van mijn bijna verdrinkavontuur, want ook hier kan ik niet waterskiën. En van planken had mijn zwager nog nooit gehoord.

Ik probeerde de Nederlandse wateren nog de schuld te geven, het weer kreeg ook een veeg uit de pan, de snelheid van de boot, maar eerlijkheidshalve moet ik bekennen dat het dit keer niet lag aan mijn Antilliaan zijn. Waterskiën zit niet in mijn genen. Toch maar eens dat IOC bellen, om te kijken of ze stunten op de ski's terwijl je bijna verdrinkt tot nieuwe sport kunnen verheffen. Ik weet wel waar mijn trainingskamp zal zijn.

Monique Casimiri

Subsidie ambassade Nederland

‘Op zoek naar een massagraf’

Wie Paramaribo bezoekt, mag Mariënburg niet missen. De ruïne van de oude suikerfabriek ligt op fietsafstand van de Surinaamse hoofdstad, de hemelsbreed maar 12 kilometer leg je ook goedkoop af met een taxi. Het verleden van Mariënburg herleeft weer, nu de Nederlandse ambassade in de voormalige kolonie geld uittrekt om onderzoek te doen naar een massagraf op het fabrieksterrein. Hier liggen de lijken van tenminste 17 Hindoestaanse koelies, die omkwamen tijdens de opstand tegen een onderdrukkende en rokkenjagende directeur.

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

De namen van de omgebrachte Hindoestaanse arbeiders.

Geruime tijd kun je er rondlopen en naar believen een lokale gids in de arm nemen of zelf wat rondslenteren. De lucht is er zwanger van historie. Wat indrukwekkend om de wortels van bomen in oude fabriekshallen te zien doordringen. Buiten liggen oude onderdelen van de machines en installaties, die ooit in Amsterdam werden gemaakt door de firma Werkspoor. Industrieel erfgoed ten top!

Eerste spoorweg

Mariënburg wordt in 1745 als suikerplantage gesticht door Maria de la Jaille, die in Paramaribo in een mooi huis aan de Waterkant woonde. Daarna verwisselt de plantage diverse malen van eigenaar. In de negentiende eeuw wordt er vooral koffie verbouwd, maar uiteindelijk verlaten de eigenaars het terrein. Dan ziet de Nederlandsche Handel Maatschappij (NHM) - voorloper van de bekende Nederlandse ABN Amro - haar kansen schoon om er een centrale suikerfabriek te vestigen die het suikerriet van de omliggende plantages moest verwerken. Voor de aanvoer van het suikerriet legt de NHM een twaalf kilometer lange spoorweg aan voor afvoer van de productie naar Belwaarde aan de Surinamerivier. Vanaf dat punt vervoeren schepen de suiker naar Europa. Dit is de eerste spoorverbinding in Suriname. Op 23 oktober 1882 gaat de suikerfabriek open. Economisch blijft het ook in die tijd sappelen in de suiker. Eén van de toeleverende plantages haakt af, waardoor de fabriek niet meer rendabel lijkt. Om de enorme suikerfabriek toch draaiende te houden koopt de NHM omliggende plantages op. Ook op plantage Mariënburg zelf gaat men nu over van koffie op suikerriet. Voor deze arbeidsintensieve teelt haalt de NHM Javaanse contractarbeiders uit het toenmalig Nederlandsch-Indië. De eerste Javanen arriveren in augustus 1890 in Paramaribo. Van daar worden ze naar Mariënburg gebracht. Ook Hindoestanen uit toenmalig Brits-Indië komen er te werken.

Staking

Op 2 juli 1902 breekt onder de Hindoestanen een staking uit. Ze vinden de lonen van de NHM te laag. De arbeiders jagen achter directeur James Mavor aan en op 29 juli brengen ze hem met kapmessen om het leven. Hij wilde de rietprijs niet verhogen en viel ook de vrouwen van de arbeiders lastig. Bij zijn Hindoestaanse huishoudster had hij twee buitenechtelijke kinderen. Dezelfde dag nog arriveert vanuit politiepost Frederiksdorp een detachement van het koloniale leger op Mariënburg. Ze arresteren enkele verdachten, maar uit woede rukken woedende arbeiders op naar het kantoor. Als soldaten daar het vuur openen vallen er 17 doden en 39 gewonden. Van de gewonden bezwijken er later nog zeven. De eerste 17 doden verdwijnen in een massagraf op het terrein van Mariënburg. Volgens verslagen zijn de lijken in twee lagen begraven en is er ongebluste kalk op de lichamen gegooid. Tot nu toe is het massagraf onvindbaar gebleven.

Ter herinnering aan deze opstand onthulde vice-president Ramdien Sardjoe op zondag 30 juli 2006 op Mariënburg een monument, op initiatief van de Stichting Gevallen Helden 1902.

Het indrukwekkende monument voor de omgebrachte koelies, met op de achtergrond de ruïne van de suikerfabriek van Mariënburg.

Sluiting

De suikerfabriek produceert naast rietsuiker ook rum en opent in 1957 eveneens een raffinaderij voor kristalsuiker. In 1964 wordt de fabriek verkocht aan de N.V. Rubber Cultuur Maatschappij Amsterdam. Mariënburg levert dan onder meer melasse aan het Surinaamse Alcohol Bedrijf (SAB), bekend van topmerken als Borghoe (bruine rum) en Black Cat (witte rum).

De fabriek sluit in 1986. Het fabrieksterrein en de fabriekshallen zijn nu een trekpleister voor toeristen, ondanks de vervallen staat waarin het geheel zich bevindt.

Tot de sluiting was Mariënburg een overheidsbedrijf en wettelijk zijn de ex-arbeiders nooit ontslagen. Zij wonen met hun kinderrijke gezinnen nog steeds onder armoedige omstandigheden in de krotten van de voormalige arbeiderswoningen, naast het fabrieksterrein.

Gids

Hendrik Wirjosemito is gids op Mariënburg. Hij wacht bezoekers op bij de ingang van de plantage en neemt hen mee langs prachtige koloniale gebouwen. Onder zijn arm klemt hij een boek dat hij over de plantage schreef. Wirjosemito weet veel van de historie van het complex en is de bijdrage die hij vraagt meer dan waard. Zoals zijn naam al verraadt is hij een van de Javaanse nazaten. Nog steeds wonen er dus veel Javanen op en rond de plantage. “De omstandigheden zijn slecht”, zegt hij. “Er is geen werk en hun huizen hebben geen water en elektriciteit.”

Achter het plein met de monumenten staat daar dan die oude suikerfabriek. Of wat ervan over is. De gids ontsteekt in een vlammend betoog over de prachtige geschiedenis. Over de hoge destillatietoren waarmee bijna zuivere alcohol en de beroemde rum gestookt werd.

Palmolie

Hij loopt verder naar de hal met de stoommachines waar het sap uit het suikerriet werd geperst. Aan het minstens tien meter hoge dak klepperen de golfplaten. De meesten zijn naar beneden gekomen. Wirjosemito wil van de oude fabriek een museum maken, maar het schroot is de overheid blijkbaar meer waard dan een museum.

Inmiddels hebben verschillende zakenlieden plannen om oude plantages opnieuw in gebruik te nemen. Niet meer voor de teelt van suikerriet, maar voor het produceren van palmolie. Het voordeel van het gebruik van de oude plantages rond de fabriek is dat er geen oerwoud gekapt hoeft te worden. Mariënburg is een van de genoemde locaties. Hoe haalbaar de palmolieplannen zijn is nog niet gebleken en of Hendrik Wirjosemito er zijn openluchtmuseum door kan behouden is de vraag.

Onderzoek in India

Eerder dit jaar schreef de Surinaamse historicus Sandew Hira een brief aan de Indiase regering. Hij verzocht daarin de nabestaanden van die contractarbeiders te traceren in India. Zo wil hij hen op de hoogte te stellen van wat er met hun voorouders is gebeurd. Daarin geeft hij ook informatie over de opstand en de moorden die op Mariënburg gepleegd zijn. Zo wil hij graag de familie van de slachtoffers opsporen, “want die zijn nooit officieel op de hoogte gesteld.” Hira denkt dat de nabestaanden graag willen weten wat er met hun familie in Suriname is gebeurd. “Genealogie is over de hele wereld een enorme grote bezigheid.” Hij hoopt volgend jaar het resultaat van zijn oproep bekend te kunnen maken, want in 2013 is het 150 jaar geleden dat de contractarbeid in Suriname begon, nadat de slavernij was afgeschaft.

Archeologisch onderzoek

Onlangs heeft de Nederlandse ambassade in Suriname hulp toegezegd aan het archeologische onderzoek naar het massagraf van 30 juli 1902. Dat graf moet zich nog op de suikerplantage Mariënburg bevinden. Archeoloog Benjamin Mitrasingh ijvert al jaren voor dit onderzoek. Al eerder werden boringen gedaan en vooronderzoek gepleegd naar het massagraf. “Het moet voor eens en altijd duidelijk zijn waar het graf ligt en als we geen botten vinden, omdat er ongebluste kalk op de lichamen was gegooid, dat weten we dat dan ook.” De Nederlandse ambassade wil nu de nodige deskundigen leveren.

De Surinaamse minister Soewarto Moestadja van Binnenlandse zaken gaat het archeologisch onderzoek ambtelijk coördineren. De bewindsman hoopt zo na 110 jaar op de onthulling van een mysterie. Hij heeft laten doorschemeren dat het goed zou passen in het kader van de herdenking van 140 jaar Hindoestaanse immigratie op 5 juni 2013.

Archeoloog Mitrasingh benadrukt dat het onderzoek ‘in vriendschap’ met elkaar gedaan moet worden. Er moet geen schuldvraag zijn bij geen van de partijen. “We willen het raadsel zoveel mogelijk samen met elkaar oplossen.”

Dat meer mensen warm lopen voor het onderzoek blijkt ook uit de toezegging van ondernemer Alimahomed. Hij heeft aangeboden op eigen kosten met een helikopter boven Mariënburg met behulp van luchtfoto’s het massagraf te lokaliseren.

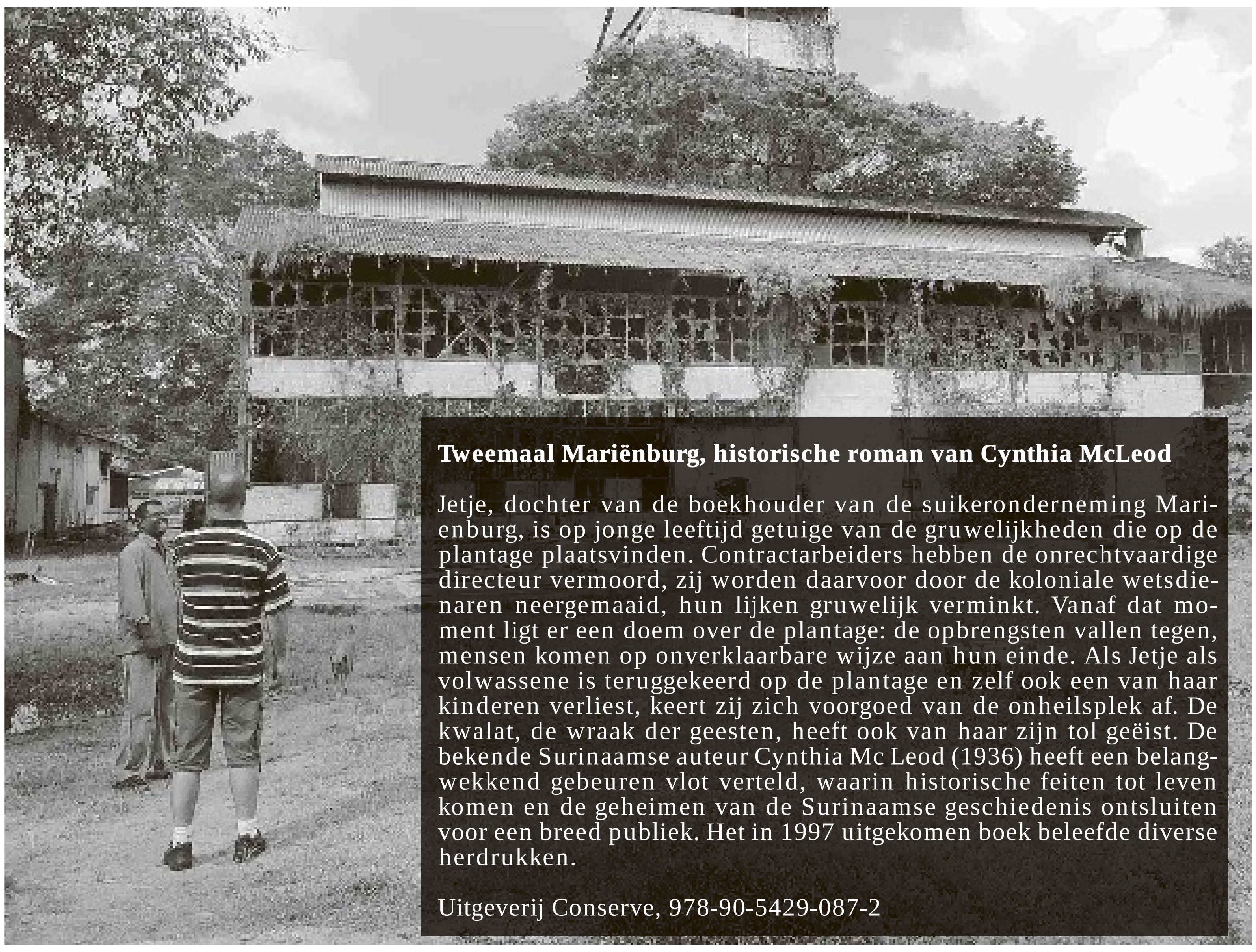

Tweemaal Mariënburg, historische roman van Cynthia McLeod

Jetje, dochter van de boekhouder van de suikeronderneming Mariënburg, is op jonge leeftijd getuige van de gruwelijkheden die op de plantage plaatsvinden. Contractarbeiders hebben de onrechtvaardige directeur vermoord, zij worden daarvoor door de koloniale wetsdienaren neergemaaid, hun lijken gruwelijk verminkt. Vanaf dat moment ligt er een doem over de plantage: de opbrengsten vallen tegen, mensen komen op onverklaarbare wijze aan hun einde. Als Jetje als volwassene is teruggekeerd op de plantage en zelf ook een haar kinderen verliest, keert zij zich voorgoed van de onheilsplek af. De kwalat, de wraak der geesten, heeft ook van haar zijn tol geëist. De bekende Surinaamse auteur Cynthia Mc Leod (1936) heeft een belangwekkend gebeuren vlot verteld, waarin historische feiten tot leven komen en de geheimen van de Surinaamse geschiedenis ontsluiten voor een breed publiek. Het in 1997 uitgekomen boek beleefde diverse herdrukken.

Uitgeverij Conserve, 978-90-5429-087-2

Toeristen vergapen zich aan de ruïnes van wat eens een geavanceerde suikerfabriek was.

Medisch

Wetenswaardigheden in de geneeskunde (5)

In de wereld van de geneeskunde blijft niets hetzelfde. Het is een kunde die continu in beweging is en de mensheid voortdurend weet te verrassen met nieuwe vindingen en ontdekkingen. De uitdagingen binnen deze veelzijdige wetenschap zijn dan ook ontelbaar en stimuleren onderzoekers over de hele wereld om deze uitdagingen aan te gaan. Hier volgt weer een selectie van opinies en resultaten van recent wetenschappelijk en/of praktisch onderzoek.

Tekst: Hans de Haan

Kinderen worden slanker als ze anderhalf jaar lang limonade met zoetstof drinken in plaats van met suiker, zo blijkt uit onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam bij ruim 600 Nederlandse kinderen van 5 tot 11 jaar. Het onderzoek is recent gepubliceerd in het gerenommeerde tijdschrift The New England Journal of Medicine, samen met een Amerikaanse studie met een vergelijkbaar resultaat.

De kinderen waren gewend vruchtensap of limonade met suiker mee van huis te nemen voor de ochtendpauze op school. De onderzoekers vervingen dit - met toestemming van school, kinderen en ouders - door een blikje limonade met suiker of een blikje met dezelfde limonade met zoetstof. Welk kind welk drankje kreeg, werd tot het einde van dit dubbelblinde onderzoek geheim gehouden.
Na anderhalf jaar bleken de kinderen die suikervrije limonade hadden gedronken een kilo lichter te zijn dan degenen die limonade met suiker hadden gekregen. Het verschil kwam vooral door minder lichaamsvet. Dat je afvalt als je minder suiker binnenkrijgt, is logisch, maar de vraag was of kinderen de ontbrekende suikers compenseren door meer te eten. Kennelijk gebeurt dat niet.
Kinderen van 7 tot 11 jaar drinken volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu gemiddeld 0,6 liter suikerhoudende dranken per dag, wat gelijk is aan 12 klontjes suiker. Er is verder uitgerekend dat als kinderen in plaats daarvan gewoon water drinken, ze twee kilo kunnen afvallen. De onderzoekers raden bovendien aan om bij voorkeur water te drinken, want frisdranken en sappen bevatten zuur waarin tandglazuur oplost.

Herstel versleten kraakbeen
Onderzoekers van het UMC Utrecht, onder leiding van professor Floris Lafeber, hoogleraar experimentele reumatologie, hebben ontdekt dat kraakbeen zich goed kan herstellen door middel van gewrichtsdistractie. Dit biedt de mogelijkheid om het plaatsen van een knieprothese wegens artrose uit te stellen of zelfs overbodig te maken.
Bij gewrichtsdistractie wordt een versleten kniegewricht wekenlang met een metalen frame enkele millimeters opgerekt. Zeventig procent van de twintig patiënten bij wie gewrichtsdistractie werd uitgevoerd hadden vrijwel geen pijn meer en konden hierna normaal lopen. Uit MRI- en röntgenopnamen bleek dat het versleten kraakbeen was aangegroeid. Bij de eerste patiënten bleek die aangroei na vijf jaar nog steeds intact te zijn. Tot nu toe is gedacht dat kraakbeen niet kan regenereren, maar er is nu bewezen dat door wijziging van de biomechanische condities van het gewricht, het kraakbeen wel in staat is zich te herstellen.

Bloeddrukmedicatie
Het is bekend dat 30 à 50 procent van de hypertensiepatiënten niet therapietrouw is, maar het is nooit uitgezocht wat de redenen hiervoor zijn. Britse sociaal-geneeskundigen onder leiding van Ian Marshall van het Kings College in Londen, analyseerden 59 artikelen over 53 studies uit 16 landen waarvoor patiënten - al dan niet in groepen - waren geïnterviewd over hun opvattingen over hoge bloeddruk en over het gebruik van hun medicatie ervoor. Hieruit bleek dat de eigen ideeën over de ziekte hypertensie de belang¬rijkste factor is die ervoor zorgt dat patiënten hun medicijnen niet trouw innemen.
De onderzochte patiënten waren van mening dat de voornaamste oorzaken voor hun hoge bloeddruk waren: stress en zorgen, hun eetgewoonten, overgewicht, alcoholgebruik en/of afkomst. Verschillende studies melden dan ook dat patiënten hun antihypertensiva staakten in perioden van verminderde stress, of wanneer ze minder klachten hadden die ze aan de hoge bloeddruk toeschreven, zoals hoofdpijn of duizeligheid. Andere redenen voor therapieontrouw waren bijwerkingen en de angst om van de middelen afhankelijk te worden. Er waren ook mensen die vergaten de pillen regelmatig in te nemen of de pillen niet konden betalen, omdat ze onverzekerd waren. Het onderzoek toont duidelijk aan hoe belangrijk het is dat patiënten met hoge bloeddruk uitvoerig informatie krijgen over hun ziekte en over het gevaar van het niet of onregelmatig innemen van de medicatie. Een interessante conclusie van dit artikel is dat de redenen voor de therapie-ontrouw weliswaar divers zijn, maar dat culturele of regionale verschillen nauwelijks van invloed zijn hierop: de patiënt in Tanzania voert voor zijn ontrouw min of meer dezelfde redenen aan als de patiënt in Zweden.

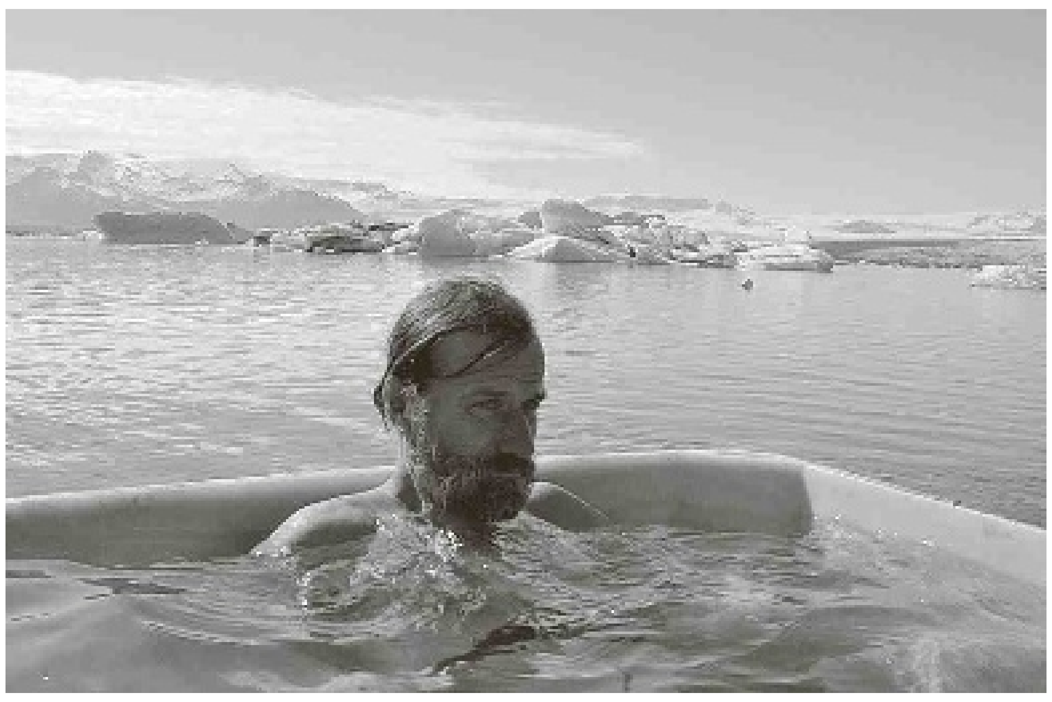
'The Iceman' Wim Hof (foto: www.icemanwimhof.com)

De 'Iceman'
Wim Hof, met de bijnaam 'Iceman', kan extreme kou weerstaan. Hij heeft verscheidene records op zijn naam staan door onder meer ruim een uur in een bak met ijs te staan, blootsvoets besneeuwde bergen te beklimmen en slechts met een zwembroek aan onder poolijs door te zwemmen. Zijn geheim is een zelfaangeleerde meditatie met een ademhalingstechniek die zijn immuunsysteem beïnvloedt.
"De 'Iceman' heeft dingen gepresteerd die eigenlijk niet kunnen", zegt Peter Pickkers, lid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, maar hij is ook hoogleraar Experimentele Intensive Care Geneeskunde van het UMC Radboud Nijmegen. Ondanks zijn scepsis, is hij toch van plan het te onderzoeken. Het is volgens Pickkers heel opmerkelijk wat hij kan, want door middel van die ademhalings¬oefeningen gaan zijn stresshormonen omhoog waardoor hij beter bestand is tegen extreme pijn, zoals kou.
Bij een eerdere proef kreeg Wim Hof een dood bestanddeel van de celwand van een bacterie ingespoten. Normaal zorgt dit ervoor dat je griepachtige verschijnselen krijgt, maar bij hem was dat nauwelijks het geval.
Er is hoop dat deze ademhalingstechniek - die volgens Wim Hof gemakkelijk is aan te leren - kan bijdragen aan het onderzoek naar de oorzaak en behandeling van reuma. Het Reumafonds heeft daarom 80.000 euro ter beschikking gesteld voor een experimenteel onderzoek hiernaar onder leiding van professor Pickkers. Hiervoor wordt een groep
gezonde, mannelijke proefpersonen deze meditatietechniek aangeleerd. Als ze deze beheersen, krijgen ze ziektekiemen ingespoten, waarna wordt onderzocht hoe hun immuunsysteem daarop reageert. De resultaten kunnen volgend jaar al bekend zijn. Mocht die techniek geschikt zijn in de behandeling tegen reuma, dan kan dat nog wel jaren duren voordat hieruit een therapie wordt ontwikkeld, vreest de hoogleraar.

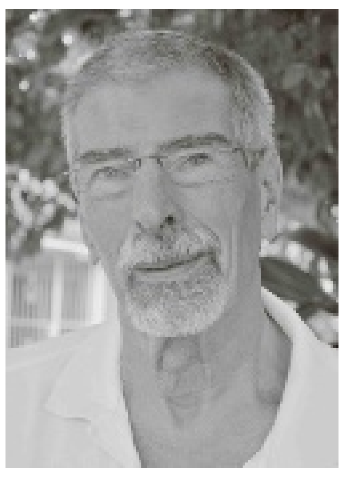
Hans de Haan is arts en wetenschapsjournalist. Hij is jarenlang actief geweest op Curaçao als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

Testosteron

Testosteron is het mannelijk geslachtshormoon dat wordt aangemaakt in de testikels en voor een deel in de bijnier. Het speelt een cruciale rol bij het ontstaan en het instandhouden van mannelijke lichamelijke eigenschappen. Het zorgt voor de baard in de keel (stemdaling in de pubertijd), aanmaak van zaadcellen en de groei van botten en spieren. Verder speelt het een belangrijke rol bij de stimulering van het seksuele verlangen.

Tekst: CVF

Testosteron wordt aangemaakt vanaf je pubertijd. Normaal gesproken is de concentratie testosteron in het bloed 30 procent hoger in de ochtend dan in de avond. Rond het 35e levensjaar neemt de productie van testosteron van nature langzaam af, ongeveer 1 procent per jaar. De 'European male aging study' (EMAS), is een groot Europees onderzoek waarbij de relatie tussen testosteron en het ouderdomsproces onder de loep is genomen. EMAS vond een teruggang van 1.3 procent testosteron per jaar. 3220 Mannen tussen de 40 en 79 namen deel aan deze studie.

De teruggang wordt versneld door buikvet en te weinig beweging. Het gevolg hiervan is een afnemende spiermassa. Afnemende spiermassa zorgt weer voor een groter calorieënoverschot, wat weer leidt tot meer lichaamsvet, verhoging van de bloedsuikerspiegel en insulineresistentie. En dit is dan weer de oorzaak voor een nog lagere testosteronspiegel.

Andere factoren die een negatieve invloed hebben op het testosteronniveau zijn acute en chronische stress, te veel alcoholgebruik en overgebruik van medicatie (te veel krijgen zonder recept).
Een ongezonde levensstijl zorgt ervoor dat het lichaam als het ware in een negatieve spiraal komt, met een verslechtering van de gezondheid als gevolg.

Dus alhoewel een tekort aan testosteron zijn invloed heeft op het verouderingsproces, hebben factoren zoals overgewicht, ongezonde voeding en gebrek aan lichaamsbeweging een veel grotere invloed op dit proces.

Door stressfactoren te verminderen, het voedingspatroon te verbeteren en meer te gaan bewegen is het mogelijk de verlaging van testosteron te verminderen. De positieve gevolgen hiervan zijn onder meer een verhoogde spiermassa, stimulering van het seksuele verlangen, een beter gevoel over je uiterlijk en je innerlijk, meer energie en minder kans op chronische ziekten.
EMAS toonde ook aan dat een gezonde oudere in goede conditie meer testosteron heeft dan iemand die ongezond leeft.

Testosteronkuur
Sommige mannen hebben duidelijk problemen met een tekort aan testosteron. Ze hebben last van de andropauze (de mannelijke menopauze). Symptomen die aan deze andropauze worden toegeschreven zijn slapeloosheid, zenuwachtigheid, prikkelbaarheid, stemmingsschommelingen, gewichtstoename, haarverlies en een verminderd libido. Al deze symptomen kunnen echter evengoed te maken hebben met een verkeerde levensstijl.

Is het raadzaam om de mannen die problemen hebben met de andropauze testosteronsupplementen voor te schrijven? Uit een aantal studies blijkt dat de spiermassa verbetert en hun lichaamsvet licht daalt. Helaas werd dit niet vertaald in een betere mobiliteit, spierkracht, functionaliteit of botdichtheid en verder was er geen verbetering van de insulinegevoeligheid, was er geen sprake van de toename van het seksueel verlangen en geen toename van de kwaliteit van het leven.
Een onderzoek van het Universitair Medisch Centrum in Utrecht liet zien dat na de testosteronkuur meer van de mannen voldeden aan de criteria voor 'metabool syndroom', een combinatie van gezondheidsproblemen, zoals royaal buikvet, verhoogde bloeddruk, te veel suiker en cholesterol, waardoor het risico op suikerziekte en hartziekte is verhoogd.

Het is onbekend of het geven van testosteronsupplementen zonder gevaar is. Zelfs als uit toekomstig onderzoek blijkt dat testosteron het verouderingsproces vertraagd, blijft de onzekerheid of langdurig testosterongebruik het risico op prostaatkanker verhoogt, de meest voorkomende kanker bij oudere mannen. Het is niet bekend waardoor prostaatkanker wordt veroorzaakt, wel is bekend dat testosteron noodzakelijk is voor het ontstaan.

Aangeraden wordt om bij mannen met een laag testosterongehalte te screenen op hypogonadisme (het onvoldoende functioneren van de geslachtsklieren, waardoor te weinig geslachtshormonen worden geproduceerd). De arts moet de patiënt de voor- en nadelen uitleggen van testosterontherapie voordat hij dit voorschrift aan de patiënt.

Testosteron natuurlijk verhogen
Natuurlijk is het aantrekkelijk om gespierder te worden, je libido te verhogen, een lager vetpercentage te hebben en meer energie te krijgen. En dat wordt helemaal aantrekkelijk als je daar weinig anders voor hoeft te doen dan een testosteronkuur te volgen.
Het is altijd veel gemakkelijker om een supplement te kopen, dan er voor te moeten zweten. Helaas blijken de meeste supplementen een betere marketing te hebben dan werking, waardoor ze uiteindelijk toch drastischer maatregelen nodig zijn zoals een paar aanpassingen in de levensstijl.

Deze aanpassingen bestaan simpelweg uit het nuttigen van betere vetten, minder geraffineerde koolhydraten, wat meer vezels en vetarme eiwitten, twee keer per week spierversterkende oefeningen en dagelijks een korte wandeling in de buurt.

Belang van bewegen
Beweging blijkt een zeer goede manier te zijn om je testosteronconcentratie te verhogen. Echter niet alle vormen van beweging leiden tot verhoging van je testosteron. Langdurige conditietraining (zoals marathon lopen) zorgt voor het omgekeerde effect, het verlaagt de testosteronconcentratie.
Een kortdurende zeer intensieve training blijkt de manier te zijn om je testosteronconcentratie te verhogen. Echter bij ouderen komt hier dan direct het aspect van veiligheid ter sprake. Veel ouderen hebben last van hoge bloeddruk en bij verkeerde ademhaling kan de bloeddruk flink oplopen. Verder hebben ouderen vaak bewegingsbeperkingen, als gevolg van versleten gewrichten. Mede hierdoor is het verstandig om voor ouderen een trainingsprogramma op maat te ontwikkelen, gericht op oefeningen die lijken of dagelijkse activiteiten.

Oudere mannen die willen gaan beginnen met een intensief bewegingsprogramma doen er verstandig aan eerst van een arts goedkeuring te krijgen om te mogen gaan beginnen met een beweegprogramma. Verder is het verstandig dat ze starten onder professionele begeleiding van een bewegingsspecialist, zodat er een trainingsprogramma op maat kan worden opgesteld. Als deskundige op zijn gebied kan deze persoon altijd overleg voeren met de behandelend arts indien nodig of gewenst. Tenslotte is het advies: rustig aan beginnen, zorgen dat de juiste techniek wordt aangeleerd en dan pas de intensiteit verhogen van het trainingsprogramma. Hierdoor voorkomt u overbelasting en krijgt u naast spiermassa, grotere mobiliteit, grotere spierkracht en een lager lichaamsvetpercentage, tevens een beter zelfvertrouwen, een betere houding, meer energie en een betere kwaliteit van het leven.
Dit bewegingsprogramma dient dan drie maal per week te worden uitgevoerd en mag niet langer duren dan 60 minuten, inclusief een goede warming up en cooling down.

Neem op eigen kracht de regie over uw eigen gezondheid.

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie: www.fysiotherapiecuracao.com of email info@fysiotherapiecuracao.com.

Soroptimisten Curaçao 65 jaar:

‘Bestrijding geestelijke armoede’

Een bekend vrouwennetwerk viert op 26 november haar 65-jarig jubileum: de Soroptimisten. Soroptimisten is een wereldwijde organisatie van vakvrouwen die elkaar ondersteunen en die streven naar verbetering van de rechten van vrouwen en kinderen. Het zijn Sores (zusters) die het optimum (beste) nastreven.

Myrna Dovale en Enid Malon.

Tekst: Marja Berk Foto’s: Mike Schepers

Opgericht in 1921 in Californië, Verenigde Staten. Momenteel opereert de organisatie wereldwijd, huist in 128 landen en zijn er 130.000 vrouwen lid van Soroptimist International (SI) onderverdeeld in vier federaties. De leden uit Nederland, Curaçao en Suriname zijn ondergebracht in de ‘Unie’. Deze unie telt meer dan 3400 leden, verdeeld over meer dan 100 clubs.

De organisatie op Curaçao bestaat op 26 november maar liefst 65 jaar. En dat moet gevierd worden. Aan het woord zijn presidente voor één jaar Enid Malon en Myrna Dovale die ‘gewoon’ lid is. Malon: “De diverse clubs hebben een beperkt aantal leden, dat varieert tussen de dertig en vijftig per club en zijn heel actief. Onze club op Curaçao telt dertig gemotiveerde vrouwen, waarvan er inmiddels drie al veertig jaar zijn aangesloten bij onze organisatie.”

Dovale is ook al heel lang lid. “Ik was onderwijzeres en ik kende iemand die al verbonden was aan deze organisatie. De naam Soroptimisten zei me niets en ik kreeg de indruk dat het een elitaire club was. Vrouwen werden benaderd om deel te nemen en er was een advocate, een hoofd van een school, een verpleegkundige. Veel vakgebieden waren vertegenwoordigd. Vroeger mocht er maar één persoon een vakgebied vertegenwoordigen, maar nu ligt dat anders.” Zij doelt op diverse disciplines binnen een vakgebied. “Ja”, zegt ze, “je hebt uiteraard artsen op divers gebied, specialistisch, chirurg, gynaecoloog, kinderarts, het moeten wel verschillende functies zijn. Datzelfde geldt bijvoorbeeld voor de advocatuur.” De regel is bedoeld om juist in die diversiteit vrijwillig hulp te bieden, elk op dat eigen vakgebied.

> Normen en waarden zijn vervaagd, toch?

Myrna Dovale begon bij de Soroptimisten Curaçao als secretaresse, ruim veertig jaar geleden. “Om me de doelstellingen eigen te maken heb ik destijds alle voorgaande notulen gelezen. Die werden natuurlijk destijds met de hand geschreven, prachtig!” Als ze al dacht met een theekransje te maken te hebben, werd ze snel uit die droom geholpen. “Er werd hard en serieus volgens een plan gewerkt!” Als eerste kreeg zij te maken met de fundraising voor een bus voor het St. Jozef Internaat en haar enthousiasme groeide. De grote klap kwam met een project met betrekking tot alfabetisering dat Pro Alpha werd genoemd. Dovale: “Ik heb meegemaakt dat een dame van negentig jaar haar eerste certificaat kreeg. Zij was enorm trots op het feit dat ze eindelijk de krant kon lezen!”

Bij Malon verliep het lidmaatschap van de Soroptimisten anders. “Zo’n tien, elf jaar terug maakte ik met twee vriendinnen een reis naar China. Die vriendinnen waren soroptimisten. Zij nodigden mij uit het jaar daarop mee te gaan naar Australië waar een internationale conferentie van de Soroptimisten werd gehouden. Ik verdiepte me wat meer in de Soroptimisten en ging akkoord, op voorwaarde dat ik niet zou deelnemen. Ik hield me liever bezig met de planning voor die reis naar en in Australië. Ik ben gek op reizen, dus ik zag het wel zitten.” Met vijf vrouwen togen ze naar Sydney. Malon weet het nog goed. “Het was een paar dagen na 9/11.” Op haar vraag of zij tijdens de conferentie mocht meeluisteren werd positief gereageerd. “Toen ik die zaal binnenkwam wist ik niet wat ik zag! Maar liefst 2500 vrouwen waren aanwezig van over de hele wereld. That hit me.”

Tijdens de lezingen leerde zij veel over alle projecten die waren opgestart en vond het erg interessant. “Vooral de wereldwijde fundraising voor projecten sprak me erg aan. Er werd onder meer gesproken door een Iraanse, lid van de Verenigde Naties en het werd me al snel duidelijk dat er uitstekend werk werd verricht door veel vooraanstaande vrouwen.” Wat haar vooral opviel was het enthousiasme van alle vrouwen, van jong tot oud.

Als productspecialiste bij een bedrijf reisde Malon al veel en ging ervan uit dat zij voor de Soroptimisten helemaal geen tijd had en weigerde om die reden het lidmaatschap. “Maar ja, ik werd er toch zo nu en dan bij betrokken en na een paar jaar ben ik toch overstag gegaan.” Ze vond het uiteindelijk een goede manier om iets te kunnen betekenen voor haar medemens, sociaal als ze is. Sindsdien is zij erg actief voor de organisatie.

De doelstellingen van de Soroptimisten zijn nobel en kennen vele facetten. Zo wordt ten eerste gestreefd naar een verbetering van de rechten van de vrouw. Daarnaast staan hoge ethische normen hoog in het vaandel, streven zij voor mensenrechten voor iedereen en maken zich hard voor gelijkwaardigheid, ontwikkeling en vrede, hetgeen bewerkstelligd kan worden door het bevorderen van goede internationale verstandhoudingen, begrip en vriendschap. Het is nogal wat.

Elke vier jaar wordt er een conferentie in een ander werelddeel gehouden en ook de vrouwen van Curaçao zijn graag aanwezig. Dat wordt bekostigd uit fundraising? “Nee hoor”, zegt de voorzitter, “dat betalen we natuurlijk allemaal uit eigen zak. Ik zou het not done vinden om dat door de organisatie te laten betalen, dan schiet je het goede doel voorbij.” Luxueuze hotels zijn dan ook uit den boze en er wordt overnacht in een hotel in de buurt van het hotel waar de conferentie wordt gehouden. Dan maar een stukje lopen. De volgende conferentie wordt in het Turkse Istanbul gehouden.

Maar wat doet Soroptimisten Curaçao voor de eigen gemeenschap? Malon legt een papier neer met projecten van Soroptimisten Curaçao, waarin ook de fundraising-activiteiten zijn opgenomen. Zo wordt er jaarlijks een donatie gedaan aan Casa Cuna (naschoolse opvang), Casa Manita (opvangtehuis voor meisjes) en Villa Maria (opvang van kinderen van werkende ouders). Er werd een huis voor zelfstandig wonen bij bejaardentehuis Habaai bewerkstelligd en een cursus Indisch koken werd onderdeel van fundraising.

De lijst van projecten is te veel om alles op te noemen, maar alle onderdelen op deze lijst hebben één ding gemeen: het bieden van broodnodige hulp. Jaarlijks wordt bepaald welke organisaties in aanmerking komen voor ondersteuning en daar wordt de nodige research voor gedaan. Al naar gelang de behoefte wordt kunde, kennis en geld ter beschikking gesteld. Malon: “Er is in onze organisatie veel kennis op allerlei gebied aanwezig en daar zijn we blij mee. Zo wordt goede en efficiënte hulp geboden. Maar donateurs melden zich ‘hapsnap’ aan, we hebben helaas geen vaste sponsors.”

Inmiddels bestaat de club op Curaçao dus 65 jaar. In dat kader vindt op 23 november een mini-symposium plaats in de Centrale Bank met een titel die veel mensen zal aanspreken: ‘Het grote belang van normen en waarden bij de geestelijke armoedebestrijding’. Ook de Nederlandse tak van de organisatie werd uitgenodigd en het evenement is toegankelijk voor heel Curaçao én mannen! Dat blijkt ook uit de sprekers op dit symposium: Professor mr. Jaime Saleh en prof. dr. Valdemar Marcha. Na afloop zal wijn en kaas worden geserveerd.

> Jong bloed brengt nieuwe inspiratie met zich mee

Malon: “Bij het brainstormen over een onderwerp voor die dag kwamen we via armoedebestrijding op geestelijke armoedebestrijding in combinatie met de daarbij gepaard gaande normen en waarden. Normen en waarden zijn vervaagd, toch? Waar zijn ze gebleven? Er wordt veel geld gegeven voor materiële armoedebestrijding en dat is uiteraard terecht. Maar hoe zit het met de geestelijke armoede? Ik zie toch een link. Door de mate van materieel bezit vervagen normen en waarden. Een mens wil steeds meer bezitten. Laten we eerlijk zijn, als iemand bij de buurman een mooie auto voor de deur ziet staan, wil hij er zelf ook één. Je ziet het hier ook hoor. Jij een mooie ketting, een Blackberry? Die wil ik ook. En als ik hem niet kan betalen, dan steel ik hem wel.” Malon vindt dat er wereldwijd verruwing plaatsvindt. “Die overdaad aan materiële bezittingen valt niet toe te juichen. Mensen vinden dat ze overal recht op hebben, al werken ze er niet voor. Het gaat altijd over hun rechten en nooit over de plichten!”

Het tweede onderdeel in het kader van de jubileumviering bestaat uit een groots benefietconcert dat wordt gehouden op zaterdag 24 november. Het concert wordt opgeluisterd door de Aalse Big band, het Aalse Youth Orchestra, saxofoniste Franciska Storm en Danzarte en wordt gehouden in het Curaçaosch Museum. Ook hier is iedereen welkom.

Voor leden wordt een Landhuizendag georganiseerd en op maandag 26 november, de eigenlijke jubileumdag, een happy hour met donatiemogelijkheden.

De Soroptimisten-organisatie op Curaçao deed niet veel aan publiciteit. Daar komt verandering in. “Met de komst van een pr-vrouw zal er meer aandacht worden besteed aan wat wij doen en wat de bedoeling is”, aldus Malon. In dat kader vond zij het een goed idee het jubileum te gebruiken om meer naar buiten te treden. Een mooie gelegenheid om de Soroptimisten bij iedereen onder de aandacht te brengen. Er vond nog meer verandering plaats. Waar de organisatie vroeger slechts vrouwen tussen de 40 en 50 jaar toeliet, wordt nu aan de jongere generatie gelegenheid geboden zich aan te sluiten. De vergrijzing sloeg toe en vers, jong bloed brengt nieuwe inspiratie met zich mee. Digitaal zal ook meer aan de weg worden getimmerd in de vorm van een link op de Nederlandse site van de organisatie.

De ‘Unie’ van Soroptimisten die Nederland, Suriname en Curaçao beslaat heeft een kwartaalblad dat in deze landen onder de leden wordt verspreid. “Maar ook dat wordt allemaal uit eigen zak betaald hoor”, besluit Malon. Het behoeft geen betoog dat donateurs meer dan welkom zijn om het goede werk van de Soroptimisten te ondersteunen. Malon en Dovale zijn zichtbaar trots op wat ‘hun’ club al bereikt heeft en dat mag. “We kijken dan ook erg uit naar de jubileum-activiteiten!”

Kunst

Curaçao Art Calendar 2013

Krachtiger dan de beste tekst of prachtigste foto's in het mooiste boek of de kleurrijkste folder, maakt de Curaçao Art Calendar 2013 onweerlegbaar duidelijk waarom het historische centrum van Willemstad de status van Werelderfgoed heeft.

Voor de inmiddels 22e editie van de kalender heeft kunstenaar Herman van Bergen weer prachtige aquarellen gemaakt van Curaçaose monumenten.

zoals de prachtig herstelde stadsvilla's van Pietermaai Smal of Landhuis Joonchi; liefhebbers van emotietelevisie zwijmelen mogelijk weg bij het romantische Sirena Bay, waar afgelopen jaar het Amerikaanse televisieprogramma The Bachelorette werd opgenomen. Otrobandista's krijgen het gevoel bijna thuis te zijn bij het zien van de Santa Famia-kerk of de prachtige panden in de Hoogstraat. En oplettende automobilisten herkennen wellicht Landhuis Siberie aan de Weg naar Westpunt, als plantage ooit de belangrijkste leverancier van de sinaasappelschillen voor Blue Curaçao-likeur. Maar zoals elk jaar toont de kalender ook de verborgen schoonheid van het eiland; Playa Kalki of een eenvoudig huisje aan de Weg naar Fuik, in de Naniestraat in Otrobanda en in Scharloo, die qua uitstraling niets onder doen voor de luxueuze woningen en kantoren.

Muziek

Hommage aan Rudolf Palm

Rudolf Palm was een kleinzoon van Jan Gerard Palm (Shon Gerry), de vader van de Antilliaanse klassieke pianomuziek en hij was de vader en leermeester van de componisten Albert en Edgar Palm.

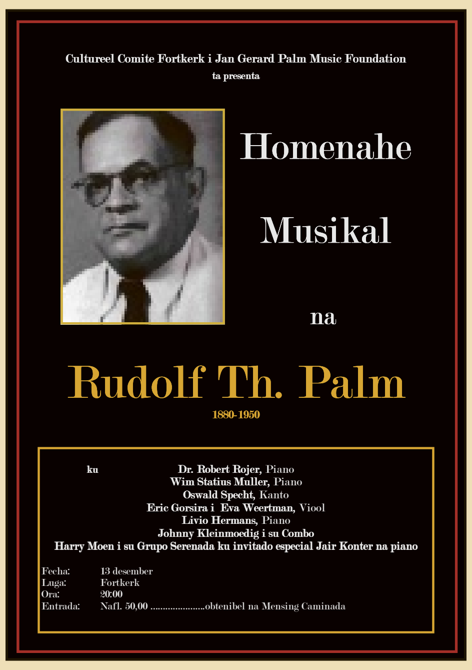

Op de 13e herdenken we tevens de sterfdag van Jan Gerard Palm (2 juni 1831 - 13 dec. 1906). In 1901 werd Rudolf (Shon Dòdò) benoemd tot organist van de Verenigde Protestantse Gemeente in de Fortkerk. Tot 1941 was hij de organist in deze kerk. Hij was ook vele jaren organist van de twee synagoges op ons eiland (Mikvé Israël 1926-1928), (Emanuel 1911-1950) en bij de Loge Igualdad (1903 - 1950).

De cd uitgebracht door de Maduro Music Foundation dit jaar is die avond ook verkrijgbaar. De opbrengst van dit concert wordt verdeeld onder het Cultureel Comité Fortkerk voor het onderhoudsfonds van dit monument en de Palm Music Foundation die binnenkort begint met opnames van composities van Jacobo (Shon Coco) Palm (1887 - 1982).

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

'Psychgraphic Acts'
Bij Gallery Alma Blou is op 23 november de vernissage van de expositie 'Psychgraphic Acts' met werken van Nelson González uit Aruba. Zie pagina 2 van deze Ñapa.

Nothing is perfect
In Landhuis Bloemhof is nog tot en met 9 januari 2013 de tentoonstelling 'Nothing is perfect' te bezichtigen met nieuw werk van Julie Kooijman waaronder mannelijke en vrouwelijke torso's, schalen en olieverfschilderijen met impressies van Curaçaose stegen en monumenten. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 09.00 - 14.00 uur.

Kunst in actie voor CARF
Art2gether organiseert ten behoeve van CARF (Curaçao Animal Rights Foundation) een twee weken durende verkoopexpositie met een mix aan schilderwerken van Lucienne Cardose, Willemijn Wolthuis, Sarah Kuiper, Trieneke Greeving en Astrid van Dorp. CARF zet zich geheel vrijwillig in voor het welzijn van dieren.
Vanaf 17 november.
Art2gether, Kaya Ma Pieternella M12 (Afslag St. Michiel), tel: 515-3141.

'A breast or two'
Speciaal voor kankeroverlevenden en al diegenen die de strijd verloren, is bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort de verkooptentoonstelling 'A breast or two' te bezichtigen, gebaseerd op een gedicht van Nicole Grimmelt, zelf een kankeroverlevende. Veel kunstenaars doen mee aan deze expositie, waarvan een deel van de opbrengst gaat naar de afdeling Oncologie van het Sint Elisabeth Hospitaal voor een gespecialiseerde kliniek. Voor meer informatie kunt u bellen naar 462.2977 of www.monartgallerycuracao.com.

De vogels van Curaçao
Expositie aquarellen 'De vogels van Curaçao' van Marianne van Veen op Curaçao. Haar werken zijn te omschrijven als realistisch met veel aandacht voor details. Tot en met eind december exposeert zij haar aquarellen in restaurant E Lanternu, Fontijn 20 aan de Weg naar Soto. De expositie is, met uitzondering van dinsdag, dagelijks geopend van 10.00 tot 14.00 uur en van 17.00 tot 22.00 uur.

MUZIEK

Recital fluit/piano
Op 17 november is er om 20.00 uur een recital fluit/piano in de Fortkerk, georganiseerd door de Curaçaosche Kunstkring. Armand Simon uit Aruba aan de piano en de beroemde Venezolaanse fluitiste Nicaulis Ailley. Zij zullen werk spelen van Zyman - Sonata; Bolling - 'Sentimentale' van Jazz Suite; Bizet/Borne - Carmen variations; Beethoven - Variations on schöne Minka; Chaminade - Theme Varie (pianosolo); Reinecke - 'Undine' Sonata. Kaarten à 40 gulden bij Mensing's Caminada, Albert Heijn en Bruna. Studenten op vertoon van collegekaart en kinderen 10 gulden.

Zusjes Kwon
Onder auspiciën van Art Avila

De Kwon-tweeling speelt op 24 en 25 november op Curaçao.

2012, geven de zussen Yoon (viool) en Min (piano) Kwon, musici van wereldklasse, twee concerten. Zaterdag 24 november om 17.00 uur in het Paleis van de Gouverneur te Fort Amsterdam: Kwon Americana, werken van Bernstein, Copland, Gershwin en andere surprises; op zondag 25 november om 11.00 uur in La Belle Alliance van het Avila Hotel: 'Around the world in 60 minutes', van Mozart tot traditionele Koreaanse volksmuziek. Tickets à 50 gulden (studenten 15 gulden) verkrijgbaar bij de frontdesk van het Avila Hotel, tel. 461.4377, www.avilahotel.com

Curaçao Strijkorkest
Het Curaçao Strijkorkest onder leiding van Eric Gorsira nodigt u allen uit voor een concert op dinsdag 27 november om 20.00 uur in de Fortkerk met werken van Vivaldi, Mozart en Andriessen; solisten zijn Wim Statius Muller, René Bremmers, Eva Weertman, Wilma Thales en Ruth Baracaldo. Volwassenen 40 gulden p.p. en jeugd gratis; kaartjes verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en Bruna.

DANS & THEATER

Luna Yen
La Tentashon zit volop in het Luna Yen-seizoen. Luna Yen is het 'open podium' oftewel de talentenjacht voor jongeren. In de categorieën dans, zang, acteren, rap, breakdance, hiphop, spoken word en stand up comedy mogen 15 jongeren en/of groepen laten zien wat ze kunnen.
Luna Yen Finale, samen met Chris Strick, dj Carlito, & All The Above: maandag 3 december 2012.
Locatie: La Tentashon
Entree: 15 gulden
Voor meer informatie bel Teatro Luna Blou 462-2209 of mail ons op latentashon@gmail.com

'Yakobo i su banda' / 'Yakobo en zijn band'
Een bijzondere jeugdvoorstelling gebaseerd op het bekende sprookje 'De Bremer stadsmuzikanten'.
Een mix van verteltheater met live muziek. Yakobo de intelligente ezel, Tom de woeste gevaarlijke hond zonder tanden, Suzy de Surinaamse kat en Carlo de rare Italiaanse vogel vertellen met behulp van muziek hun levensverhaal.
De voorstelling is gemaakt door het Gogorobí Ensemble. Actrice Sheila Payne samen met Hein van Maarschalkerwaard (clarinet/basclarinet), Pierre Dunker (gitaar), Ompi Tio (percussie) en Konki Halmeyer (steelpan) geven een Curaçaose draai aan dit vrolijke sprookje!
Zondag 18 november: 15.30 en 17.00 uur.
Jeugdtheaterschool Drazans.
Entree: 5 gulden voor kinderen tot 12 jaar, 10 gulden voor volwassenen.
Kaartjes te koop bij Drazans tussen 09.00 -12.00 uur / 14.00 - 17.00 uur. Meer informatie: www.drazans.com / info@drazans.com / 462 40 45
Adres Drazans: Kraayenhofstraat 20, Mundo Nobo.

Likeminds
Op 22, 23 en 24 november brengt Likeminds twee voorstellingen naar Teatro Luna Blou. 'Op de liefde', het liefdesverhaal van een vrouw met intens liefdesverdriet zoekend naar de perfecte man en 'Doorbraak', waar twee vrouwen hoe dan ook doorzetten; een rauwe performance waarin de actrices elkaar en zichzelf tot het uiterste brengen.
De twee producties worden verbonden door muziek van Laurens Joensen, Ompi Tio en Pierre Dunker.
22, 23 en 24 november om 20.00 uur.
Teatro Luna Blou.
Entree: 25 gulden.

Likeminds workshops muziektheater
Likeminds verzorgt op 20 t/m 22 en 24 november workshops 'muziektheater' in Teatro Luna Blou. De workshops zijn gratis toegankelijk voor iedereen van 17 tot 88. In deze workshops wordt door Caspar Nieuwenhuis, artistiek leider van Likeminds en Laurens Joensen, dieper ingegaan op deze discipline. 'Waar moet een theaterstuk aan voldoen voordat het muziektheater genoemd mag worden' en 'Hoe maak je een muziektheatervoorstelling' zijn vragen waarop tijdens deze workshops antwoord gegeven wordt. De deelnemers gaan meteen zelf aan de slag. Een echte 'hands-on'-oefening. De workshops zijn op 20 t/m 22 november van 18.00 - 21.00 uur. En op 24 november van 15.00 – 18.00 uur. Aanmelden is verplicht via latentashon@gmail.com of via 462-2209.
Teatro Luna Blou.
Deelname is gratis.

Teater te den bo Bario/Theater in jouw wijk
Gezien de behoefte in de wijken aan activiteiten voor jongeren waarbij jongeren een positieve bijdrage kunnen leveren aan hun wijk wil Teater te den bo Bario theatercursussen en theatervoorstellingen brengen naar de wijken. Dit wordt gedaan door de jongeren te interesseren in een theaterworkshop waaruit een korte presentatie voortvloeit alsook door een voorstelling te presenteren in het buurtcentrum die gemaakt is door de La Tentashon Performing Art Academy. Een voorstelling die gericht is op jongeren door jongeren voor jongeren. De gedachte hierachter is dat jongeren die betrokken raken bij het theatergebeuren gemotiveerd zullen zijn om verder te gaan met het maken van producties voor de buurt. Hier kunnen de theatermakers van La Tentashon in een later stadium op inspelen. Jongeren die met theater bezig zijn krijgen meer zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid wordt vergroot, de sociale betrokkenheid en waardering voor de omgeving nemen toe en het vandalisme af.

Workshopweek 17 t/m 24 november:
Workshop dans, spel en muziek/zang Buurtcentrum Seru Fortuna.
Tijd: 17.00 - 19.00 uur.

Presentatie van The Onplugged Crew
Datum: 24 november.
Tijd: 18.00 - 20.00 uur.

FILM

Filmhuis Openbare Bibliotheek
In de week van 10 - 17 december staat de film 'Des hommes et des dieux' op het programma.
Plaats: Auditorium, Nationale Bibliotheek, Scharloo.
Tijd: 19.00 uur.

'Short Movies, BIG Stories'
De voorbereidingen voor de tweede editie van het Curaçao International Film Festival Rotterdam (Curaçao IFFR) zijn in volle gang. Curaçao IFFR organiseert dit jaar wederom de filmcompetitie 'Short Movies, BIG Stories', bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 13 - 21 jaar.
Maak - individueel of in een groep van max. drie personen - een korte film van maximaal 5 minuten. Er zijn vier categorieën: Documentaire, Fictie, Muziek Video of Animatie. De thema's waaruit kan worden gekozen zijn: All that Salsa, Miracles en Forgotten Trades.
De winnaar van elke categorie wordt beloond met de Juryprijs van maar liefst duizend gulden.
Voor uitgebreide informatie, voorwaarden en inschrijving neem contact op met Curaçao IFFR via e-mail: projectciffr@gmail.com of bezoek de website: www.curacaoiffr.com
Inzendingen dienen uiterlijk 31 januari 2013 binnen te zijn bij: projectciffr@gmail.com

Curaçao IFFR organiseert tevens een digitale zwartwit-fotografiewedstrijd voor iedereen op Curaçao: Denk zwartwit en toon die creativiteit met digitale foto's. Stuur deze foto's in voor 31 januari 2013. Voor alle voorwaarden ga naar www.curacaoiffr.com

BOEKEN & LITERATUUR

Biografie Pierre Lauffer
Het boek 'Pierre Lauffer. Het bewogen leven van een bevlogen dichter' ligt in de winkel. Een biografie van Pierre Lauffer geschreven door Bernadette Heiligers. Het boek gaat over Pierre Lauffer als dichter, schrijver en als mens, waarbij het verhaal wordt ondersteund door fragmenten uit zijn werk.
Uitgeverij In de Knipscheer
ISBN 978-90-6265-814-5

Terug tot Tovar
Vorig weekend vond bij de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda de presentatie plaats van het boek 'Terug tot Tovar' van Hans Vaders. Terug tot Tovar is verkrijgbaar bij de lokale boekhandels en de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort in Otrobanda.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN13: 9789062656974

Woestijnzand

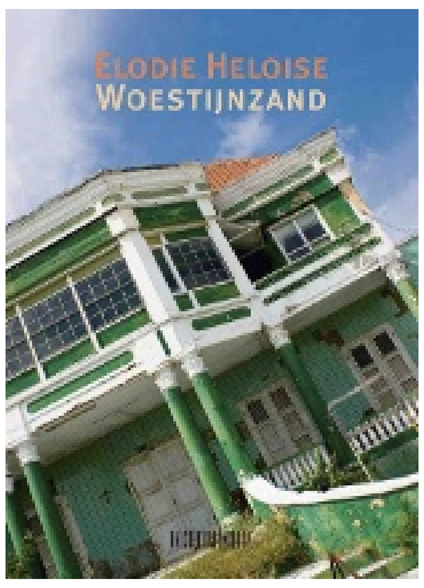

Verhalenbundel van Elodie Heloise. 'Haar verhalen ontroeren, trekken je aan je jas, stemmen tot nadenken. Maar vooral doen ze de lezer sympathie opvatten voor Curaçao', aldus Koos van den Kerkhof in zijn recensie in de Ñapa.
Uitgever: In de Knipscheer
ISBN 978-90-6265-803-9

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyomaaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden.
Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

NIEUW & OPMERKELIJK

Curaçao Art Calendar 2013
De Curaçao Art Calendar 2013 toont niet alleen de prachtige binnenstad, maar overtuigt waarom eigenlijk heel Curaçao als Werelderfgoed beschouwd mag worden. De Curaçao Art Calendar is op Curaçao verkrijgbaar bij Mon Art Gallery en boekhandel Mensing's Caminada voor 49,50 gulden. Mon Art Gallery verkoopt ook de originele aquarellen van de kalender. In Nederland is de kalender verkrijgbaar via Karin van Bergen: karin_vanbergen@hotmail.com, telefoon +31 (0) 24 6630 438 of +31 (0) 6 3832 2946. De prijs is 21,90 euro (inclusief BTW, exclusief verzendkosten). De kalender is in zijn geheel te bekijken op www.monartgallerycuracao.com (Zie kader)

NOTEERT U ALVAST

Uniting with Music
Een muzikale belevenis voor alle leeftijden. Twee concerten in de Fortkerk: een avond op zaterdag 1 december 2012 om 20.00 uur en een matinee op zondag 2 december 2012 om 16.00 uur. Voor het zesde opeenvolgende jaar presenteert projectkoor Viva la Musica onder leiding van Maril Boersema koormuziek in de Fortkerk. Deze keer is het thema 'Uniting with music' en brengt Viva la Musica in samenwerking met Eeuwe Zijlstra (orgel), Jair Konter (piano), de kinderkoren Angelitos en Voice Mail en andere muzikanten uit Nederland en Curaçao onder meer bewerkingen van koormuziek van Karl Jenkins en delen uit het Stabat Mater ten gehore aangevuld met andere muziek die in dit thema past.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en bij de leden van projectkoor Viva la Musica. Volwassenen 30 gulden p.p. voor de avond / 25 gulden voor de matinee; jeugd tot 21 jaar 10 gulden p.p. per concert.

Kerstmarkt
Op zaterdag 1 december organiseert Landhuis Bloemhof haar 2e kerstmarkt van 09.00 tot 14.00 uur. Prijzen voor tafels en tenten zijn tussen de 30 en 75 gulden.
Meer informatie: e-mail info@bloemhof.an of bel 737-5775.

Hommage aan Rudolf Th. Palm
Het Cultureel Comité van de Fortkerk presenteert in samenwerking met de Stichting Palm Music Foundation een hommage aan de musicus, componist, organist en pianist Rudolf Th. Palm (1880 - 1950) met een concert uitsluitend met werken van Rudolph Palm voor piano, viool, zang en dans op 13 december om 20.00 uur in de Fortkerk. Kaarten à 50 gulden zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada. Muzikale medewerking verlenen Robert Rojer (piano), Livio Hermans (piano), Wim Statius Muller (piano), Eric Gorsira en Eva Weertman (viool), Harry Moen met Grupo Serenada en Jair Konter (piano), Oswald Specht (zang) en Johnny Kleinmoedig en zijn combo. (Zie kader)

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Eilandroes: bedwelmend, verlokkelijk

Het oeuvre van Groenhof: zeven boeken, waarvan zich drie op Curaçao afspelen.

Altijd spelen er verhalen in zijn hoofd, verhalen die zich bij voorkeur afspelen op zijn geliefde Curaçao. Dit jaar kwam zijn laatste roman uit: Eilandroes. Eens was hij als docent verbonden aan onder meer het Marnix College en het Albert Schweitzer College, nu schrijft hij vanuit Nederland over zijn tropenjaren: Rob Groenhof.

Tekst en foto's: Mineke de Vries

Uit de mond van één van de hoofdpersonen in het boek, Luuk Tamminga, lezen we letterlijk: 'Curaçao heeft iets, het is lastig om dat iets in woorden te vatten, maar het eiland heeft iets... verlokkelijks, iets bedwelmends, iets dat een lichte roes teweeg brengt als je er gevoelig voor bent.' Als er iets autobiografisch is, is het wel deze zin. Want óf Rob Groenhof er gevoelig voor is. Ondanks dat hij inmiddels ruim 25 jaar in Nederland woont, heeft hij voor zijn boeken een scala aan ontmoetingen, ervaringen en gevoelens waaruit hij kan putten voor zijn verhalen. Voor elk type staat wel iemand die hij kent model, maar altijd onherkenbaar. "Het gebeurde dat mensen me aanspraken en zeiden: 'je bedoelt die en die hè?' Daarna ben ik mensen echt onherkenbaar gaan maken, want het blijft natuurlijk een klein eiland."

In 1971 stortte Groenhof zich letterlijk in het leven op Curaçao. "Ik werd gegrepen door de mensen, de humor, de overgave. Ik weet nog als de dag van gisteren hoe ik de eerste dag voor de klas stond op het Marnix College voor klas 5, hoe al die ogen mij onbevangen aankeken, de warmte in die blikken en een intens gevoel maakte zich van mij meester; ik kon alleen maar denken: wat hou ik van jullie. Ik heb dat nooit meer zo sterk meegemaakt, het heeft nooit meer die impact gehad als met deze klas."

Opvallend is dan ook dat juist veel mensen uit dié klas aanwezig waren bij de signeersessie van Groenhof afgelopen februari bij Bruna in Zuikertuin Mall. Nu, te midden van gravures, aquarellen en beeldjes uit de Antillen vertelt Rob Groenhof in zijn huis in Veenendaal met meer dan plezier over zijn warme Curaçaose tijd.

Onderwijs en Curaçao

Ondanks dat het schrijven altijd al een wens was, begon hij pas in Nederland met zijn eerste boek, acht jaar nadat hij uit Curaçao vertrok. Groenhof: "Ik zat een half jaar thuis tussen twee banen in en pakte toen de schrijfmachine, later de computer. Als ik schrijf, bestaat de tijd niet meer, ben ik in gedachten niet meer in het hier en nu." Na zijn eerste roman, De lokroep der Cariben - hij was toen 51 - verschenen er nog zes van zijn hand. Drie ervan spelen zich af op Curaçao, zo ook de laatste, Eilandroes. Veel boeken hebben het onderwijs als thema. "Dat is voor mij bekend, als ik detectives ga schrijven moet ik me verdiepen in het politiewerk; het onderwijs is vertrouwd terrein, safe om over te schrijven." Zo gaat de roman Afgebrand - volgens Groenhof zelf zijn beste boek - over een moeizaam fusieproces van een paar scholen. "Ik was in die tijd interim-directeur van een school in Zetten. In dit boek gaat het om een directeur die het niet meer ziet zitten." In Lokroep der Cariben beschrijft hij allerlei soorten relaties in het onderwijs: "Om ons heen ging van alles mis qua relaties, leraren die relaties aangingen met leerlingen; dat komt in het boek terug als een docent iets begint met de moeder van een leerling. Inspiratie genoeg dus. Toch houd ik ook van veel spanning in mijn boeken, een aantal ervan valt wel in de categorie thriller, zoals Dodendans op Curaçao."

Eilandroes is geschreven vanuit drie perspectieven: dat van Luuk Tamminga en zijn vrouw Daniëlle en van Jaime Rosario, een vriend/collega van Luuk. Groenhof neemt je mee naar allerlei plaatsen op het eiland. Aan woordkeus en zinsopbouw valt op te maken dat Groenhof de eilandbewoners goed kent en in zijn hart heeft gesloten. De kenmerken, gewoontes en het gedrag van zowel de blanke Nederlander als de Antilliaan worden nietsverhullend neergezet.

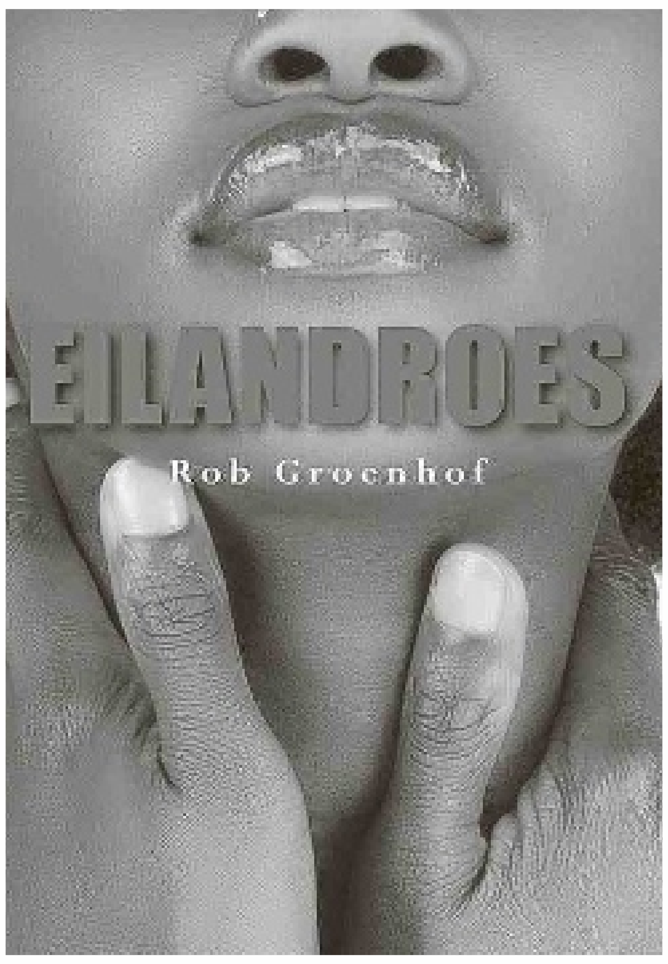

Moeders verhalen

"De hang naar de tropen komt voort uit mijn kindertijd. Mijn moeder was van Maleisië en vertelde mij eindeloos verhalen uit een ver land, uit de tropen." Zij vluchtte vanwege de oorlog naar het toenmalige Bombay, waar zij de Hollandse zeeman Groenhof ontmoette, die daar met zijn schip aangemeerd lag. Rob werd in Bombay geboren en het gezin bleef na het verlof in 1948 in Nederland. Rob was toen vijf. Hij groeide op in Nijmegen, maar door de tropenverhalen van moeder bleef het verlangen. "Als onderwijzer waren er niet veel mogelijkheden in de tropen, eigenlijk alleen Suriname en de Antillen. Na de kweekschool solliciteerde ik bij het Marnix College, maar beschikte volgens de brief die ik kreeg 'niet over genoegzame ervaring'. Na drie jaar werken op een basisschool in Helmond had ik die wel en werd aangenomen op de Marnix-onderbouw." We praten over 1971. Rob behaalde daarna zijn LO-akte Engels en ging als docent Engels aan de slag op de Protestantse Lagere Technische School op Cas Còrá. Na het behalen van zijn MO-akte werd hij aangesteld op de Albert Schweitzer mavo op Saliña, waar hij van 1975 tot 1986 werkzaam was.

Verbond

Rob betrok toen hij in 1971 aankwam met vrouw en twee dochtertjes een woning in Vredenberg. Maar spoedig daarna raakte hij tijdens een bezoekje aan Boca Sami aan de praat met Rosario, een Antilliaan die pal aan zee een huis aan het bouwen was. Rob wist het meteen: dit huis is het helemaal. Het was al verhuurd, maar Rosario noteerde toch Robs nummer en: een paar weken later bleek dat de huurders hadden afgezegd, het huis was voor Rob. "Het enige probleem was dat Rosario 3000 gulden nodig had om het af te bouwen. Als ik hem dat gaf, mocht ik het eerste jaar gratis wonen. Met Rosario's woorden 'dit is een verbond tussen God en jij en ik'. Ik ging erheen met mijn envelop, voor gek verklaard door mijn vrienden, maar van die 3000 gulden werd het huis daadwerkelijk afgemaakt. We hebben er geweldig gewoond, en als fervent duiker had ik de zee voor mijn deur." Boca Sami - samen overigens met Lagun en Cas Abao - is voor Groenhof de beste plek van het eiland. "Natuurlijk was er wel eens wat, ja en ook is een keer mijn cassettedeck met cassettebandjes gestolen. Ik hoorde de dag erop mijn eigen muziek een eindje verder uit een huis komen. Een rare gewaarwording. En de politie kon niks doen." In die tijd gaf Rob ook danslessen. Toen dansleraar Hernandez overleed, werd Rob gevraagd diens lessen voort te zetten. "Mijn vrouw en ik gaven aan zo'n tien echtparen bij toerbeurt les bij hen thuis, de slotavond bij ons. We deden de belangrijkste Antilliaanse/Zuid-Amerikaanse dansen, waaronder de tumba, bolero, mazurka en merengue."

Diepe band

"Aan het lesgeven op alle drie de scholen bewaar ik zulke goede herinneringen, ik heb het met zoveel liefde en plezier gedaan. Zelf half tropenkind voelde ik me er thuis vanaf de eerste dag. Door de plaats waar we woonden, maar ook door mijn werk voelde ik me diep verbonden met de bewoners." Groenhof begrijpt dan ook hoe mensen tegen (sommige) Nederlanders aankijken; ze pikken alles in, bijna geen strand is meer voor de eilanders zelf. Vroeger nam ieder zijn eigen stoeltje mee, nu moet voor vrijwel elk strand worden betaald.

"Dat soort dingen is ingrijpender dan Nederland beseft. Door de omgang met de kinderen op school en hun ouders leerde ik het eiland van binnen uit kennen. Het viel me op hoe betrokken de ouders waren, ze doften zich niet alleen ontzettend op voor een ouderavond, maar namen het onderwijs van hun kind meestal heel serieus. Ik moest oppassen wat ik zei, want als je maar iets teveel de nadruk legde op het feit dat hun kind beter zijn best moest doen, hoefde je niet gek op te kijken dat ze slaag kregen thuis. Dat wilde ik niet op mijn geweten hebben."

Rob Groenhof kwam aan met een contract voor drie jaar, maar verlengde dat tot vijf keer toe. Na vijftien jaar maakten ze de keus voor Nederland, vanwege het feit dat Rob geen pensioen opbouwde, maar ook Rosario overleed en diens dochter wilde haar intrek in het huis nemen.

"Daarbij kwam dat onze jongste dochter - de oudste studeerde al in Nederland - examen deed op het Radulphus en voor haar vervolgstudie naar Nederland ging; we vonden het beter haar niet alleen te laten gaan." Inmiddels woont deze dochter weer op Curaçao, voor Rob een goede reden om met regelmaat terug te gaan, zoals komende januari.

Onderhoudend

Op Curaçao komt hij thuis, zoekt oude vrienden op, komt zijn oud-leerlingen tegen. En, doet nieuwe inspiratie op voor zijn boeken. Rob over zijn schrijfproces: "Als ik begin aan een boek heb ik een grove opzet, maar ik heb geen idee hoe het afloopt. Soms ga ik helemaal terug in een uitgezette lijn. De hoofdpersonen maken zich na verloop van tijd los van de auteur, gaan een eigen leven leiden. Al schrijvend komen flitsen door mijn hoofd van nieuwe scènes en verhaallijnen." Over Eilandroes deed Rob een jaar. Het boek werd in zijn bijzin op Curaçao gepresenteerd met een signeersessie en interviews bij DolfijnFM en Radio Hoyer. Eilandroes werd uitgegeven door Elikser.

"Het zijn meestal vrij kleine uitgeverijen waar mijn boeken uitgekomen. Ik had soms de pech dat er bijvoorbeeld geen opvolging was en ik weer op zoek moest naar een nieuwe uitgever, maar tot nu toe heb ik die steeds snel gevonden." Overigens won Groenhof in 2010 de schrijfwedstrijd van Nightwriters under the Moon op Curaçao, naar een initiatief van de schrijver Kluun. Onder anderen de auteurs Saskia Noort en Susan Smit verzorgden de optredens, waar ook Groenhof zijn winnende verhaal in de 'Five minutes of fame' mocht voorlezen in Teatro Luna Blou en Beachclub Moon.

Of zijn boeken tot de literatuur (gaan) behoren, daarover is Rob stellig: "Ik hoop dat mensen het onderhoudende boeken vinden, dat is mijn doel, er is geen diepere laag. Ik denk dat ik een vlotte schrijfstijl heb, het is voor mensen die het eiland kennen herkenbaar, levensecht, maar nee literatuur vind ik het niet." Wat wel literatuur is, dat blijft altijd een lastige discussie. Groenhof heeft hoe dan ook een fraai taalgebruik, blijft daarnaast in zijn woordkeus dicht bij de lezer. Zijn stijl is toegankelijk en hij koos een interessante opbouw vanuit de drie perspectieven. Omdat de hoofdstukken elkaar ten dele overlappen blijft het gemakkelijk de lijn vast te houden ondanks dat je steeds vanuit iemand anders kijkt. Hij weet de intrige knap neer te zetten en een in het begin nog nauwelijks tastbare spanning op te bouwen. Maar het is uiteindelijk de lezer die zijn oordeel geeft, literatuur of niet.

Rob Groenhof

Leesvoer

Post mortem

De nog onbekende schrijver Emiel Steegman staat onder de douche als hem plotseling het ultieme excuus te binnen schiet om op het laatste moment te ontsnappen aan een opgelegd diner met een delegatie Estse collega's.

'Wegens nogal moeilijke tijden in de familie'. Het is een banaal zinnetje, vaag en tegelijk dringend. De vraag hoe deze fictieve 'moeilijke tijden' ingekleurd zullen worden door een ambitieuze biograaf die ergens in de toekomst zijn mailverkeer uitpluist, laat hem niet meer los, en bezorgt hem een briljant idee voor een nieuwe roman. Manmoedig besluit Steegman dat de tijd gekomen is om voor het eerst zijn persoonlijke leven in de literaire strijd te werpen. Dan wordt zijn dochter van bijna vier getroffen door het noodlot.

De Vlaamse schrijver Peter Terrin (1968) won onlangs de AKO Literatuurprijs 2012 met 'Post mortem'. Verrassend was dit niet. Terrin werd al als de meest waarschijnlijke winnaar getipt. Het is de eerste grote literaire prijs voor de auteur.

Post mortem is een even intense als ingenieuze roman over de begeestering van een schrijver, de liefde van een vader en de angst van een man om na zijn dood zijn leven te verliezen.

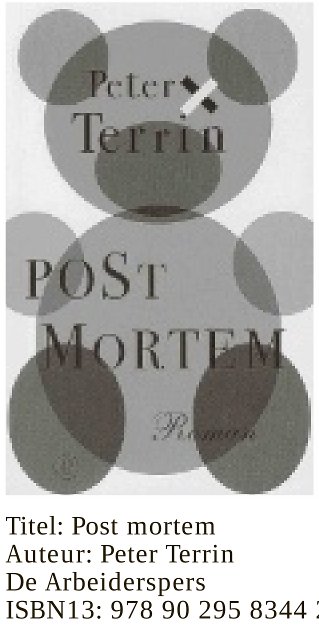

Titel: Post mortem
Auteur: Peter Terrin
De Arbeiderspers
ISBN13: 978 90 295 8344 2

Ars Poëtica

The Floating Bridge

Beyond the floating bridge another world awaits. There the master dances for the concubine. The fly watches the monk buzz around the room. The emperor settles into the straw to sleep. I travel there often. But I cannot honestly say I know the way. The bridge appears at unlikely times . . . When I'm walking down the street. When I'm eating breakfast with a child. Once in the middle of a funeral I joined hands with the deceased and walked across. Sometimes the bridge is small and inconspicuous. Like a poem. Or the flight of a bird. Often I don't realize I'm on it until I get to the other side. Once I made the mistake of closing my eyes halfway across and letting my lover spin me around. Now I've lost track of which side I'm standing on.

David Shumate

Huntu Kòrsou

Waardevol afval (slot)

Het einde van mijn zoektocht naar personen die alles weten van de waarde van afval is nabij. Deze keer spreek ik met Angélique Da Costa Gomez, eigenaresse en de spil van giftshop ‘Crafted by Angel’.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

“In 2005 begon ik met mijn ‘shop’ waarin ik potpourri en accessoires voor in huis maak en verkoop zoals geurende decoraties die op tafel gezet en opgehangen kunnen worden”, vertelt Da Costa Gomez als ik haar spreek op haar thuisbasis waar alles bedacht en gemaakt wordt. Het karakteristieke van haar producten is dat ze gemaakt zijn van ‘afvalmateriaal’ dat op deze manier weer een nieuw leven krijgt. Enthousiast legt Da Costa Gomez mij uit: “Ik bewaar al mijn schillen en bloemen en die droog ik om ze vervolgens te verwerken in de potpourri’s of hangdecoraties.” Niet alleen organisch afval gebruikt zij in haar werk. Zij toont mij een schattig doosje met een dominoset dat gemaakt is van stenen en oud glas wat aangespoeld is op het strand.

Nog een bijzonderheid zit er aan haar producten. Da Costa Gomez: “Achter al mijn producten zit een verhaal dat ik deel met degene die ze koopt. Zo vertel ik bij de dominostenen dat domino graag gespeeld wordt op Curaçao en dat dit onderdeel is van onze cultuur. Het verhaal achter mijn eigengemaakte wierook is dat vroeger met hete houtskool gemengd met koeienmest en kruiden het huis werd gereinigd van boze geesten oftewel ziektes.” Kortom de onderliggende boodschap van al haar verhalen is: heb liefde en respect voor mens en natuur.

Haar liefde en respect voor mens en natuur is haar met de paplepel ingegoten. “Mijn opa kwam ons vroeger ophalen en samen met mijn neefjes en nichtjes gingen wij wandelen in de natuur. Hij vertelde ons over elk plantje en diertje dat wij tegenkwamen. Van hem heb ik mijn passie voor de natuur gekregen.”

Het samenzijn was in het ouderlijk gezin van Da Costa Gomez een vanzelfsprekendheid en een hele happening. “Thuis bij ons was het altijd gezellig en genoeg eten voor een ieder die op bezoek kwam.” Daar zorgde mijn vader wel voor, want hij kookte graag voor de hele groep.”

Als geen ander weet zij dus hoe belangrijk haar boodschap is voor het creëren van een ‘better quality of life’ op Curaçao en daarom ziet zij dit als haar missie om via haar producten dit over te brengen aan de ‘community’. Om haar boodschap aan de ‘grote groep’ over te kunnen brengen zoekt zij de samenwerking op met gelijkgestemden. “Zo werk ik samen met kunstenaars en collectief proberen wij onze spullen aan de man te brengen om zodoende de onze boodschap te verkondigen”, legt Da Costa Gomez uit. Na deze woorden neem ik, geïnspireerd door haar verhaal, afscheid. En ik ben blij dat ik weer een praktisch idealist heb ontmoet die duurzaam denkt en doet.

Ik blik terug naar de afgelopen weken waarin ik vier verschillende personen heb gesproken die elk op hun authentieke wijze en gepassioneerd bijdragen aan een schoner Curaçao. Púúr omdat zij geloven in een ding: afval bestaat niet!

Meer informatie: www.craftedbyangel.com of www.facebook.com/crafted byangel.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een ‘better quality of life’ op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou .

Spotlight op dieren

De vlo (3)

Om vlooien goed te kunnen bestrijden is het nodig wat meer te weten over het diertje zelf. Er zijn vier levensstadia en het is belangrijk om te weten op welke verschillende momenten de levenscirkel doorbroken kan worden. Wanneer dit nl op meerdere plekken gebeurt is de bestrijding veel sneller en effectiever en voorkomt resistentie van de vlo tegen de bestrijdingsmiddelen.

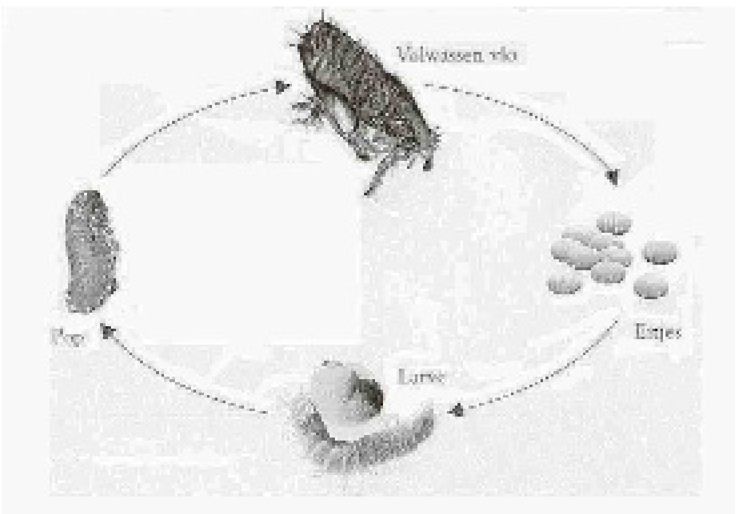

Tekst: Margot Hack

Het ei: op elk willekeurig moment is 1/3e van de vlooienpopulatie in een huishouden in het ei-stadium. De volwassen vrouwelijke vlo legt rond de 40 eitjes per dag. De eieren worden op de gastheer gelegd (dus op de hond of kat in dit geval) en vallen er vervolgens in de omgeving af. De eieren ontwikkelen zich het beste bij hoge luchtvochtigheid en temperaturen tussen de 18.3 en 26.6 graden Celsius.

De larvae: op elk willekeurig moment is 57 procent van de vlooienpopulatie in uw huis in het larvale stadium. Larven zijn kleine rupsjes die rondkruipen in de buurt waar ze uit het ei gekomen zijn. Op die plek zijn ook de uitwerpselen van de volwassen vlooien gevallen en die uitwerpselen bestaan voornamelijk uit gedroogde bloedpropjes die dienen als voer voor de larven. Dit is ook het stadium waarin de larven de eitjes van de lintworm opnemen die tussen de vlooienpoep zitten. Wanneer ze een bepaalde maat en leeftijd bereikt hebben zullen ze gaan vervellen. Dit gebeurt nog 2 maal en na de 3e keer is de larve in staat tot het spinnen van een cocon en zullen ze verpoppen. De tijd tussen het uit het ei komen en verpoppen is afhankelijk van de omgevingsinvloeden. Op zijn snelst kan dit binnen negen dagen gebeurd zijn. Belangrijk is om te weten dat larven dood gaan boven de 35 graden Celsius. Dit betekent dat ze vooral leven op plekken waar ze beschermd zijn tegen direct zonlicht en dus meestal binnen of in de schaduw.

De poppen: meestal bereikt slechts 8 procent van de larven het poppenstadium. Probleem is echter wel dat ze bijna onzichtbaar zijn wanneer ze verpopt zijn. De cocon is plakkerig en trekt dus gemakkelijk vuil en stof aan. Binnenin de cocon ontwikkelt de larve zich tot de vlo zoals wij die op onze huisdieren kennen. De pop kan maanden tot zelfs jaren in de ‘slapende’ fase blijven terwijl hij wacht op het juiste moment om uit te komen.

Dit uitkomen zal gebeuren wanneer de vlo in de cocon een gastheer detecteert. Hij is in staat om de vibraties van een aankomende gastheer te voelen, kooldioxidegradiënten te meten, en licht- en geluidspatronen te herkennen. Als aan al deze voorwaarden wordt voldaan, zal de vlo uit de cocon kruipen en meteen hongerig op zoek gaan naar uw huisdier, oftewel een goede maaltijd.

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Baardje; 4. pentatlon; 10. muzieksoort; 13. werktuig dat gaten slaat in platen; 15. plaats in Italië; 16. knorhaan; 17. dwaas; 19. pausennaam; 20. snelheid; 21. briefaanhef; 23. beeldzijde van een muntstuk; 25. persoonlijk vnw.; 27. vlekkenwater; 29. loot; 30. bevel; 31. deel van een insectenpoot; 33. ferm; 34. plaats waar men thuis hoort; 36. file; 37. bevestiging; 38. insect; 39. geliefde van Zeus; 40. gordel; 42. stokschermen (Jap.); 43. overal; 45. voegwoord; 46. knaagdier; 48. clown; 50. persoonlijk vnw.; 51. vloeistof; 53. rivier in Italië; 55. schikgodin; 57. woonboot; 59. noodzakelijk; 61. bijbelse reus; 62. muze van het minnedicht; 64. deel van een breviergebed; 65. deel van een dak; 66. duttend; 67. insecteneter.

VERTICAAL: 1. Geestkracht; 2. elektrisch geladen deeltje; 3. klem; 5. koude lekkernij; 6. rij; 7. hok op vissersboot waar vis op ijs gelegd wordt; 8. buffelsoort; 9. familielid; 10. af en toe; 11. hoofd; 12. kledingstuk; 14. puntig; 16. plaats in Australië; 18. voorzetsel; 20. voorzetsel; 22. vergunning om te hengelen; 24. alliantie; 26. tafelfles; 28. enigszins scheel; 30. aardgeest; 32. Europese rivier; 35. olie (Eng.); 40. manier van schoonmaken; 41. drinkbaar vocht; 43. edelgas; 44. grondsoort; 47. onheilsgodin; 49. rivier in Frankrijk; 51. bouwvallig; 52. raad eens; 53. schriftelijk stuk; 54. bijbelse figuur; 56. windrichting; 58. snel; 60. dochter van Cadmus; 62. oude lengtemaat; 63. voorvoegsel.

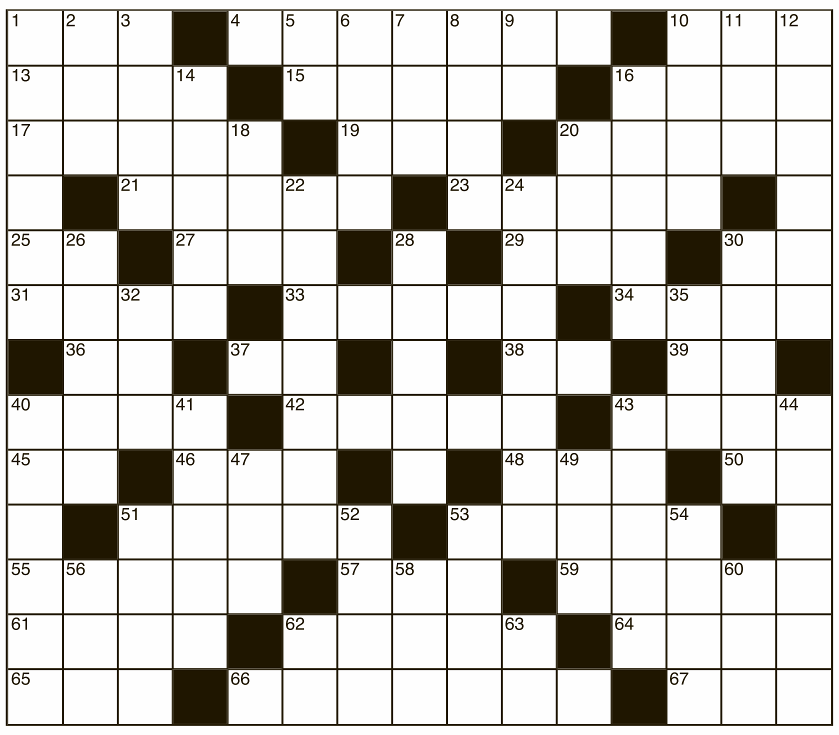

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

L.R. Croes
Seroe Colorado 243
Aruba

Etna Ramos-Willems
San Pedro
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

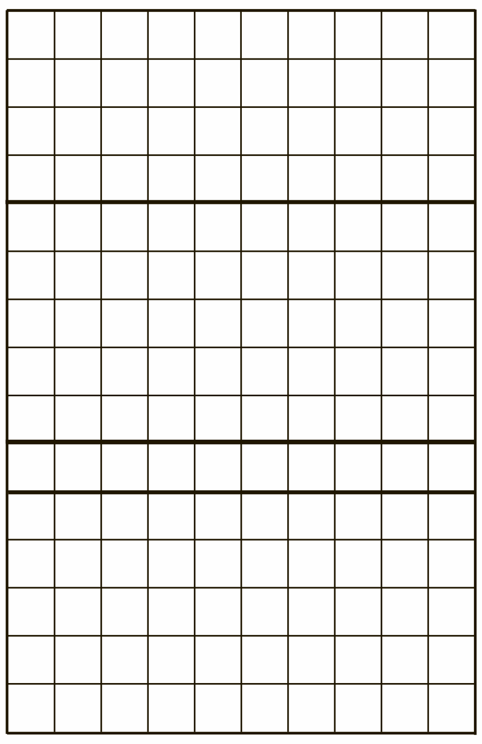

1. Droogvloer, handvat, gauw verslijtend;
2. turfland, mist, bestaand;
3. zoom, vreemde munt, hard gesteente;
4. tocht, rivier in Frankrijk, kersrood;
5. putemmertje, uitbouw, godsspraak;
6. borrel, radio zonder versterker, weegtoestel;
7. teken, niemendal, visgerei;
8. opschik, reeks, verwering;
9. cafébediende, familielid, bridgewedstrijd;
10. vervoermiddel, lentemaand, ongevalletsel.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

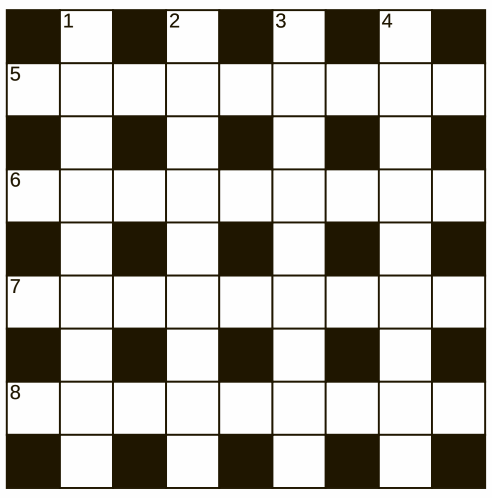

HORIZONTAAL:
5. Padvinder op zoek naar talent (5);
Paria in antieke Engelse bezetting (7);
6. Dat is een goeie, hij wordt niet vet! (4);
Flink doorstappen om te planten! (8);
7. In deze situatie gaat een dichter aan het werk (8);
Hier zijn de schaapjes op het droge (5);
8. Geen mannelijke vis (5);
Bij een meisje aan de kant gezet (8)

VERTICAAL:
1. Arm dier (6);
Bijzonder eerste deel (5);
2. Leerlooien in Leiden (6);
Eén van de geesten met veel geduld (5);
3. Ontvangst met een kop erop (7);
Vindt men de maat vies van dit eiland? (4);
4. Heel wat anders dan een warme zolder! (8);
Onvindbaar op deze plaats (6)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

R	R	S	L	R	E	E	L	N	E	D	E	Z
E	E	S	A	R	T	A	M	R	E	D	N	O
T	M	T	V	N	D	E	O	W	R	E	V	F
A	R	A	G	E	M	T	C	G	A	G	E	E
W	O	W	U	D	M	O	O	L	S	I	S	I
N	T	T	R	D	A	K	O	N	D	K	N	T
E	S	E	E	E	E	L	K	N	S	I	E	S
T	E	I	T	R	E	I	E	I	E	U	P	A
I	B	L	O	S	P	L	E	I	D	R	U	K
U	L	O	E	S	E	O	T	R	A	T	S	R
B	E	G	O	W	M	A	I	S	H	S	E	A
E	M	H	U	E	N	E	N	I	O	R	E	H
I	E	J	T	E	V	T	E	P	R	A	K	C
G	H	E	D	O	R	E	B	A	C	A	M	S
A	P	E	E	I	D	E	I	S	R	E	V	A
M	R	T	M	O	O	R	T	S	K	A	W	Z

Aversie
Buitenwater
Cook
Drievoet
Gage
Gesel
Hemelbestormer
Heroine
Hospik
Ietwat
Juwelendief
Karpet
Kastie
Macaber
Magie
Ondermatras
Pens
Petemoei
Redden
Redenatie
Schar
Sloom
Start
Struik
Terugval
Tonsuur
Verwoed
Zedenleer
Zwakstroom

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

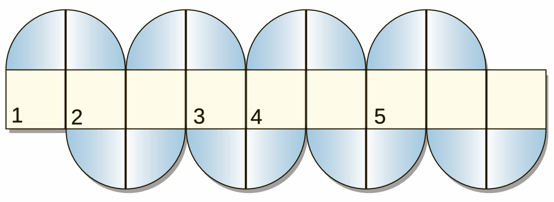

1. Leve; 2. misslag bij golf; 3. teugel; 4. inlegwerk;
5. balspel.

© Puzzelland/121117

SUDOKU

6				8	1	3		
	3							2
7	1						4	
3						8	6	
9	6			2	5		3	
		7	4					9
		1	2	4				
4	7		5	1	9	2		6
					8			5

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

7	3	5	2	8	1	9	6	4
9	4	8	5	6	3	7	1	2
6	1	2	9	4	7	8	5	3
4	9	7	8	1	6	3	2	5
2	6	3	4	7	5	1	8	9
5	8	1	3	9	2	4	7	6
8	7	4	6	2	9	5	3	1
3	2	9	1	5	8	6	4	7
1	5	6	7	3	4	2	9	8

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Stempel; 6. alberta; 12. bali; 14. elle; 15. hij; 17. te; 18. bes; 20. of; 21. el; 22. eli; 24. borgpen; 25. ego; 26. els; 28. aga; 29. dit; 31. pari; 35. nasi; 37. tijdgenoot; 38. mime; 40. rots; 43. ira; 45. dpa; 47. kok; 48. zon; 50. meerkol; 51. ene; 53. ah; 54. op; 55. lijs; 56. er; 58. ur; 59. mouw; 61. kuip; 63. treiler; 64. marsala. VERTICAAL: 1. Scherp; 2. eb; 3. mat; 4. plebs; 5. ei; 7. le; 8. blond; 9. elf; 10. re; 11. allooi; 13. weggeefprijs; 16. ijl; 18. bra; 19. spa; 21. eg; 23. ier; 25. eta; 27. liter; 30. intro; 32. ali; 33. ade; 34. col; 36. set; 38. mozart; 39. min; 41. oke; 42. sierra; 44. ampul; 45. del; 46. aks; 47. kleur; 49. oh; 52. nu; 54. ooi; 57. ris; 59. me; 60. we; 61. ka; 62. pa. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Grondelen; 6. omeerprijs; 7. gekantine; 8. geiteneur. Verticaal: 1. Grammelen; 2. ongepasta; 3. vetpotent; 4. bewijsneus. Anagram: 1. stee-eerst-Rekest; 2. rede-reder-Eerder; 3. neet-teren-Intree; 4. loop-pools-Slokop; 5. enig-gewin-Weinig; 6. eind-linde-Eiland; 7. keel-enkel-Kennel; 8. kies-skien-Kennis; 9. slee-deels-Elders; 10. lier-vlier-Rivale. Eindoplossing: REISWEKKER Woordzoeker: Kookboek Puzzelslang: 1. Sion; 2. naloper; 3. riek; 4. knieval; 5. leveren. Het sleutelwoord luidde: SNORKELEN

Simpel en gezond

Dradu in het Papiaments, dorado of dolphinfish in het Engels, mahi-mahi in het Hawaiaans... in ieder geval een populair en lekker stukje vis. Trouwens, alhoewel dradu ‘dolphinfish’ wordt genoemd, het is geen familie van de dolfijn. Dradu is een vis die snel groeit en zich al voortplant in het 1e levensjaar, nagenoeg gedurende het hele jaar in tropische en subtropische wateren. Met andere woorden, dradu is altijd te krijgen. Vandaar ook de populariteit in de sportvisserij.

Tekst: Miriam de Windt

Vis valt altijd in de smaak, voor degenen die vis lusten. Maar men ziet meestal op tegen het bakken van vis. Spetterende hete olie en de vislucht die blijft hangen, zijn niet echt aanmoedigend. Indien u nooit vis in de oven heeft klaargemaakt, is het nu de tijd. Een simpel recept, geen spetterende olie en weinig tot geen vislucht. Bovendien heel snel klaar! Dus, wat let u?

Voedingswaarde (zie tabel)

De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.
Dit recept voor dradu is rijk aan eiwitten, ijzer, vitamine A- en B-vitamines. Niet in de analyse berekend, levert dit gerecht ook aanzienlijke hoeveelheden B5, B6 en B12. Selenium is ook een mineraal dat rijkelijk wordt geleverd.

In de analyse werden de ingrediënten voor de saus ook meegenomen. De saus dient u te maken met een roux (gelijke hoeveelheden meel en boter als bindmiddel). Daarnaast worden op het eind ook nog stukjes boter extra aan de saus toegevoegd. Een rijke saus, vol van smaak, maar helaas ook erg vet.

Minder calorieën en vetten

U heeft twee opties om de calorieën en vetten te minderen in dit recept. Namelijk (1) dezelfde hoeveelheden serveren voor meer personen of (2) de saus anders binden en minder boter toevoegen.
Optie 1: Dit gerecht serveren voor vijf personen in plaats van voor vier, zal de hoeveelheid calorieën reduceren met 6 procent, de hoeveelheid eiwitten met 10 procent, vetten met 9 procent en de verzadigde vetten met 15 procent. Ook het cholesterol zal met 13 procent worden verminderd. Dit kunt u voor vele recepten toepassen: kleinere porties. We eten toch al teveel dierlijke eiwitten.
Voor optie 2 kunt u de saus met maizena of bloem binden in plaats van met een roux en alleen 1 eetlepel boter toevoegen voor de smaak. Dit zal de percentages calorieën, vetten, verzadigde vetten en cholesterol nog verder doen verminderen. En wel als volgt: calorieën 23 procent minder, vetten -24 procent, verzadigde vetten -15 procent en cholesterol -48 procent! De smaak natuurlijk ook, maar... keuzes moeten worden gemaakt afhankelijk van uw gezondheid. Natuurlijk kunt u ook beide opties uitvoeren voor een mega-reductie.

Omega 3 en 6

Omega-3-vetzuren is een groep meervoudig onverzadigde vetzuren. Er is één vetzuur uit deze groep, alfa-linoleenzuur, dat essentieel is. Dit betekent dat ons lichaam het niet kan maken. We moeten het met de voeding opnemen. Andere vetzuren zoals DHA en EPA in deze groep kunnen wel door het lichaam worden gemaakt.
Omega-3-vetzuren hebben positieve effecten in het voorkomen van hart- en vaatziekten, artritis en depressies. Omega-3-vetzuren verlagen het cholesterolgehalte in het bloed en zijn onder meer van belang voor de oogfunctie en de hersenstofwisseling.
Linolzuur is het meest bekende Omega-6-vetzuur.
De andere vetzuren van het Omega-6-type kunnen allemaal worden gevormd uit linolzuur. Zij hebben een anti-inflammatoir effect, stimuleren het immuunsysteem en beschermen hart- en bloedvaten.
Omega-3 vetzuren vinden wij in vette koudwater-zeevis als makreel, haring, zalm, ansjovis, sardines en tonijn. Omega-6-vetzuren vinden wij in de meeste plantaardige oliën, zoals sojaolie, zonnebloemolie, saffloerolie, katoenzaadolie, arachideolie en maïsolie.
Klinische studies wijzen erop dat een goede verhouding tussen Omega-6- en Omega-3-vetzuren in de voeding belangrijk is voor uw gezondheid. Een evenwichtige verhouding van Omega-6 en Omega-3 ligt tussen de 3 : 1 en 5 : 1. Met andere woorden 3x of 5x meer Omega-6- dan Omega-3-vetzuren. Onderzoek lijkt erop te wijzen dat de voeding van de oermens, rijk aan zeevoedsel, noten en andere Omega-3-bronnen een dergelijke verhouding heeft verschaft.
Een typisch westers voedingspatroon heeft een Omega-6- : Omega-3-verhouding van tussen de 10 : 1 tot 30 : 1. Veel teveel Omega-6-vetzuren. Vaker vis eten is de meest voor de hand liggende oplossing. Dradu bevat ongeveer 60 procent Omega-3-vetzuren van de dagelijks aanbevolen hoeveelheid, een aanzienlijke hoeveelheid. Uitstekend om de juiste verhouding Omega-6 : Omega-3 te bereiken.

Dus, lezers, in deze Ñapa weer een toprecept voor onze gezondheid, mits aangepast met minder boter.

Eet smakelijk!

Miriam de Windt is diëtiste en natural nutritionist.
T 889-1788
C 520-6932
E mdewindt@scarlet.an.

Voedingswaardetabel
(1-persoonsportie, 4 personen per recept)

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	596/2503	30%
Eiwitten	51 g	51%
Vetten	31 g	46%
Verzadigde vetten	13 g	65%
Cholesterol	183 mg	66%
Koolhydraten	25 g	10%
Voedingsvezels	1 g	3%
Natrium	765 mg	38%
Kalk	65 mg	9%
IJzer	4 mg	27%
Vitamine A	298 mcg	33%
Vitamine B1	0.26 mg	26%
Vitamine B2	0.33 mg	25%
Vitamine C	0	0

Kook mee met May

Dradu uit de oven

Hoofdgerecht voor 4 personen.

Ingredienten:
4 moten dradu (ongeveer 1 kilo)
3 eetlepels olijfolie
1/2 cup paneermeel
1/8 cup sultana-rozijnen
1/8 cup pijnboompitten
1 eetlepel versgehakte peterselie
geraspte schil van 1 limoen
zout en vers gemalen zwarte peper

Bereidingswijze:
De dradu-moten 15 minuten marineren in zout, peper en olijfolie.
Oven tot 425 graden Fahrenheit voorverwarmen.
De vis in een vuurvaste schaal leggen.
De paneermeel, rozijnen, noten, peterselie, limoenschil, zout en peper mengen.
De vismoten ermee bedekken en ongeveer 10 minuten in de voorverwarmde oven bakken of tot de vis gaar is.

Ingredienten voor de saus:
1 cup visbouillon
1/8 cup witte wijn
1/2 eetlepel tarwebloem
1/2 eetlepel roomboter
sap van 1 limoen
5 eetlepels ongezouten roomboter, in kleine stukjes gesneden

De bouillon op een hoog vuur reduceren tot 1/8 cup.
De wijn toevoegen.
Van de bloem en de boter een papje maken.
Door de bouillon kloppen.
1 à 2 minuten doorkoken.
Op een laag pitje de limoen toevoegen.
De stukjes boter toevoegen, over de vis gieten en opdienen met een pasta en groenten.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Lindemans Bin 75 Riesling, Australië

Druivensoort: Riesling
Streek: Zuidoost-Australië
Kleur: Heldergeel
Geur: Petroleum en grapefruit
Smaak: Complex met citrusfruit en leisteen

Lindemans is een producent uit zuidoost-Australië en hun druiven staan voornamelijk in de Eden en Clare-valleien grofweg tussen Adelaide en Melbourne zullen we maar zeggen. Deze Riesling komt oorspronkelijk uit Duitsland en we noemen deze variant dan ook wel Rijn-Riesling. Lekkere aromatische smaken van roomboter babbelaar tot een citrus-, papajatoon.

Goed ontwikkelde wijn die in balans blijft bij de dradu, maar vooral door het gebruik van de rozijnen, noten en limoen hebben we een wijn nodig met complexe smaken.

Daar kunt u dan bij deze Lindemans Riesling Bin 75 van op aan. Voor mij is het heerlijk om te proeven dat een wijn zich zo ontwikkelt in het glas van bloemig tot rinse groene appel tot natte steen en de typische ‘gout de pétrol’. Probeer het maar eens, echt de moeite waard.

Santé!

Licores Maduro

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

De ‘romantiek’ van de wijnboer

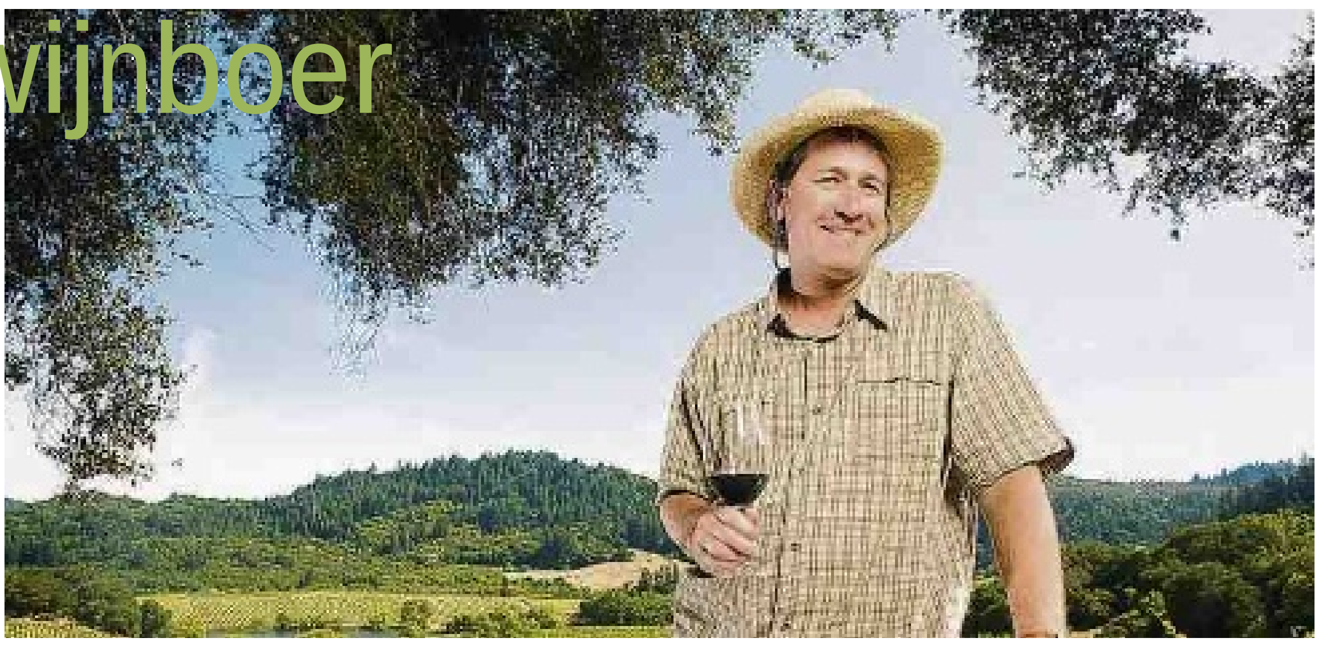

Tekst: Erik van Kampen

Veelal heeft men een te romantisch beeld bij het leven van een wijnboer. Bij een bezoekje aan zo’n wijnboer barst het van de familiaire gezelligheid, vader wijnboer geeft de rondleiding en laat de steile wijnhellingen zien waar hij de prachtige trossen afhaalt voor zijn wijn. Bij terugkomst op het bedrijf staat de proeftafel klaar. De oudste zoon haalt nog een aantal flessen uit de ‘privé’ kelder. Moeder snijdt het brood en de worst terwijl de jongste zoon of dochter de glazen volschenkt. Wat een harmonie. Bij het weggaan, koopt men een beleefdheidsfles wijn en spreekt zijn lof uit voor zoveel gastvrijheid. Zó fijn dat het allemaal gratis was.
Maar moet vrouw wijnboer dan geen winterjas, moeten zoon en dochter wijnboer niet studeren? Is alle wijn echt gratis of zijn wij gewoonweg zo ongemanierd om niet meer dan één fles wijn te kopen nadat we zo gefêteerd zijn?

De afgelopen 15 jaar heb ik het voorrecht gehad om veel wijnbedrijven te mogen bezoeken. Prachtige decadente châteaus als Mouton Rothschild, Haut-Brion en Latour in Bordeaux, waar voor een kapitaal aan gepoetst keldermateriaal decoratief de muren siert. Het statige Château du Nozet in de Loire waar direct het grindpad weer werd aangeharkt nadat wij onze voetstappen daar achtergelaten hadden. Zo kreeg ik bij het zeer grote en mooie wijnhuis Freixenet in de Penedès, in hun eigen bioscoopzaal, een miljoenen kostende promotiefilm te zien, beschikbaar in 12 verschillende talen. Prachtig allemaal natuurlijk en ik vind het fantastisch om het allemaal gezien en meegemaakt te hebben.

Maar er is ook een keerzijde.
Ik herinner me een kleine wijngaard in de Corbièrres, waar we, na het bezoek aan de wijngaard en kelder, gingen proeven. Hiervoor moest ik een binnenplaats oversteken die meer weg had van een autosloperij dan een wijnbedrijf. De wijnen waren subliem en er was een plankje met regionale kazen. Deze waren duidelijk voor ons gekocht. Zelf namen ze er niets van, ik las in hun ogen dat alles wat wij zouden eten ten koste ging van hun eigen lunch. Hier was gespaard om ons dat aan te bieden. Ik voelde me er enigszins opgelaten bij.

Ook belde er eens een wijnboer met de mededeling ‘dat het zo toch echt niet meer kon en dat er een prijsverhoging moest komen’. Zijn vrouw had hem dit weken geleden opgedragen en terwijl het angstzweet hem uitbrak belde hij mij. Hij (zijn vrouw) vond dat er toch 30 centimes (minder dan 4 eurocent) bij de prijs op moest. Dit had hem bijna een maagzweer opgeleverd, ik betaalde het grif en nam ook maar een aantal extra dozen af.

Maar dit zijn voorbeelden nadat het zwaarste werk gedaan is. Bij een bezoek aan Duitsland had ik alle redenen om mij te gêneren. De aankomst bij de Moezelboer was er één uit het boekje. Bij de ‘Kaffee Kuchen’ vertelde de zoon mij het programma van die dag. Bezoek wijnbergen, proeven in de kelder en daarna lunch. Toen wij aanstalten maakten om naar de druivenstokken te gaan zag ik moeder een rugzak inpakken, brood thermoskan koffie en Schinken. In mijn onschuld vroeg ik of we elkaar bij de lunch zouden treffen. Ze schudde haar hoofd, er was te veel werk op de wijnberg. Ze waren aan het opbinden. Het kostte hen veel moeite hun stramme spieren en oude botten staande te houden op de steile Braunenberger Juffer. En wanneer ze een lunchpauze zouden nemen kwamen hun benen in de namiddag zeker niet meer in dezelfde positie als in de ochtend, (gestrekt rechterbeen en linkervoet opgetrokken tot heuphoogte. Dus was er voor hen een broodje en kop koffie staande op de wijnberg. Dat vertelt dan iemand die de 65 jaar ruim gepasseerd is. Romantisch hé?

Ook in het Dourodal in Portugal wordt mijns inziens onder de zwaarst mogelijke omstandigheden de wijnoogst binnengehaald. De wijngaarden bevinden zich op een hoogte van 400 meter met een zeer heftig hellingspercentage. Daarbij kan de temperatuur oplopen boven de 40 graden Celsius. Bijkomend nadeel is dat de meeste wijngaarden in een dal liggen waar de warmte blijft hangen. Er is maar een ding waaraan je denkt en dat is te zorgen dat de druiven van de stok zo snel mogelijk in de manden komen. Zodat de martelgang weer voorbij is voor een jaar.

Ik heb mezelf voorgenomen om vanaf heden niet meer om korting te vragen bij de klassieke kleine wijnboeren, ze werken gewoonweg te hard en verdienen te weinig.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business

17 november 2012

Nog weinig gebruikt

De Curaçaose transparante vennootschap

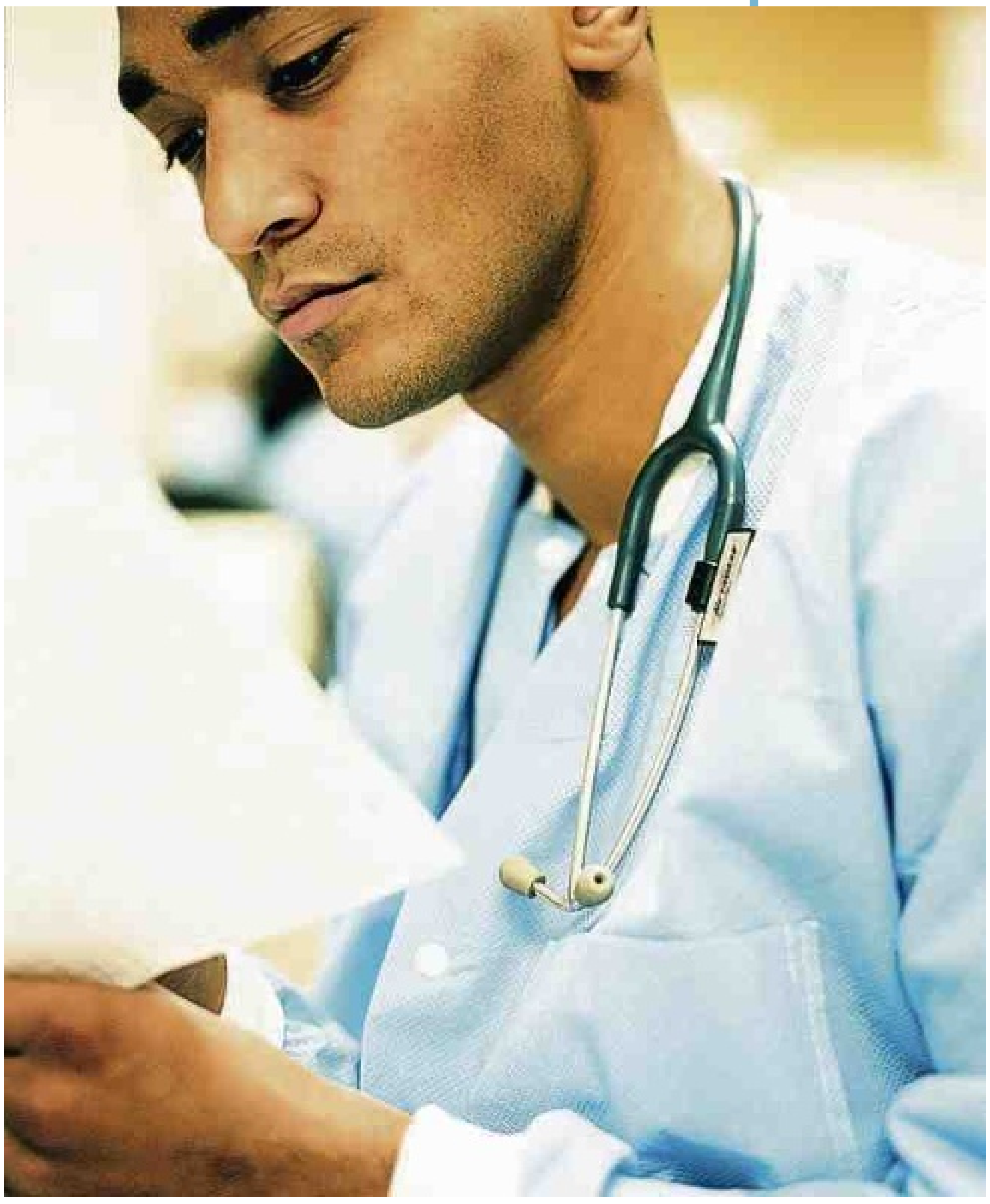

Bepaalde dienstenverleners, zoals bijvoorbeeld artsen, maken veel gebruik van een personenvennootschap.

Ter promotie van Curaçao en zijn financiële sector schreven de advocaten Sueena Francisco en Arthur van Aalst in het Nederlandse Weekblad voor Fiscaal Recht een beschouwend artikel over de Curaçaose transparante vennootschap (hierna de 'transparante vennootschap'). Sinds 1 januari 2012 biedt Curaçao de mogelijkheid om de civiele voordelen van een naamloze of besloten vennootschap te combineren met de fiscale transparantie van een personenvennootschap.

Tekst: Sueena Francisco en Arthur van Aalst

De transparante vennootschap is een reguliere naamloze of besloten vennootschap die fiscaal wordt behandeld als personenvennootschap (vroeger de maatschap of vennootschap onder firma). Net als bij de personenvennootschap wordt niet de entiteit in de belastingheffing betrokken maar de deelgerechtigden in deze vennootschap. Het artikel van Sueena Francisco en Arthur van Aalst is een civiele en fiscale beschouwing van de transparante vennootschap, beschrijft de mogelijkheden tot omzettingen in een Curaçaose vennootschap met de status van transparante vennootschap en benoemt de civiele en fiscale voordelen van een transparante vennootschap, in het bijzonder in internationaal perspectief. Lokaal is een transparante vennootschap echter ook bijzonder goed inzetbaar maar er wordt nog weinig gebruik van gemaakt.

Lokaal gebruik

De transparante vennootschap is voor lokaal gebruik met name geschikt voor ondernemingen die hun werkzaamheden via een personenvennootschap uitoefenen. Bepaalde dienstenverleners (zoals artsen-, advocaten-, of administratieve adviespraktijken) en ambachtslieden (zoals timmerlieden, elektriciens of loodgieters) maken veel gebruik van een personenvennootschap. Kenmerkend voor de personenvennootschap is dat de vennoten geheel of gedeeltelijk in privé aansprakelijk kunnen worden gesteld. Deze aansprakelijkheid in privé kan worden ondervangen door gebruik te maken van een transparante vennootschap.

Waar in de Curaçaose belastingverordening wordt gesproken van een transparante vennootschap worden daaronder begrepen de naamloze vennootschap en de besloten vennootschap. De naamloze en besloten vennootschappen zijn kapitaalvennootschappen met rechtspersoonlijkheid waar bij de oprichting door de aandeelhouder risicodragend kapitaal wordt ingebracht in ruil voor één of meer aandelen. Als gevolg van het hebben van rechtspersoonlijkheid is de naamloze of besloten vennootschap (hierna 'kapitaalvennootschap') een zelfstandige drager van rechten, plichten en rechtsbetrekkingen en neemt zij in die hoedanigheid afzonderlijk deel aan het rechtsverkeer. Voor het vermogensrecht is de kapitaalvennootschap als rechtspersoon in beginsel gelijk aan een natuurlijk persoon. Deze positie is aantrekkelijk voor een aandeelhouder, omdat de aandeelhouder persoonlijk niet aansprakelijk is voor verbintenissen van de kapitaalvennootschap omdat zijn aansprakelijkheid beperkt is tot de hoogte van het door hem ingebrachte kapitaal. De kapitaalvennootschap kan met haar rechtspersoonlijkheid en interne organisatie zelfstandig een onderneming hebben, drijven of in stand houden.

De kapitaalvennootschap wordt geregeerd door de over het algemeen dwingendrechtelijke bepalingen van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek van Curaçao (hierna 'BWC') en door één of meerdere personen bij notariële akte opgericht. Voor het bij oprichting ingebrachte kapitaal moet aan een aandeelhouder tenminste één aandeel met volledig stemrecht dat bovendien deelt in de winst, dan wel twee aandelen waarvan één het stemrecht kent en de ander deelt in de winst, worden uitgegeven. Rechten zonder stemrecht en die ook niet meedelen in de winst, worden niet als aandelen beschouwd. De kapitaalvennootschap kent naar Curaçaos recht geen maatschappelijk, geplaatst of gestort kapitaal, in plaats daarvan wordt gebruik gemaakt van het begrip nominaal kapitaal. In tegenstelling tot de besloten vennootschap die alleen aandelen op naam kan hebben, kent de naamloze vennootschap zowel aandelen aan toonder als aandelen op naam. Een kapitaalvennootschap mag geen aandelen aan toonder in omloop hebben, wil zij worden aangemerkt als transparante vennootschap.

Civiele voordelen

Eén van de belangrijkste voordelen van een transparante vennootschap is de beperkte aansprakelijkheid voor de kapitaalverschaffers. Hierdoor is een transparante vennootschap uitermate geschikt voor het drijven van een risicovolle onderneming. Het ondernemersrisico wordt feitelijk verschoven van de ondernemer naar de kapitaalvennootschap, doordat crediteuren hun vorderingen alleen kunnen verhalen op het vermogen van de kapitaalvennootschap. Dit in tegenstelling tot de personenvennootschap waarvoor geldt dat de vennoten ook in privé aansprakelijk zijn voor de verplichtingen en schulden van deze vennootschap. Met daarnaast de fiscale gelijkstelling van een transparante vennootschap met een personenvennootschap, is het ook voor lokale personenvennootschappen interessant te opteren voor een omzetting naar een transparante vennootschap.

Een tweede voordeel is dat de transparante vennootschap waarborgen biedt voor continuïteit. Een kapitaalvennootschap wordt aangegaan voor onbepaalde tijd. Dit brengt met zich dat aandeelhouders het ingebrachte kapitaal tot aan een mogelijke ontbinding in principe niet terug kunnen eisen. De enige mogelijkheid om uit de kapitaalvennootschap te stappen is door middel van een aandelenoverdracht. Daarnaast kan de zeggenschap van een aandeelhouder door de overdracht van de aandelen in een kapitaalvennootschap vrij eenvoudig overgaan naar een derde partij. Het overlijden van een aandeelhouder vormt hierdoor geen obstakel voor het voortbestaan van de transparante vennootschap. De aandelen van de overleden aandeelhouder kunnen onder de overgebleven aandeelhouders worden verdeeld of worden overgedragen aan derden.

Ook de juridische interne organisatie, die volgt uit Boek 2 BWC, wordt door sommigen gezien als een voordeel van de transparante vennootschap ten opzichte van bijvoorbeeld een personenvennootschap waarbij de interne organisatie contractueel moet worden vastgelegd.

Omzetting

Met de invoering per 1 januari 2012 van het nieuw BWC is titel 13 van Boek 7 geïntroduceerd waarin de regels met betrekking tot de personenvennootschappen zijn opgenomen. De personenvennootschap vervangt de maatschap en vennootschap onder firma. In titel 13 is de vennootschap gedefinieerd als een overeenkomst tot samenwerking voor gemeenschappelijke rekening van twee of meer personen gericht op het behalen van vermogensrechtelijk voordeel ten behoeve van alle vennoten door middel van inbreng door ieder van de vennoten. De openbare vennootschap is de vennootschap tot het uitoefenen van een beroep of bedrijf dan wel tot het verrichten van beroeps- of bedrijfshandelingen, die op een voor derden duidelijk kenbare wijze naar buiten optreedt onder een door haar als zodanig gevoerde naam. Deze vennootschap heeft geen rechtspersoonlijkheid en vennoten zijn ook in privé aansprakelijk voor de verplichtingen en schulden van de vennootschap. Nieuw in deze regeling is de mogelijkheid de openbare vennootschap om te zetten in een kapitaalvennootschap.

Deze omzettingsregeling is gebaseerd op de regelingen in Boek 2 BWC maar kent toch enkele verschillen. Allereerst is voor de omzetting van een openbare vennootschap een besluit tot omzetting vereist, alsmede tot vaststelling van ieders aandeel in het vermogen van de vennootschap en tot vaststelling van de statuten van de nieuwe rechtspersoon. Dit besluit kan alleen unaniem door alle vennoten worden genomen. De notaris ten overstaan van wie de akte van omzetting wordt verleden doet hiervan mededeling in de Curaçaosche Courant en een landelijk verspreid nieuwsblad. Door de omzetting wordt de openbare vennootschap ontbonden. Het vermogen van de ontbonden vennootschap gaat bij de omzetting onder algemene titel over op de kapitaalvennootschap. De omzetting brengt geen verandering in de op dat tijdstip bestaande aansprakelijkheid van de vennoten voor verbintenissen van de vennootschap. Eenmaal omgezet in een kapitaalvennootschap kan de fiscale status van transparante vennootschap worden aangevraagd. Overigens kunnen lokale of buitenlandse rechtspersonen ook worden omgezet in een kapitaalvennootschap die vervolgens de status van transparante vennootschap aanvraagt.

Fiscale transparantie

Op verzoek van het bestuur van een kapitaalvennootschap kan deze voor belastingdoeleinden de status van transparante vennootschap krijgen en wordt daarmee als personenvennootschap behandeld. In de fiscale wetgeving spreekt men nog van maatschap en niet van een personenvennootschap. Bij een maatschap worden niet de maatschap als entiteit maar de achterliggende maten, de deelgerechtigden, belast. De maatschap en dus ook een transparante vennootschap, als entiteit met rechtspersoonlijkheid, zijn derhalve fiscaal transparant. De transparantie voor de transparante vennootschap geldt slechts voor de inkomsten- en winstbelasting. Een transparante vennootschap blijft als entiteit belastingplichtig voor bijvoorbeeld de omzetbelasting.

Sueena Francisco

Arthur van Aalst

Voor het verkrijgen van de transparante status dient het bestuur van de kapitaalvennootschap de goedkeuring van alle aandeelhouders te hebben. In het licht van de fiscale gevolgen voor elk van de aandeelhouders is dit een begrijpelijke vereiste. In het verzoek dienen dan ook alle gegevens met betrekking tot de aandeelhouders (deelgerechtigden) van de transparante vennootschap te worden opgenomen. Een kapitaalvennootschap komt slechts in aanmerking voor de transparante status als alle aandelen op naam luiden en in de statuten een bepaling is opgenomen dat een verkopende aandeelhouder deze slechts mag verkopen aan een medeaandeelhouder of aan een derde indien deze derde een verklaring aan het bestuur overlegt akkoord te gaan met de behandeling als maatschap. Het bestuur van de kapitaalvennootschap dient tevens een register bij te houden waarin de namen en adressen staan van de uiteindelijk gerechtigden met een belang van 10 procent of meer.

Gevolgen aandeelhouder

Een aandeelhouder in een kapitaalvennootschap die kwalificeert als transparante vennootschap wordt fiscaal dus niet als aandeelhouder maar als deelgerechtigde (lees: maat) in een transparante vennootschap (lees: maatschap) behandeld. Is de deelgerechtigde van de transparante vennootschap een natuurlijk persoon woonachtig in Curaçao (de heer X), dan wordt het jaarlijkse inkomen en vermogen van de transparante vennootschap direct aan de heer X toegerekend. De heer X dient het inkomen uit de transparante vennootschap in zijn aangifte inkomstenbelasting op te geven als, afhankelijk van de activiteiten van de transparante vennootschap, een zuivere opbrengst uit bijvoorbeeld roerend kapitaal of onderneming en arbeid.

Alhoewel fiscaalrechtelijk het inkomen van de transparante vennootschap aan de heer X wordt toegerekend, blijft het inkomen civielrechtelijk de transparante vennootschap toebehoren. In tegenstelling tot een personenvennootschap dient een transparante vennootschap haar winst formeel nog steeds als dividend uit te keren voordat het civielrechtelijk de heer X toekomt. Keert een transparante vennootschap geen dividend uit maar realiseert het wel een winst dan kan een situatie ontstaan waarbij een deelgerechtigde belasting over het inkomen van de transparante vennootschap moet betalen maar geen inkomen uit de transparante vennootschap geniet om deze belastingen te betalen. Voor fiscale doeleinden vormen dividenduitkeringen van een transparante vennootschap geen bron van inkomen. In het voorbeeld is de heer X enig aandeelhouder van een kapitaalvennootschap en daarmee aanmerkelijk belanghouder. Inkomsten uit een aanmerkelijk belang spelen echter geen rol indien de kapitaalvennootschap kwalificeert als transparante vennootschap. Houdt de transparante vennootschap een belang van 5 procent in een andere kapitaalvennootschap (stel B.V. Z), dan geniet de heer X wel inkomen uit een aanmerkelijk belang in B.V. Z.

Is de aandeelhouder van de transparante vennootschap geen natuurlijk persoon maar een in Curaçao gevestigde rechtspersoon (B.V. Y) dan worden de inkomsten en het vermogen van de transparante vennootschap als belastbare winst en vermogen aan B.V. Y toegerekend. In de winstbelastingaangifte van B.V. Y komen derhalve jaarlijks het inkomen en vermogen van de transparante vennootschap terug. Voor fiscale doeleinden zijn de dividenduitkeringen door de transparante vennootschap aan B.V. Y niet relevant.

Samenvattend

Met de invoering van de transparante vennootschap op Curaçao streeft de Curaçaose overheid naar een verdere diversificatie en een grotere flexibiliteit van het regime voor kapitaalvennootschappen. De transparante vennootschap moet nieuwe buitenlandse investeerders aantrekken maar is ook bijzonder geschikt als alternatief voor lokale personenvennootschappen. De transparante vennootschap is civielrechtelijk een reguliere besloten of naamloze vennootschap en voorkomt ten opzichte van personenvennootschappen vergaande aansprakelijkheid voor deelgerechtigden in deze entiteit. Voor bepaalde Curaçaose belastingen wordt de transparante vennootschap echter als fiscaal transparant aangemerkt. Bij een transparante vennootschap wordt de vennootschappelijke zelfstandigheid derhalve losgekoppeld van de belastingplicht maar blijft de beperking van de civielrechtelijke aansprakelijkheid gehandhaafd.

Sueena Francisco is als civiel advocate verbonden aan advocatenkantoor VanEps Kunneman VanDoorne te Curaçao en advocaat Arthur van Aalst is fiscalist bij Baker Tilly Curaçao. Het volledige artikel is reeds in Nederland gepubliceerd in het Weekblad voor Fiscaal Recht (WFR 2012/1447) en tevens te lezen op de websites: www.ekvandoorne.com en www.bakertillycuracao.com bij publicaties.

Arbeidsrecht

Landsverordening Cessantia

Het op Curaçao geldende arbeidsrecht is grotendeels gelijk aan het in Nederland geldende arbeidsrecht. Toch is er een aantal kenmerkende verschillen. Zo volgt bijvoorbeeld uit de wet - artikel 7A:1613v Burgerlijk Wetboek van Curaçao - dat een tussen partijen overeengekomen concurrentiebeding nietig is. Zelfs als de werknemer daarmee heeft ingestemd door ondertekening van de arbeidsovereenkomst waarin een concurrentiebeding is opgenomen. Ook kennen we op Curaçao de Landsverordening Cessantia, waarvan er in Nederland geen vergelijkbare regeling bestaat.

Tekst: William ten Veen

De Landsverordening Cessantia bepaalt dat een werknemer wiens arbeidsovereenkomst eindigt buiten zijn schuld of toedoen, recht heeft op een door de werkgever te betalen éénmalige uitkering in geld. Alleen de werknemer die minimaal één jaar op basis van een arbeidsovereenkomst als bedoeld in de wet bij een werkgever werkzaam is geweest, heeft recht op een zogeheten Cessantia-uitkering (hierna ‘Cessantia’).

In de praktijk bestaat er nogal wat onduidelijkheid over wanneer een werknemer recht heeft op Cessantia. Heeft een werknemer bijvoorbeeld recht op Cessantia als de tussen partijen overeengekomen arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd van 2 jaren is verstreken en niet wordt verlengd? Heeft een werknemer recht op Cessantia bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd?

Hoofdregel is dat de werknemer alleen recht heeft op Cessantia in het geval de arbeidsovereenkomst buiten zijn schuld of toedoen is geëindigd. Indien een werknemer op staande voet wordt ontslagen wegens diefstal, heeft de werknemer geen recht op Cessantia.

Het is overigens een misverstand dat de werknemer zonder meer recht zou hebben op Cessantia wanneer de arbeidsovereenkomst door de werkgever wordt opgezegd na verkregen toestemming van het ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn (beter bekend als Directie Arbeidszaken). Als de grondslag van de verkregen toestemming om de arbeidsovereenkomst op te mogen zeggen is gelegen in het feit dat de werknemer zijn verplichtingen niet is nagekomen en dit verwijtbaar is (bijvoorbeeld structureel te laat komen of zich niet houden aan veiligheidsvoorschriften), dan heeft de werknemer ondanks de opzegging door de werkgever geen recht op Cessantia.

Dan de omgekeerde situatie. Als een werknemer zelf ontslag neemt is het niet per definitie zo dat er nooit recht bestaat op Cessantia. Indien de werkgever een dringende reden heeft gegeven aan de werknemer op grond waarvan hij opstapt (denk bijvoorbeeld aan het structureel te laat uitbetalen van salaris), dan heeft de werknemer ondanks zijn eigen initiatief tot de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst toch recht op Cessantia. Immers op grond van een verwijtbare gedraging van de werkgever heeft de werknemer besloten ontslag te nemen.

Dan terug naar de bovengestelde vraag: heeft de werknemer wiens arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd van rechtswege is geëindigd, recht op Cessantia? Uit de Memorie van Toelichting op de Landsverordening Cessantia blijkt dat bij het einde van rechtswege (lees: automatisch) van de arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd de werknemer recht heeft op Cessantia. Zoals hierboven al gesteld moet de arbeidsovereenkomst wel minimaal één jaar hebben geduurd.

De hoogte van de Cessantia wordt als volgt berekend: (a) voor het eerste tot en met het tiende volle dienstjaar: 1 weekloon per dienstjaar; (b) voor het elfde tot en met het twintigste volle dienstjaar: 1,25 weekloon per dienstjaar; (c) voor de daarop volgende dienstjaren: 2 maal het weekloon. Het weekloon wordt berekend door het bruto maandsalaris (inclusief vaste en overeengekomen looncomponenten, zoals vakantietoeslag en een dertiende maand) met 12 (maanden) te vermenigvuldigen en vervolgens te delen door 52 (weken). Bij de berekening wordt uitgegaan van volle dienstjaren. Dit betekent dat een periode van meer dan zes maanden na het eerste dienstjaar geldt als een vol dienstjaar. Een voorbeeld: een werknemer met een dienstverband van 18 jaar en 3 maanden met een maandsalaris van 3.900 gulden bruto (inclusief emolumenten) heeft recht op Cessantia van in totaal 18.000 gulden bruto (10 x 900 gulden x 1) + (8 x 900 gulden x 1,25). Het weekloon bedraagt in mijn voorbeeld 900 gulden (12 maanden x 3.900 gulden / 52 weken).

Ook de werknemer wiens dienstbetrekking eindigt wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft in beginsel recht op Cessantia. Het recht op een wettelijk ouderdomspensioen (de A.O.V.-uitkering) betekent niet dat er geen Cessantia behoeft te worden betaald aan de werknemer. Dit kan anders zijn als de werknemer bij het einde van zijn arbeidsovereenkomst in het genot van een pensioen of uitkering middels een pensioen- of ouderdomsvoorziening wordt gesteld. Dit zal per geval moeten worden beoordeeld aan de hand van de bepalingen van de wet.

Indien aan de werkgever surséance van betaling is verleend of wanneer er een faillissement is uitgesproken, wordt de Cessantia aan de werknemer uitbetaald door een Fonds dat wordt beheerd door de Sociale Verzekeringsbank. Dit potje wordt gevuld door een verplichte werkgeversbijdrage. Voor 2012 geldt een werkgeversbijdrage van 40 gulden per werknemer.

Het recht op Cessantia verjaart één jaar nadat de arbeidsovereenkomst is geëindigd. Het is dus zaak voor de werknemer om tijdig actie te ondernemen indien de werkgever weigert op eigen initiatief de Cessantia uit te betalen.

William ten Veen is advocaat en partner bij BBV Legal.
tenveen@bbvlegal.com

Mens & Werk

Ken uw personeel en zakenpartners

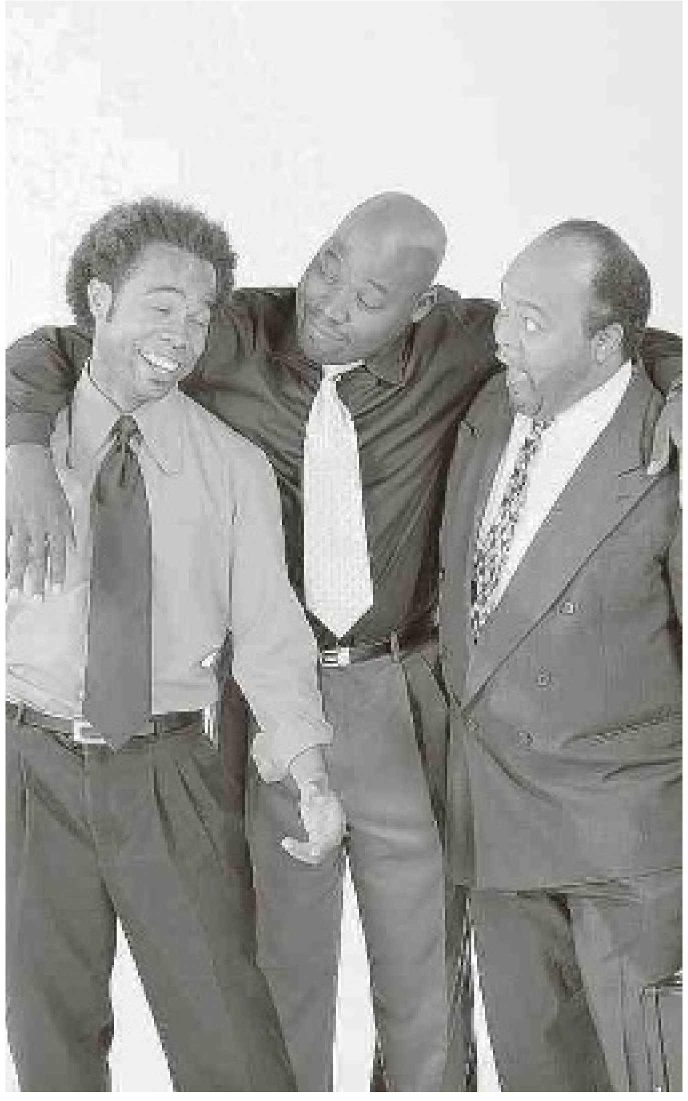

Screening van personeel of bedrijven wordt hoe langer hoe meer gedaan omdat het belangrijk is om te weten of de personen die men in dienst wil nemen of reeds in dienst heeft integer en betrouwbaar zijn.

Tekst: Judice Ledeboer

Dit geldt ook voor bedrijven waar men zaken mee wil gaan doen. Het succes van een bedrijf of organisatie staat of valt met de betrouwbaarheid van de medewerkers. Het vooraf screenen van personeel is dan ook een voorwaarde voor een veilige bedrijfsvoering. Bij het grootste deel van alle fraudemeldingen is sprake van ontoelaatbaar gedrag van het eigen personeel. Het screenen van personeel wordt ook wel antecedentenonderzoek of ‘pre-employment’ onderzoek genoemd.

Het begrip ‘screening’ is de laatste tijd veel in het nieuws geweest in verband met de niet plaatsgevonden screening van ministers van het demissionair kabinet-Schotte. Wat betekent screening eigenlijk?

De integriteit van een kandidaat of zakenpartner valt niet af te lezen van zijn of haar mooie ogen en mooie praatjes en beloftes. De integriteit is vaak nog een blinde vlek. Integriteit geeft niet alleen aan in hoeverre een persoon ongeschonden en onkreukbaar is, maar het is ook een maatstaf of iemand zich in zijn handelen laat leiden door de waarden en normen zoals die gelden binnen een bedrijf of die er zijn binnen het bekleden van een bepaalde functie. Een screening is eigenlijk een achtergrondonderzoek naar een persoon of bedrijf.

Waarom een screening? Een screening wordt gedaan omdat men wil weten of een bedrijf of persoon betrouwbaar is. Mensen kunnen zich op allerlei manieren presenteren om een bepaalde opdracht te krijgen of om op een bepaalde functie te komen. Om een opdracht of om een bepaalde positie te krijgen komt het voor dat mensen zichzelf ‘verkopen’ door werkervaring en verantwoordelijkheden behoorlijk aan te dikken. Of bepaalde gegevens worden verzwegen, bijvoorbeeld ontslag op staande voet, werkweigering en veelvuldig ziekteverzuim. Mensen gaan zelfs zo ver dat ze regelrechte leugens vertellen en in hun CV opnemen. Het opstellen van een CV is echter niet wettelijk bepaald en de (nieuwe) werkgever moet ervan uitgaan dat de gegevens in de CV kloppen.

Om gegevens op waarheid te controleren en om erachter te komen of er andere zaken zijn die niet kloppen met wat de persoon vertelt of een bedrijf aangeeft kan er natuurlijk altijd een screening plaatsvinden. Niet zelden vallen sollicitanten door de mand als bepaalde gegevens boven water komen die anders zijn dan verteld is. Een voorbeeld: een sollicitant vertelde dat ze nog werkzaam was bij een organisatie en dat die organisatie het niet leuk zou vinden als zij zou weggaan. Voor het sollicitatiegesprek had het bedrijf waar de sollicitant solliciteerde bij de huidige werkgever informatie gevraagd over de sollicitant. Daar vertelde de HR-manager dat de persoon was ontslagen wegens slecht functioneren en onaangenaam gedrag en dat die persoon er niet meer werkzaam was. Hoe dom kan iemand zijn om gewoon leugens te vertellen. Vandaag de dag is toch bijna iedere handel en wandel van mensen te volgen en te achterhalen, mede door de sociale media.

Als er geen screening plaatsvindt lopen bedrijven en personen een groot risico en kan het zelfs tot grote schade leiden, op het gebied van financiën, maar ook op het gebied van imago.

Een screening kost veel tijd en vraagt ook expertise. Er zijn tegenwoordig allerlei bedrijven die een screening kunnen uitvoeren, voor personen en voor bedrijven en organisaties en ook de betrouwbaarheid van rechtspersonen kan gescreend worden. Deze gespecialiseerde bedrijven hebben de mogelijkheden om onderzoeken uit te voeren waar bedrijven of personen de middelen en toegang niet voor hebben.

Een screening kan uit onder meer de volgende onderdelen bestaan: vaststellen en controleren van de identiteit, CV-check waarbij er controle is van diploma’s en cijferlijsten, getuigschriften en werkgeschiedenis (het komt regelmatig voor dat personen diploma’s vervalsen of zichzelf een academische titel geven terwijl ze die niet hebben). Een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) wordt ook gevraagd. Dit wordt afgegeven door het ministerie van Justitie en deze verklaring geeft een indicatie of de kandidaat een voor de functie relevant justitieel verleden heeft. Dan kan er nog een referentieonderzoek plaatsvinden. Hoe hebben voormalige werkgevers de persoon ervaren, heeft de persoon goed werk geleverd, had hij kennis van zaken? Ook een financieel onderzoek is belangrijk. Is er ooit sprake geweest van een faillissement of heeft het bedrijf of de persoon nu financiële problemen?

In sommige sectoren is een screening sowieso een must, zoals in de financiële sector en bij mensen die op posities zitten waarbij ze de machtiging hebben om de gelden bij bedrijven te beheren en bij het werken met jongeren, gezien de vele problemen die er de laatste jaren bekend zijn geworden met werknemers die jongeren seksueel hebben misbruikt. Maar eigenlijk is een screening van iedereen die ergens gaat werken of een positie gaat bekleden noodzakelijk, want de mens kan verleidingen om zichzelf te verrijken, om macht te hebben en om andere behoeften te bevredigen ten koste van anderen nog steeds niet weerstaan. Een goede screening voorkomt problemen, voor mens en maatschappij.

Marketing

Aanval als beste verdediging

Je kon de hersenen van de coach op de tribune horen kraken. Zijn team was de wedstrijd goed begonnen; het oogde fris, de spelers wisten elkaar te vinden. Toen na 20 minuten echter de centrale man op het middenveld na een grove overtreding met rood van het veld werd gestuurd, ging het helemaal mis. De verdediging stond te schutteren, het middenveld werd overlopen en de twee spitsen smeekten om een bal die nooit kwam. De spelers stonden op elkaar te schelden. Toegegeven, bij deze stand zou het team doorgaan naar de volgende ronde maar dan zou er geen tegendoelpunt moeten vallen. De coach bracht daarom een extra verdediger en een verdedigende middenvelder in.

Tekst: Marcel Truyens

Het is nu officieel maar iedereen met ook maar één IQ-punt meer dan een oester die weleens een krant inkijkt, weet het al lang: het gaat beroerd met onze economie. De groei in 2012 is nul, de prognoses voor 2013 van het ministerie van Economische Ontwikkeling variëren in de verschillende scenario’s van krimp tot verwaarloosbare groei. Groei die dan moet komen uit het toerisme. Een optimistische gedachte, want de grootste markt - die van de Nederlandse toerist - vertoont krimp en gezien de economische ontwikkelingen in de drassige rivierendelta en de rest van de wereld zal die situatie op korte termijn eerder verslechteren dan beter worden. Het gaat dus slecht met onze export, er gaat meer geld het land uit dan dat er binnenkomt en dankzij de deplorabele financiële positie van overheid hoeven we vanuit die hoek ook geen impulsen te verwachten waarmee de economie kan worden aangezwengeld.

Veel ondernemers voelen de neergang al enige tijd: de bouw en de handel hebben al tijden te kampen met teruglopende omzetten, in de haven zien we zelfs zo’n 8 procent minder containers dan vorig jaar.

Toch zijn er ondernemingen die het ondanks de tegenwind goed doen. Deze ondernemers snappen dat het zaak is om juist in slechte tijden extra in de klant te investeren, dat het belangrijk is om de marketinginspanningen te vergroten zodat marktaandeel, omzet en winst kunnen groeien. Deze ondernemers spinnen er daarenboven goed garen bij als de concurrentie juist minder in marketing investeert, ze krijgen gratis een grotere ‘share of voice’, een nadrukkelijkere stem in de media binnen hun eigen branche.

Het gaat niet alleen om de hoeveelheid geld die deze ondernemers investeren. Zo blijkt uit onderzoek van Nielsen Media Research dat de kwaliteit van de campagne zeer bepalend is voor de return on investment en dat het effect van introducties van nieuwe producten en diensten veel positiever is dan die van bestaande proposities. Deze ondernemers denken dus beter na over hun doelgroepen en de belofte die ze hun klanten doen en zijn constant bezig met innovatie.

Ook al werkt het nog steeds, het is lang niet altijd noodzakelijk om hele pagina’s full color in de krant of televisie-commercials in te zetten om uw boodschap over te brengen. Het internet biedt fantastische mogelijkheden om uw merk, producten en diensten onder de aandacht te brengen tegen een fractie van de kosten. Direct e-mail stelt u in staat om zeer gerichte proposities bij de juiste mensen onder de aandacht te brengen tegen zeer overzichtelijke kosten en als uw bedrijf zich werkelijk als ‘vriend’ weet te gedragen, biedt FaceBook ongekende gratis mogelijkheden.

Op deze manier houdt u dus uw business ook in moeilijke tijden draaiend en kunt u als u het slim aanpakt zelfs blijven groeien. Zodra de crisis over is profiteert u als grote, bekende partij het gemakkelijkst en het snelst. Bent u niet slim dan zal uw business krimpen en zult u - als u het einde van de crisis al haalt - als kleine partij opnieuw, van voren af aan moeten beginnen.

Echt goede ondernemers springen nu in het gat dat de markt laat liggen: de gevestigde orde zit wellicht met te dure en verouderde voorraden die onverkoopbaar blijken te zijn. Heeft u de markt goed in de gaten dan kunt u scoren met modernere, innovatieve en beter geprijsde alternatieven. Dit soort proposities trekken over het algemeen een hoop belangstelling van potentiële klanten. Heeft u de klant eenmaal binnen, dan wordt het ook gemakkelijker om andere producten of diensten te verkopen die u dus ook weer afsnoept van uw concurrent. En zo kunt u dus winnen in een situatie waarin iedereen verliest. Wat kunt u dus het beste doen? Harder werken, zo min mogelijk bezuinigen op uw marketing - anticyclisch budgetteren noemen we dat, creatief en innovatief zijn!

Met de wedstrijd liep het slecht af. De coach die hoopte dat verlies hem bespaard zou blijven door zeer onaantrekkelijk en verdedigend te gaan spelen, verloor uiteindelijk met dramatische cijfers. Na het eerste tegendoelpunt zakte het moreel van zijn spelers in, het tweede, derde en vierde tegendoelpunt vielen snel daarna, zijn laatste wanhoopswissel kwam veel te laat, hij bracht de aanvaller in toen de wedstrijd al verloren was. De tegenpartij kreeg steeds meer zin, die bracht er nog een extra aanvaller in en het was hun keeper - een boom van een vent - die lachend het vijfde doelpunt inkopte. Fans verlieten onder luid boegeroep vroegtijdig het stadion en keerden hun club teleurgesteld de rug toe.

Als u de coach was geweest, had u na de rust nooit extra verdedigers ingebracht. Gek genoeg heeft u als ondernemer die neiging echter vaak wel.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E: marcel@stradius.com
W: www.stradius.com

Boeken

Rijke pa, arme pa

Of u uit de schulden wilt komen, of aan het eind van de maand geld wilt overhouden, of bijzonder welvarend wilt worden, dit boek is een ‘must read’.

Op een prettig leesbare manier leert investeerder, ondernemer en leraar Robert Kiyosaki u onder meer hoe geld verdiend wordt en hoe u uw inkomen kunt laten toenemen, hoe u niet alleen meer geld kunt verdienen, maar vooral hoe u het kan behouden en voor u kunt laten werken en wat de beste manier is om financieel voor uzelf te zorgen.

In ‘Rijke pa, arme pa’ ontkracht Robert Kiyosaki het fabeltje dat u een hoog inkomen moet hebben om rijk te worden; betwist hij de overtuiging dat uw huis tot de activa behoort; laat hij ouders zien waarom ze niet op het schoolsysteem kunnen vertrouwen als het om onderricht over geld gaat; stelt hij voor nu en altijd vast wat activa en passiva zijn; leert hij u wat u uw kinderen over geld zou moeten leren als u hun een gezonde financiële toekomst wilt geven.

“Veel mensen hebben financiële problemen, omdat ze jaren op school hebben gezeten, maar niets over geld hebben geleerd. Met als gevolg dat mensen werken voor geld, maar nooit geleerd hebben dat geld voor hen kan werken”, aldus Kiyosaki.

Co-auteur Sharon Lechter: “Ik houd van mijn kinderen en wil er zeker van zijn dat zij het beste onderwijs krijgen dat voorhanden is. Traditioneel onderwijs, wat zeer belangrijk is, is niet langer toereikend. We moeten allemaal begrijpen wat geld is en hoe het werkt.” Lechter is investeerder, zakenvrouw en registeraccountant.

Titel: Rijke pa, arme pa - Wat de rijken hun kinderen over geld leren - wat de lage- en middenklasse niet doen!
Auteurs: Robert Kiyosaki, Sharon Lechter
Uitgever: Succesboeken
EAN: 9789080396043

Beroep onder de loep

Clifton Mauricia: schilder

In de rubriek ‘Beroep onder de loep’ vertellen mensen over hun ervaringen in hun beroep. Deze week: Clifton Mauricia (30). Hij is schilder.

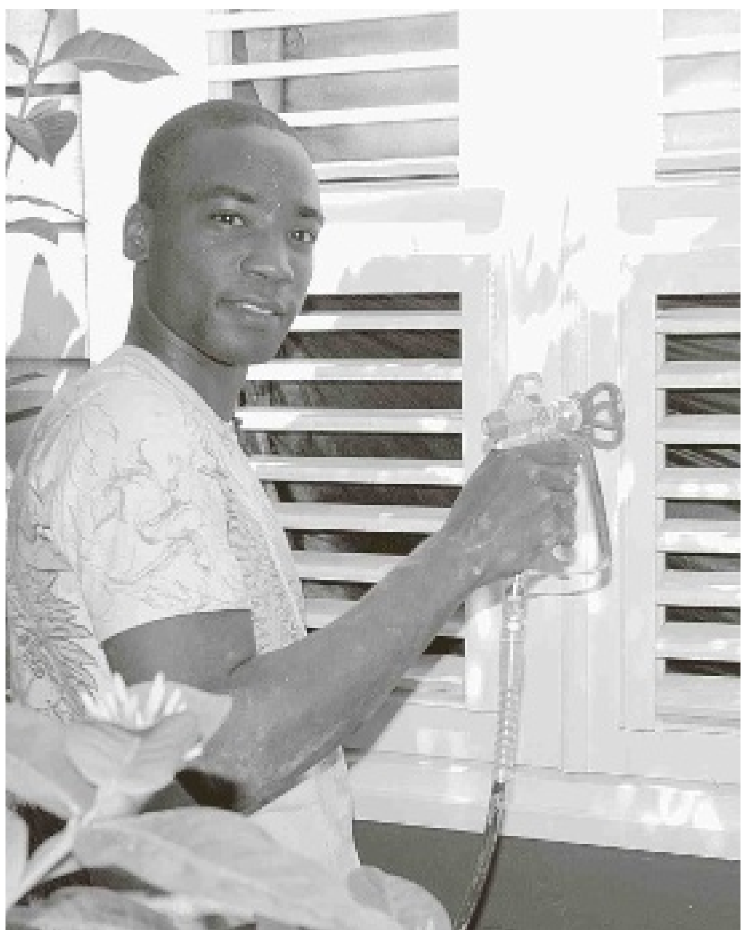

Wat houdt je beroep in?
“Ik werk voor Gerard Schilder Bedrijf. Sinds kort is het eigenlijk Gerard Schilder Bedrijf & More, wat aangeeft dat we ook andere constructiewerkzaamheden doen zoals verbouwingen, tegels leggen en het schoonmaken van tuinen. Maar onze specialiteit blijft schilderen. Mijn werk is voornamelijk verven, maar voor het zover is moet er één en ander gebeuren. Als het om houten kozijnen, deuren en ramen gaat dan moeten deze geschuurd worden voordat we ze kunnen verven. Gebeurt dat niet, dan zit de verf er niet goed op, wat als gevolg kan hebben dat het binnen de kortste keren gaat bladderen. Bij het verven van muren moeten deze eerst schoongemaakt worden. Stof, ander vuil en salpeter kunnen net zoals bij ongeschuurd hout ervoor zorgen dat de verf niet goed blijft zitten.”

Hoe lang ben je al schilder?
“Ik ben nu drie jaar werkzaam als schilder. Eigenlijk ben ik automonteur, maar ik ben in het schilderwerk gerold via mijn neef. Ik heb drie jaar in Nederland gewoond waar ik een opleiding volgde als automonteur. Toen ik terugkwam, ben ik voor mijn neef gaan werken.”

Wat is het vervelendste dat je in je beroep heb meegemaakt?
“Een echt vervelende ervaring kan ik niet noemen. Maar er zijn soms wel klussen die heel bewerkelijk zijn. Zoals hekwerken.”
Wat is het leukste dat je in je beroep meemaakte?
“De introductie van het spuitpistool. Tot kort geleden moest je als schilder met een kwast of met een verfroller werken. Een roller is best prettig om mee te werken, maar je verspilt veel verf omdat deze de verf dik aanbrengt en er blijft veel verf in de spons van de roller zitten. Met een kwast moet je heel veel je arm of pols op en neer bewegen zoals bij zo’n hekwerk dat ik zojuist noemde. Zo’n spuitpistool maakt het werk een stuk gemakkelijker waardoor we klussen nu veel sneller afronden.”

Waarom is schilder het leukste beroep dat er is?
Een lachende Cifton: “Nou ik weet niet of schilder het allerleukste beroep is hoor. Ik ben er toevallig ingerold en vind het toch wel aardig werk. De tranformatie van het gebouw in de oude staat naar een gebouw met nieuwe kleuren is elke keer weer mooi om te zien. Het is altijd plezierig om achteraf te kunnen zeggen: Zie je dat gebouw daar? Dat heb ík geverfd.”

Wat was je graag geweest als je geen schilder was?
“Tja, automonteur natuurlijk. Ik heb auto’s en het sleutelen daaraan altijd interessant gevonden. In Nederland werkte ik bij een autobedrijf. Dat ik nu als schilder werkzaam ben, komt door mijn neef. Hij wilde heel graag dat ik hem kwam helpen in zijn bedrijf. Toen ik nog in Nederland woonde, vroeg hij me om de zoveel tijd wanneer ik eindelijk terug naar Curaçao zou komen, zodat ik bij hem aan de slag kon. Ik heb dus geen kans gehad om bij een autobedrijf te solliciteren.”

Business Agenda

Curaçao

21 november: 5 Ways to Super Profits
Woensdag 21 november van 18.30 - 20.30 uur geeft ActionCOACH weer een gratis workshop aan ondernemers en managers. Om deel te nemen kunt u bellen naar 737-0956 of mailen naar dutchcaribbean@actioncoach.com.

7 december: GrowthCLUB planning workshop
In deze workshop plannen ondernemers en managers hun volgende kwartaal. Voor meer informatie en aanmeldingen, bel 737-0956 of mail dutchcaribbean@actioncoach.com

3 december: 6 Steps to a Better Business
Tijdens deze workshop leren ondernemers de 6 stappen naar een succesvol bedrijf dat werkt zonder de eigenaar. Van 18.30 - 21.00 uur.
Om deel te nemen kunt u bellen naar 737-0956 of mailen naar dutchcaribbean@actioncoach.com

Eerste maandag van de maand: TGIM.
Thank God it’s Monday is een informeel business happy hour. Iedere eerste maandag van de maand bij de Nettobar, Breedestraat, Otrobanda.
Van 17.00 tot 20.00 uur.

Aruba

14 december: GrowthCLUB planning workshop
Vrijdag 14 december is er de tweede GrowthCLUB op Aruba. In deze workshop plannen ondernemers en managers hun volgende kwartaal.
Voor meer informatie en aanmeldingen, bel 564-3577 of mail davemartinus@actioncoach.com

Internationaal

28 - 30 november: Annual Conference on the Caribbean & Central America
Voor de 36e keer organiseert CCAA (Caribbean Central American Action) deze conferentie. Doel is om publiek en private sector bij elkaar te brengen om te discussiëren over handel, economische en politieke issues, om onderling begrip te creëren voor de kansen en uitdagingen in de regio.
Meer informatie: www.c-caa.org
Locatie: Intercontinental New Orleans, LA, USA.

5 - 7 december: MITM Americas 2012
De 18e editie van MITM Americas, Meetings and Incentive Travel Market 2012 wordt gehouden in Panama City. Gesponsord door Panama’s Tourism Authority. Bedoeld voor de zakelijke reiswereld.
Locatie: Panama City, Panama.
Contact : http://www.mitmamericas.com
Meer informatie: Gisela Matamoros (gsar@gsamark.com). Tel. +34 91 541 43 08.
Fax: +34 91 542 07 00.

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom bij napa@amigoe.com.

Iedere dag eten is toch heel normaal? Help ons helpen!
VOEDSELBANK Curaçao
www.voedselbank-curacao.org

Economie

‘Kwetsbare middenklasse’

De middenklasse in Latijns-Amerika is de afgelopen tien jaar met 50 procent gegroeid. Dat blijkt uit cijfers van de Wereldbank.

Het optimisme over de cijfers wordt enigszins getemperd door analyses die suggereren dat de 50 miljoen mensen die aan de armoede ontsnapt zijn in de afgelopen tien jaar, niet rechtstreeks in de middenklasse beland zijn. Ze behoren eerder tot een categorie die de Wereldbank de ‘kwetsbare’ klasse noemt, momenteel de grootste sociaal-economische groep. Ongeveer 38 procent van de bevolking in de regio wordt tot deze categorie gerekend.

De groei in de regio werd voor een belangrijk deel aangewakkerd door een sterke internationale economische prestatie. Het is nog onduidelijk of de overheden in de regio erin slagen deze trend vast te houden met zwakkere economische resultaten in het vooruitzicht.
De ongelijkheid in Latijns-Amerika nam af blijkt uit het rapport dat deze week in Washington werd gepresteerd door Jim Yong Kim, de president van de Wereldbank. “Maar landen moeten nog steeds hun aandacht richten op die 7 procent van de bevolking die geen toegang heeft tot schoon water en de 20 procent die het zonder sanitaire voorzieningen moet stellen.”

Werkende vrouwen
In 2009 behoorde ongeveer 30 procent van de bevolking van Latijns-Amerika tot de middenklasse. De bank rekent mensen die 10 procent of minder kans hebben terug te vallen in armoede, tot deze categorie. Sommige landen sprongen eruit, zoals Colombia, waar 54 procent van de inwoners het beter kreeg, en Brazilië, dat in zijn eentje goed was voor 40 procent van de positieve verandering in de regio.

Uit de nieuwe studie blijkt dat de Latijns-Amerikaanse middenklasse is gegroeid van 103 miljoen mensen in 2003 tot 152 miljoen mensen in 2009. Analisten zeggen dat vrouwen een belangrijke rol gespeeld hebben bij de armoedevermindering. “Latijns-Amerikaanse vrouwen zijn verantwoordelijk voor 30 procent van de afname van de extreme armoede in de regio de afgelopen tien jaar. Dat komt doordat de arbeidsparticipatie onder vrouwen is toegenomen”, schreef Stephanie Leutert, onderzoeker bij de Council on Foreign Relations, een denktank in Washington. “Net als op andere plaatsen, heeft de wereldwijde economische neergang vooral de inkomens van mannen geraakt. Het antwoord daarop was dat vrouwen meer zijn gaan werken.”

Stabiliteit
Aangezien er jarenlang sprake was van enorme ongelijkheid, is de significante vermindering daarvan ‘totaal onverwacht’ genomen, zegt Augusto de la Torre, hoofdeconoom voor Latijns-Amerika van de Wereldbank. “Latijns-Amerika was jarenlang een van de regio’s met de grootste ongelijkheid, maar behoort nu tot de weinige regio’s waar de ongelijkheid afneemt. In een samenleving met een groeiende middenklasse neemt ongelijkheid vaak af. En het is algemeen bekend dat de middenklasse een brenger is van stabiliteit en welvaart.”
De la Torre wil echter niet te vroeg juichen. In de eerste plaats vraagt de zwakke internationale economische situatie om sterk beleid van nationale regeringen. De Wereldbank richt zich daarbij vooral op hervormingen van de sociale zekerheid en creatieve investeringen in het onderwijs.

Ten tweede blijven geboorteomstandigheden extreem belangrijk om in de regio verder te komen in het leven. “Helaas is de familieachtergrond in Latijns-Amerika nog steeds erg bepalend voor wat je bereikt in je leven”, zegt De la Torre. “Wie arm is, heeft dús een lagere opleiding en kan moeilijk zijn sociaal-economische klasse ontstijgen. Dit wordt wel beter, maar het gaat langzaam.”

Ten derde gebruikt de nieuwe middenklasse de nieuw verworven invloed nauwelijks om nationale regeringen onder druk te zetten de openbare diensten en instituten te verbeteren. Er heerst eerder een trend om de overheid zoveel mogelijk te negeren.

Belastingen
Wereldwijd is het doorgaans zo dat democratische instituten versterkt worden, als de middenklasse een groter deel van de samenleving gaat uitmaken. De corruptie daalt en de kwaliteit van de publieke diensten neemt toe. Dat in Latijns-Amerika deze ontwikkeling niet zichtbaar is, is ‘zorgelijk’ zegt De la Torre. In plaats van zich in te zetten voor bijvoorbeeld beter openbaar onderwijs, een kwalitatief goede politie of een beter elektriciteitsnetwerk, kiest de nieuwe middenklasse volgens hem voor steun aan particuliere scholen of huren ze particuliere beveiligingsbedrijven in.

Die ontwikkeling leidt ertoe dat de middenklasse weinig zin heeft in het betalen van belastingen. Met uitzondering van Brazilië, halen Latijns-Amerikaanse regeringen momenteel een equivalent van 17 procent van het bruto binnenlands product op aan belastingen. In de meeste westerse landen is dat twee keer zoveel.

MKB

The next B I G thing: De 3D-printer

De 3D-printer maakt het mogelijk om uw digitale ontwerpen te downloaden en vervolgens het fysieke voorwerp te 'printen'. Natuurlijk kunt u ook uw eigen voorwerpen ontwerpen. Tot voor kort waren 3D-printers erg duur en weinig gebruikersvriendelijk, zodat ze alleen nog maar op de begroting van instituten en bedrijven stonden. Inmiddels is daar veel verbetering in gekomen en dus zijn we er trots op aan te kondigen: de 3D-printer, 'coming soon' in Stimul-IT's Creative Media & Technology Lab.

Tekst: Stimul-IT

Een 'gewone' printer drukt uw bestanden 2-dimensionaal af op (meestal) een vel papier. Een 3D-printer print laag voor laag een voorwerp uit. Dit is een uitbreiding van een manier om snel prototypes te kunnen maken. De eerste toepassingen waren met een metaal als productiestof. Intussen wordt van alles als grondstof gebruikt: harde en flexibele plasticsoorten, keramiek en zelfs eetbare grondstoffen. Ook wordt steeds meer geëxperimenteerd met groene of 'duurzame' grondstoffen. De meeste printers printen in één kleur, maar het is ook mogelijk met meerdere kleuren te werken.
De 3-dimensionale printer komt uit de koker van het medialab van het MIT (Massachusetts Institute of Technology). Komt deze naam u bekend voor dan is dat niet zo verwonderlijk: hier werd ook de basis gelegd voor technologie zoals 'electronic ink', die gebruikt wordt in eReaders zoals de Amazon Kindle, de Sony Reader en de Barnes & Noble nook, maar ook de XO-laptop, of 'One Laptop per Child Laptop', Guitar Hero en MPEG-4 zijn afkomstig uit MIT's medialab.
Tegenwoordig bestaan er al designs van 3D-printers zoals de Felix en Cartesio waarvan een belangrijk deel van de onderdelen als ontwerp beschikbaar en te printen is met een 3D-printer. Deze printer wordt dan weer ingezet om andere 3D-printers te kunnen maken.

Digital Fabrication Lab

Het aantal toepassingen is oneindig. Het interessante van de 3D-printer, zeker wanneer deze onderdeel is van een zogenaamd 'Digital Fabrication Lab' ook wel 'FabLab' genoemd, is dat u ziet dat mensen met verschillende disciplines en achtergronden er allemaal gebruik van maken en er geïnspireerd door raken. Jong en oud, technisch en artistiek, goed met de handen of goed in leren, alles komt samen in de dynamische omgeving van een Fablab.
In zo'n Fablab vindt u bijvoorbeeld ook een freesmachine. Frezen is het zeer fijn bewerken van allerlei materialen. Frezen doen timmerlieden en werktuigbouwkundigen al heel lang. Een kleine freeskop draait zeer snel rond en haalt zo materiaal weg. De apparatuur wordt gelukkig steeds meer betaalbaar waardoor het in een FabLab nu mogelijk is zeer fijn het materiaal 3D te bewerken, volledig computergestuurd. Ook een 'lasercutter' is vaak onderdeel van een Fablab. Met deze apparaten kunt u eigenlijk alles maken.

Wat kunt u maken met een 3D-printer?

Hoesje voor uw telefoon niet te krijgen? Geen probleem. De juiste sleutel om net dat ene onderdeel van uw auto los te maken? U kunt het zelf uitprinten. U kunt het zo gek niet bedenken of het is te maken. Zelfs de onderdelen van een 3D-printer zelf. Enkele van de meest fascinerende voorbeelden van dingen die met een 3D-printer worden gecreëerd vinden wij:
Bloedvaten: Wetenschappers van het Fraunhofer-Gesellschaft in Duitsland zijn er met behulp van een 3D-printer in geslaagd om bloedvaten na te maken. De bloedvaten kunnen worden ingezet om kunstmatige organen van doorbloeding te voorzien.
Snoep: Met de open source printer CandyFab zijn 3D-objecten van suiker te maken. Omdat deze printer met hete lucht werkt kan heel goed snoep worden gemaakt. Ook andere grondstoffen dan suiker zijn mogelijk.

Sieraden: U kunt bijvoorbeeld armbanden ontwerpen en printen (en verkopen!),
stof, bikini, schoenen: ongelooflijk maar waar.
Huizen: het is zelfs mogelijk om huizen te printen. Op YouTube (zoek 'Contour Crafting: Automated Construction') kunt u zien hoe dat in zijn werk gaat.
Auto's: De buitenkant van deze hybrid-auto is gemaakt door Stratasys en Kor Ecologic met 3D-printing technology.

Voor meer informatie:
http://www.fablabzuidlimburg.nl/
http://web.mit.edu/newsoffice/topic/3-d-printing.html
http://www.wired.com/magazine/20-10
http://www.shapeways.com/

STIMUL-IT CURAÇAO | Innovation & Technology Institute

Coming Soon: Stimul-IT's Creative Media & Technology Lab
Meer weten? Stimul-IT Creative Media & Technology Lab opent binnenkort haar deuren met daarin onder meer een 3D-printer als onderdeel van een 'Mini-Fablab'. Met een lidmaatschap van dit lab kunt u de 3D-printer gebruiken. Uiteraard organiseert Stimul-IT ook workshops om er mee te leren werken en zelfs workshops waarin u uw eigen 3D-printer bouwt met een toolkit en onderdelen die uzelf print. Dit project wordt mogelijk gemaakt door het ministerie van Economische Ontwikkeling, de Stichting SLS en voor de uitvoering werkt Stimul-IT samen met het FabLab Zuid-Limburg en de Stichting Open Wijs.

Bestemming Curaçao

'Nieuw muziekgenre'

Naam:
Frank Lopes (63)
Komt uit:
Groningen, Nederland
Business or pleasure?
Pleasure
Aantal dagen:
28
Verblijft:
Bij familie

Frank Lopes gaat ongeveer elke drie jaar naar Curaçao op vakantie. Hij is op Aruba geboren, maar is na een korte periode op Bonaire op Curaçao opgegroeid. Hij woont inmiddels al meer dan 30 jaar in Nederland. Zijn bezoek aan Curaçao staat dit keer in het teken van een zeer bijzondere gelegenheid: De 90e verjaardag van zijn moeder. "En ik ben zelf ook binnenkort jarig, dus het is dubbel feest", vertelt Frank. "Ook mijn zus is speciaal voor mijn moeders verjaardag uit Nederland gekomen. Toch wordt het geen grote partij met tientallen mensen. Het wordt een klein feest met familie, vrienden en een paar kennissen."

Op een paar dagen na is Frank bijna een maand op Curaçao. Die tijd gaat hij gebruiken om uitgebreid te genieten van het mooie en warme weer. Frank: "Ik rijd graag rond om te kijken naar de mooie huizen en nieuwe locaties die erbij zijn gekomen. Ik kijk elke keer weer m'n ogen uit als ik op Curaçao ben. Ik hoor veel negatieve dingen over het eiland, maar ik vind dat het eiland zich mooi heeft ontwikkeld. Ik krijg ook altijd een verlangen om hier weer te komen wonen." Maar Lopes is voorlopig nog niet klaar om voorgoed naar Curaçao te komen. Hij heeft namelijk een mooie muziekcarrière in Nederland. Frank begon zijn carrière in de jaren zestig onder meer in de bands 'Teenage Shadows' en 'Pearl Ash'. Met 'Pearl Ash' is Frank naar Nederland vertrokken met de droom om internationaal door te breken. De wereldwijde doorbraak is uitgebleven, maar Franks passie voor muziek is er zeker niet minder om geworden. Tegenwoordig treedt hij op onder de artiestennaam: 'Guitarconq Franky Lopes'.

Guitarconq. Conq staat voor 'Conquistador' dat in het Spaans veroveraar betekent. 'Guitar Conq' is een nieuw muziekgenre dat Lopes kortgeleden introduceerde en op zijn zelfontworpen elektrische gitaar speelt. In 'Guitarconq' zijn invloeden van rock, funk, soka, reggae, blues, dance-hall, soul, latin en jazz-rock en nog allerlei andere muziekstijlen te horen. Wie Franky op internet ziet spelen, zal ongetwijfeld een mixture van Jimmy Hendrix, Santana, Prince en zelfs gitarist Slash zien en horen. Frank treedt regelmatig in Nederland op maar hoopt Curaçao en de wereld te veroveren met zijn 'Guitarconq'. "Ik zou het te gek vinden om een keer op het Curaçao North Sea Jazz Festival te spelen", aldus Lopes. "Drie jaar geleden heb ik al de eerste contacten gelegd hiervoor en ik ga er deze vakantie zeker weer werk van maken."

Hoe goed bent u beschermd?

- Heeft u ooit 1 van het onderstaande meegemaakt?
  - Opgeblazen televisie
  - Opgeblazen computers/laptops
  - Problemen met uw electrische systeem
  - Verlies van belangrijke data
  - Schade
  - Brand
- Wist u dat dit allemaal veroorzaakt kan worden door overspanning in uw electrische netwerk?
- Maar wist u dat dit heel makkelijk te voorkomen is?

Met onze EnControl Transient Voltage Surge Suppressor (TVSS) kan u al uw apparatuur en dergelijke beschermen.

Deze vangt alle pieken van uw stroomtoevoer op, zodat uw apparatuur en data heel blijft.

Erg geschikt voor grote, en kleine ondernemingen zoals: Advocatenkantoor, Reisbureau, Artsenpraktijk en natuurlijk ook voor woonhuizen.

1x investeren en jarenlang beveiligd zijn tegen alle schakelingen zoals van uw: Generator en van Aqualectra EN Blikseminslagen van het orkaanseizoen!!

Denk er om wij zijn nu al in het orkaanseizoen, wees paraat!!
Kijk ook hier: www.haywang.com

Fysiek en mentaal sterk worden:

‘Kiezen voor straat of ander leven’

Curaçao telt ongeveer 2000 jongeren (jongens en meisjes) die niet per se probleemjongeren zijn, maar dit wel zouden kunnen worden als zij aan de straat overgeleverd blijven. Dit zijn vaak sociaal en economisch zwakkere jongeren, drop outs van school met weinig zicht op een succesvolle toekomst. De straat, een broedplaats voor criminaliteit, maar hoe houd je deze jongeren op het rechte pad?

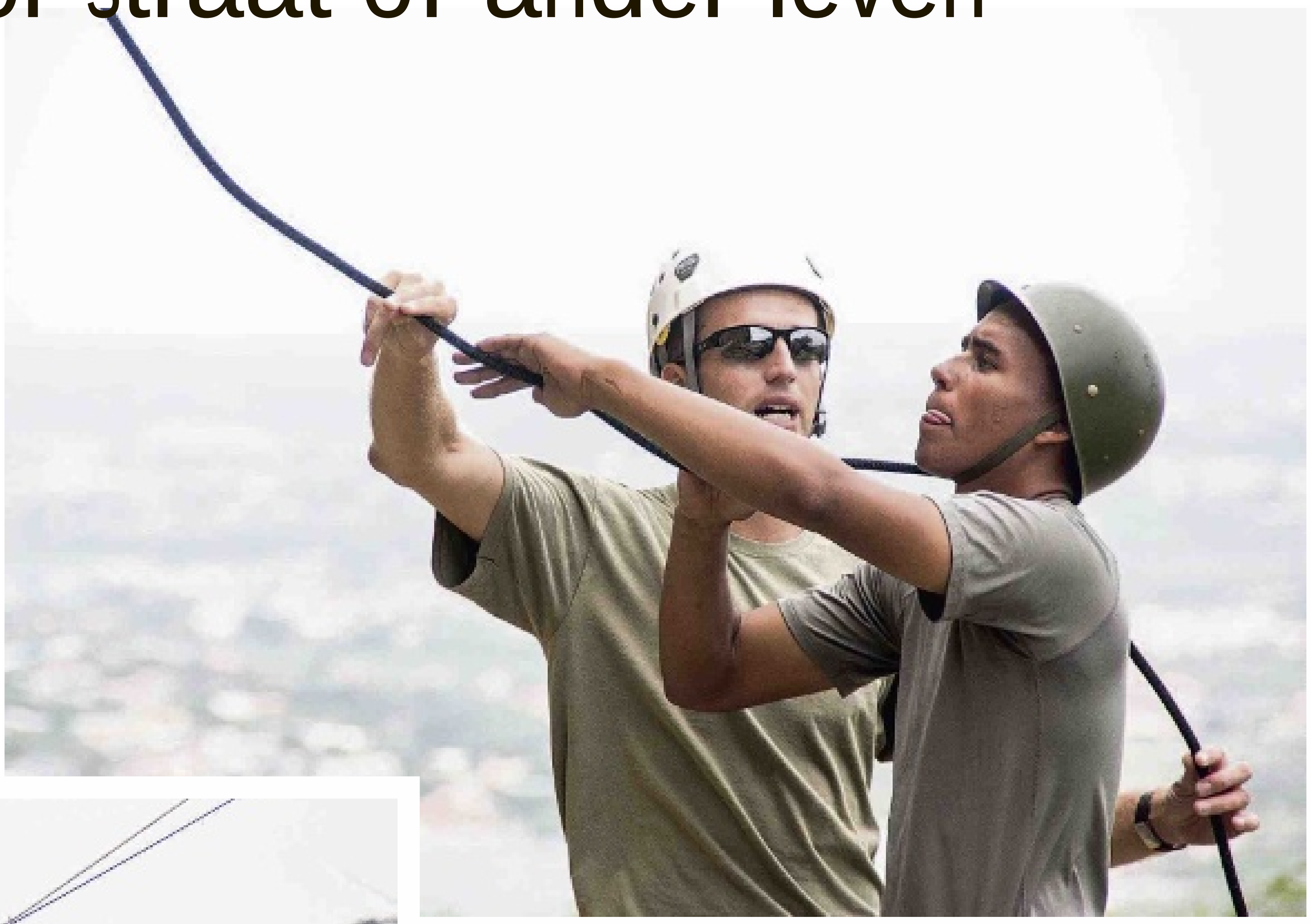

De spanning straalt van het gezicht af.

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Mike Schepers

Het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport ging hier een samenwerking voor aan met de Marinekazerne op Suffisant, de Sociaal Vormende Dienstplicht. Want waar anders ontwikkel je de basiseigenschappen voor zelfredzaamheid in de burgermaatschappij als discipline, doorzettingsvermogen, respect, behulpzaamheid en teamwork, beter dan bij defensie.

Aanloop

Al in 2008 kwam het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao met het plan om de dienstplicht weer in te voeren. Een commissie werd ingesteld om hierover advies uit te brengen. In 2010 werd hier een rapport over uitgebracht waarin de commissie tot de conclusie kwam dat de dienstplicht moest worden opgedeeld in twee secties: een beroepsmilitie en een Sociaal Vormingsplicht Traject (nu de Sociaal Vormende Dienstplicht).

De beroepsmilitie bestaat uit jongens die militair worden opgeleid voor de uitvoering van defensietaken en uiteindelijk ook kunnen doorstromen naar de Curaçaose militie (Curmil). Deze jongens hebben wel enige opleiding genoten.

De Sociaal Vormende Dienstplicht (SVD) is meer een resocialisatietraject met een militaire basis. Dit traject bestaat uit twee onderdelen: de Elementaire Vakopleiding, die vier maanden duurt en de Civiele Vakopleiding, die zes maanden in beslag neemt. De doelstelling van de SVD is om sociaal-zwakkere jongeren op een militaire wijze een vorming te geven en een opleiding te laten volgen.

Hierbij ligt de nadruk vooral op een gedragsombuiging ter verbetering van hun positie op de Curaçaose arbeidsmarkt en binnen de maatschappij.

Kapitein John Buwalda is het hoofd van de Elementaire Vakopleiding, de (militaire) basis zeg maar: “De jongens worden geselecteerd door het ministerie van Onderwijs, maar voordat ze bij ons in het traject komen, hebben wij ook nog een intakegesprek met hen. Ze moeten namelijk wel aan een paar eisen voldoen. Ze mogen bijvoorbeeld geen zware gedragsstoornissen hebben, zo mogen geen gevangenisstraf hebben gehad langer dan zes maanden en ze mogen geen drugs gebruiken.”

Kapitein John Buwalda

Tokkelen: Je moet gewoon gaan, je overgeven.

Worden de jongens toegelaten tot de SVD (vooralsnog alleen jongens, voor meisjes moet er ook een vrouwelijke staf zijn en die is er nog niet) dan krijgen ze een eigen uniform (van schoenen tot shirts, van sokken tot ondergoed) en gaan ze vier weken intern. Vier weken van huis - voor sommigen zelfs de eerste keer - vier weken op bivak, in een slaapzaal, in een eetzaal, trainen, sporten, schieten, kortom, vier weken gedrild worden.

Daarna duurt de EVO nog drie maanden, maar dan verblijven ze thuis en worden de jongeren dagelijks opgehaald. Na deze vier maanden in totaal stromen de jongens door via Bureau Bemiddeling Overgang Burgermaatschappij (BOB) en Bureau Sociale Vormingsplicht (BSV) naar een vakopleiding. Dit kan van alles zijn: een lasopleiding bij DOK, bij de Isla, chauffeur, IT. Maar de tijd onder de vleugels van de marine zit er dan op.

Vorming

Tijdens de vier maanden SVD krijgen de jongeren behalve via militaire oefeningen ook klassikaal sociale vaardigheidstraining en andere vorming zoals kaartlezen, agressieregulatie en communicatieve vaardigheden.

“Het is moeilijk om met dit soort jongens te werken. Het zijn veel jongens van de straat”, vertelt sergeant Cijntje. Hij is kaderlid van de Curaçaose militie en begeleidt de jongeren gedurende de vier maanden vorming bij de marine. Cijntje: “Ze hebben geen zin om te leren en hebben soms zoiets van ‘wat doe ik hier’. Sommigen kunnen niet eens echt schrijven of lezen. En ze zijn niet gewend gesprekken te voeren.”

Cijntje vertelt dit op een ongewone plek: bovenop de Tafelberg. We mochten een dagje mee op oefening. Ze noemen het een grensverleggende oefening: abseilen, tokkelen en glettersteigen van, op en tegen de Tafelberg. Test: lef, hulp bieden, controle, luisteren, vertrouwen op het materiaal, vertrouwen op jezelf.

Norwin Tokaay is twintig jaar en werkt bij de Carwash. Hij heeft zijn hele leven interesse gehad om bij de marine te gaan, vertelt hij. Bang voor de grensverleggende opdracht is hij niet, hij vindt het vooral leuk, maar stiekem toch een klein beetje spannend als ik als ik naar zijn handen kijk en hem aan zijn nagelriemen zie frunniken. Dan zegt hij: ”Je moet gewoon gaan, je overgeven.”

Voetprint

Sergeant Cijntje: “Ik vind het soms wel heel moeilijk hoor. Soms praat je, maar luisteren ze gewoon niet. We zijn ook begonnen met 34 jongens en hebben er nu nog 27 over. Ik vind het ook soms zielig voor die gasten, maar ik moet ook zeggen, je moet ook willen. Ze kunnen nu kiezen voor een ander leven of voor de straat.”

“In totaal is er ruimte binnen de opleiding voor 150 jongens per jaar. De faciliteiten zijn er en de mankracht kan ik zo regelen”, vertelt kapitein Buwalda later. Doordat de verantwoordelijkheid voor het traject echter is verschoven van het ministerie van Sociale Ontwikkeling en Algemeen Welzijn naar het ministerie van Onderwijs en tegelijkertijd de BOB en de BSV samen zijn gegaan, zijn er wat onduidelijkheden ontstaan. Wie de leiding heeft binnen de Curaçaose overheid en wie er voor dit project verantwoordelijk is, blijft ietwat vaag. Maar dit weerhoudt Buwalda er niet van de opleiding voort te zetten zoals het plan was.

Buwalda: “Alle begin is moeilijk, maar het is vooral van belang dat er duidelijkheid is. Het is een heel goed project, maar het moet zijn voetprint nog even zetten - zoals we dat noemen.”

Hard

Op de Tafelberg krijgen de jongeren - en ik, want ik heb het voorrecht ook van de Tafelberg te mogen tokkelen - uitleg over hoe het harnas (broektuigje) aanmoet. Speciaal voor deze oefening (en de korporaalsopleiding van Curmil) zijn bergspecialisten van de marine uit Aruba ingevlogen. Ze leggen stap voor stap uit hoe we het tuigje aan moeten doen. De jongen naast mij spreekt niet zo goed Nederlands en begrijpt niet goed wat er bedoeld wordt. Zenuwachtig frummelt hij zijn harnasje in elkaar met een beetje hulp van zijn vriend naast hem, maar tevergeefs. De majoor staat voor hem, de jongen durft hem niet aan te kijken. Er wordt hem op duidelijke toon gevraagd waarom hij het niet begrijpt. De jongen reageert niet en kijkt naar de grond. Nogmaals wordt hem wat gevraagd, nu ook in het Papiamentu; geen reactie. Dan krijgt hij de opdracht om op te drukken - “Geef me tien”- en hij krijgt de woorden mee: “Bij de les blijven hé. Het gaat hier om jouw veiligheid!”

Bereiken

Sergeant Cijntje: “De jongens krijgen hier een tweede kans. Ze komen met niets, maar eigenlijk met een grote bagage. Hier leren wij hen deze bagage te dragen door ze fysiek en mentaal sterker te maken. We leren hen respect, doorzettingsvermogen, discipline, wie ben ik en wat wil ik bereiken. Wij zijn ook jonge mannen, dat werkt aan de ene kant goed, want we staan dichterbij. Wij merken ook de problemen wel die ze hebben en ik begrijp het ook wel en praat soms met hen. Maar zoals ik al zei, wij zijn ook allemaal jonge jongens. Ik lijk soms wel een vader voor ze, terwijl ik maar een paar jaar ouder ben.”

Paul Lynch is achtentwintig jaar oud. Dit is zijn tweede keer dat hij meedoet, de vorige keer moest hij stoppen omdat hij door zijn enkel was gegaan zegt hij. Maar koste wat het kost wilde hij het weer proberen, hij wilde een ‘life change’. Hij is trots op zichzelf, vertelt hij.

Suwently Estanista is achttien jaar en wil na deze opleiding naar Nederland voor de opleiding Korps Mariniers. Hij ziet het als een opstapje, maar nu eerst nog de berg juist af.

Zelf ervaren

Om de beurt springen de jongens het ravijn in, bungelend aan enkel een lijn sjezen ze naar beneden. De een waagt de sprong gemakkelijker dan de ander. Eentje twijfelt zelfs zo erg dat hij er echt doorheen gesproken moet worden, maar uiteindelijk rent hij bijna het eerste stukje af. Dan ben ik aan de beurt en stap voorzichtig met lijnen, helm, tokkel en haken naar Van Wijk - iedereen wordt op een duidelijke toon bij de achternaam genoemd, soms met rang, soms alleen heel duidelijk een naam. Als ze dat bij mij ook zouden doen zou het zoiets worden van: ‘Keus stapt naar Van Wijk’.

Het is dus een grensverleggende oefening. Ik moet zo mijn grenzen verleggen in dit geval van grond naar lucht. Ik geef mijn gear af en houd met één oog in de gaten of alles wel goed vast wordt gemaakt (niet dat ik het beter weet, maar toch). Ik denk aan de woorden van de jongen die ik zojuist sprak: “Laten gaan en overgeven.” Ik ga zitten, te ver van het richeltje volgens Van Wijk, dus ik schuifel moeizaam met mijn billen over de grond naar het randje. Ik vind het spannend, toch echt wel een beetje eng hoor, al weet je dat je het beste materieel uit de Caribbean hebt en de beste begeleiding. Nou daar gaan we dan, grensverleggend en ik spring en ja hoor, als enige van de groep moet ik weer een angstkreet uiten (ik gebruik later het excuus dat ik ook het enige meisje ben), maar wat gaaf!

Beneden staan twee mannen die je afremmen en loskoppelen. Adrenaline giert door mijn aderen, ik zou best nog een keer willen, nu wetende wat me te wachten staat. En daar gaat het natuurlijk om: de jongens krijgen ervaringen mee, ze worden uitgedaagd en voorbereid wat te doen in grensoverschrijdende gevallen. Want als de grond onder hun voeten verdwijnt... Nu staan daar nog de mannen van de Marine die hen opvangen, maar uiteindelijk moeten ze het zelf doen.

Abseilen.